

gemeente
Hardinxveld-Giessendam

Hardinxveld-Giessendam: Dorp aan het water

PROGRAMMABEGROTING 2020-2023

Raadsvergadering 7 november 2019

INHOUDSOPGAVE

1.1	Gehanteerde uitgangspunten.....	1
1.2	Leeswijzer	3
1.3	Inleiding en aanbieding	4
DEEL 1	BELEIDSBEGROTING.....	11
PROGRAMMAPLAN		13
1.4	Programma's	14
	Programma 1 Bestuur	15
	Programma 2 Leven, reizen en documenten	18
	Programma 3 Openbare orde en veiligheid	19
	Programma 4 Verkeer en vervoer	22
	Programma 5 Ondernemen en bedrijvigheid	27
	Programma 6 Scholing	32
	Programma 7 Samenleven.....	34
	Programma 8 Werk en inkomen.....	38
	Programma 9 Zorg en welzijn.....	41
	Programma 10 Gezondheid en milieu	49
	Programma 11 Bouwen, wonen en gebruiken	52
	Programma 12 Woonomgeving.....	56
	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	58
1.5	Toekomstige ontwikkelingen	61
1.6	Algemene Dekkingsmiddelen.....	63
1.7	Onvoorzien	65
PARAGRAFEN.....		67
1.8	Paragraaf Bedrijfsvoering.....	69
1.9	Paragraaf Lokale Heffingen	73
1.10	Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	81
1.11	Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	88
1.12	Paragraaf Financiering en Treasury.....	96
1.13	Paragraaf Verbonden partijen	103
1.14	Paragraaf Grondbeleid	109
Deel 2	FINANCIELE BEGROTING	117
OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN EN TOELICHTING		119
2.1	Begroting 2020	121
2.2	Overzicht taakvelden.....	123
2.3	Overzicht saldi taakvelden per programma	126
2.4	Incidentele baten en lasten	128
2.5	Overzicht beoogde incidentele en structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves ..	133
2.6	Berekening aandeel gemeente in EMU-saldo	136
UITEENZETTING FINANCIËLE POSITIE EN TOELICHTING		137
2.7	Uiteenzetting financiële positie.....	139
2.8	Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume ..	141
2.9	Overzichten overhead en treasury	142
2.10	Totaaloverzicht investeringsplan.....	143
2.11	Verkorte balans/overzicht financiering	146
2.12	Kasstroomoverzicht.....	147
2.13	Overzicht opgenomen nieuw beleid	149
2.14	Overzicht van reserves en voorzieningen	150
2.15	Taakveldmatrix	154

1.1 Gehanteerde uitgangspunten

Bij de samenstelling van deze begroting zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Deze begroting is opgesteld conform de voorschriften uit het “Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten” (BBV) van 17 januari 2003, inclusief de aanpassingen van het BBV welke tot en met medio 2019 zijn vastgesteld.
- De financiële gevolgen van besluiten die genomen zijn tot en met de raadsvergadering van 4 juli 2019 zijn verwerkt in de onderliggende stukken.
- De uitkomsten van de jaarrekening 2018 en de ontwikkelingen in 2019 zijn nadrukkelijk betrokken bij de ramingen voor 2020.
- Alle bedragen zijn in euro's.
- Het financieel meerjarenperspectief 2018-2021 is gebaseerd op constante prijzen. Als prijspeil is daarbij het verwachte prijspeil 2020 aangehouden. De bedragen van de jaarrekening 2018 en de begroting 2019 zijn gebaseerd op de toenmalige prijspeilen.
- De prijsstijging bedraagt 0%. Voor de loonontwikkeling is uitgegaan van de nieuwe CAO voor gemeenteambtenaren. In de berekening van de salarissen en sociale lasten wordt rekening gehouden met eindschalen.
- Voor de formatie is uitgegaan van de formele sterkte per 1 mei 2019.
- Afschrijvingslasten over investeringen worden berekend op basis van het beleid uit de financiële verordening.
- De interne rekenrente voor kapitaallasten is 1,5%. Met uitzondering van rioleringsprojecten (3,0%) en in exploitatie zijnde bouwgrondexploitaties (2,0%). Bij de bepaling van de percentages is rekening gehouden met de “notitie rente 2017” van de commissie BBV.
- Voor nieuw aan te trekken langlopende geldleningen wordt uitgegaan van een rentepercentage van 2,0% en een looptijd van 15 jaar. Leningen worden als langlopend beschouwd wanneer zij een looptijd hebben van meer dan één jaar.
- Voor nieuw aan te trekken kortlopende geldleningen wordt uitgegaan van een rentepercentage van 0,0%. Leningen worden als kortlopend beschouwd wanneer zij een looptijd hebben van minder dan één jaar.
- De reserves en voorzieningen zijn gebaseerd op de door de raad op 19 december 2013 vastgestelde nota reserves en voorzieningen.
- De berekening van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op 18.053 inwoners (per 1 januari 2019, CBS) en 7.445 woningen (per 1 januari 2019 gebaseerd op opgave SVHW).
- De berekening van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de mei-circulaire 2019. Er is daarbij meerjarig geen rekening gehouden met areaaluitbreiding. Er is rekening gehouden met 100% uitname BTW-compensatiefonds.

1.2 Leeswijzer

Deze programmabegroting bestaat uit drie onderdelen: de programma's, de paragrafen en de financiële begroting. Op elk van deze onderdelen volgt hier een korte leeswijzer. Ten slotte wordt een toelichting gegeven op de gevolgen van de vernieuwing van de verslaggevingsregels als gevolg van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Programma's

De gemeente is vrij de programma's naar eigen inzicht in te delen. Ook het aantal bepaalt de gemeente zelf. Onze gemeente kent 12 programma's, aangevuld met de onderdelen bedrijfsvoering en financiering en dekking.

De programma's zijn eensluidend ingedeeld:

1.1 Wat willen we bereiken

- Beleid dat nog doorloopt vanuit het Collegeprogramma 2018-2022
- Onderwerpen vanuit de Perspectiefnota 2020-2023
- Aanvullende doelstellingen en voornemens voor de komende vier jaar.

1.2 Wat gaan we daarvoor doen

1.3 Wat mag het kosten

- Per programma is in deze tabellen inzichtelijk gemaakt wat de baten en lasten zijn van bestaand beleid, van beleid neutrale baten en lasten en hoe hoog de reservemutaties zijn.
- Beleid neutrale boekingen zijn overboekingen tussen programma's die geen effect hebben op het begrotingssaldo.

1.4 Beleidsindicatoren

1.5 Verbonden partijen

1.6 Taakvelden

Paragrafen

Het besluit Begroting en verantwoording stelt dat een aantal verplichte paragrafen moet worden opgenomen. Zij geven op een aantal belangrijke beheeraspecten een dwarsdoorsnede door de programma's weer.

Financiële begroting

In de financiële begroting worden de begrotingscijfers in diverse overzichten op totaalniveau gepresenteerd. Dit betreffen onder meer een uiteenzetting van de financiële positie, een overzicht van de financiering (meerjarige balans op begrotingsbasis), de kredieten en de staat van reserves en voorzieningen.

Met het vaststellen van de financiële begroting wordt het College geautoriseerd voor uitvoering van de jaarschijf 2020.

1.3 Inleiding en aanbieding

Geachte raad,

Hierbij bieden wij u de begroting 2020-2023 aan. Het verheugt ons u een sluitende begroting voor de jaren 2020 en 2021 aan te kunnen bieden. Voor de jaren 2022 en 2023 is sprake van een nadelig begrotingssaldo. Dit nadelige saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door het sociaal domein, mede omdat de extra rijksmiddelen Jeugd niet structureel zijn geraamd (€ 286.653).

Perspectiefnota 2020-2023

In de perspectiefnota 2020-2023 is in gecomprimeerde vorm het volgende overzicht opgenomen.

Progr.	Onderwerp	Begroting na wijziging 2019	Mutaties 2019 (VJN)	Bijgestelde begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
	Saldo begroting 2019-2022	341.100		341.100	576.644	714.367	822.304	
	Effecten septembercirculaire 2018	32.674		32.674	74.961	38.338	49.961	
	Raadsvoorstel "aanpassen posten begroting" (24.01.2019)	-321.490		-321.490	-324.240	-323.100	-324.240	
	Bijgestelde begroting 2019-2022	52.284	-	52.284	327.365	429.605	548.025	609.374
	Collegeprogramma:							
	- Incidenteel	-	-	-	-180.000	-	-	-
	- Structureel	-	-	-	-110.000	-250.000	-250.000	-250.000
	- Onderdeel aanleg onderhoud en speelplekken via meerjareninvesteringsplan	-	-	-	-	15.000	15.000	15.000
	- Uitvoering van de MAG: monitoring en evaluatie al voorzien in de begroting	-	-	-	15.000	-	-	-
	Perspectiefnota 2020:							
	4 - Baggerplan	-	-	-	-	-217.034	-217.034	-217.034
	4 - Dekking uit opbrengst verkoop ENECO aandelen	-	-	-	-	217.034	217.034	217.034
	5 - MKB- katalysatorfonds	-	-30.000	-30.000	-	-	-	-
	6 - Tijdelijke huisvesting Regenboog	-	-64.000	-64.000	-16.000	-16.000	-16.000	-
	6 - Dekking reserve voorzieningenniveau Boven Hardinxveld	-	64.000	64.000	16.000	16.000	16.000	-
	7 - Beheerplan kunstwerken	-	-32.500	-32.500	-32.500	-32.500	-32.500	-32.500
	7 - Sportagenda	-	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
	9 - Uitvoeringskosten MAG	-	-	-	-50.000	-30.000	-30.000	-30.000
	10 - Herstellen van paden op begraafplaats Spindermolen	-	-	-	-	-6.000	-6.000	-6.000
	11 - Omgevingswet	-	-	-	-80.000	-80.000	-80.000	-80.000
	3 - Dekking jaarlijks voordeel veiligheidsregio	-	65.000	65.000	-	-	-	-
	Toevoeging/onttrekking reserve	-	-65.000	-65.000	65.000	-	-	-
	12 - Aanpassen tuinmuur Talmastraat	-	-15.000	-15.000	-	-	-	-
	14 - Uitvoeren regionaal informatieveiligheid, -management, privacy	-	-	-	-45.000	-45.000	-45.000	-45.000
	14 - Aanpassen ontvangstruimte gemeentehuis	-	-	-	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300
	14 - Valbeveiliging gemeentehuis	-	-	-	-	-750	-750	-750
	Voorjaarsnota 2019:							
	4 - Waterbeheerplan	-	19.000	19.000	-	-	-	-
	5 - Dividenduitkering ENECO	-	200.000	200.000	250.000	-	-	-
	5 - Dividenduitkering Stedin	-	95.000	95.000	-	-	-	-
	8 - Uitvoeringskosten WSW via Aves; gevolgen uittredingsbesluit	-	-40.000	-40.000	-60.000	-80.000	-100.000	45.000
	8 - Dekking reserve sociaal domein	-	40.000	40.000	60.000	80.000	100.000	-
	8/9 - Bijstelling begroting SDD 2020	-	-	-	-	-63.000	-200.000	-230.000
	9 - Bijstelling begroting SOJ 2020	-	-455.000	-455.000	-455.000	-455.000	-455.000	-455.000
	9 - Dekking reserve sociaal domein	-	400.000	400.000	400.000	350.000	250.000	150.000
	9 - Rijksvaccinatieprogramma	-	-40.473	-40.473	-40.473	-40.473	-40.473	-40.473
	9 - Lagere kosten beschermd wonen	-	250.000	250.000	-	-	-	-
	9 - Storting reserve sociaal domein	-	-250.000	-250.000	-	-	-	-
	10 - Stijging kosten Waardlanden	-	-393.415	-393.415	-461.996	-461.996	-461.996	-461.996
	10 - Verhoging tarieven	-	262.084	262.084	461.996	461.996	461.996	461.996
	11 - Bouwleges	-	-	-	160.500	277.780	228.300	64.300
	13 - Basisadministratie GEO	-	-22.500	-22.500	-	-	-	-
	13 - Bijdrage SVHW	-	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
	13 - Dividenduitkering BNG	-	52.865	52.865	23.500	23.500	23.500	23.500
	14 - Bijstelling begroting SCD 2020	-	-	-	-99.000	-99.000	-99.000	-99.000
	14 - Kasgeldleningen	-	25.000	25.000	-	-	-	-
	14 - Uitvoering verbijzondere interne controle	-	-26.000	-26.000	-	-	-	-
	14 - Hogere uitkeringskosten voormalige medewerkers	-	-25.812	-25.812	-	-	-	-
	Effecten herziening kapitaallasten - inclusief mutatie reserve		64.401	64.401	68.912	14.599	-4.201	-9.311
	Diverse bijstellingen < € 10.000		-17.091	-17.091	-18.988	-31.995	-31.995	-53.722
	Saldo na perspectiefnota 2020-2023	52.284	65.059	117.343	202.516	-20.034	-206.894	-421.382

Meicirculaire 2019

De perspectiefnota 2020-2023 is het kader voor de programmabegroting 2020-2023. Tijdens het opstellen van de perspectiefnota was de meicirculaire 2019 nog niet beschikbaar. Na beschikbaar stellen van de meicirculaire door het rijk is tot een financiële doorrekening gekomen. Deze heeft de raad via een afzonderlijke memo aangeboden gekregen.

De financiële effecten van de meicirculaire 2019 zijn in onderstaande tabel opgenomen:

Tabel 1. Effecten meicirculaire 2019

	2019	2020	2021	2022	2023
Begrotingsresultaat perspectiefnota 2020-2023	117.343	202.516	-20.034	-206.894	-421.382
Effecten meicirculaire 2019	637.845	1.035.863	917.848	542.703	634.892
Aangepast financieel meerjarenperspectief na meicirculaire	755.188	1.238.379	897.814	335.809	213.510

Aangepast financieel meerjarenperspectief

In de memo over de meicirculaire 2019 zijn nog een aantal effecten meegenomen, welke na het uitbrengen van de perspectiefnota 2020-2023 naar voren zijn gekomen. Dat betreffen de 1^e bestuursrapportage 2019 Serviceorganisatie Jeugd ZHZ (SOJ) en de salariskosten 2020 en verder.

1ste bestuursrapportage 2019 Serviceorganisatie Jeugd ZHZ (SOJ)

Op 14 juni 2019 is de 1ste bestuursrapportage 2019 ontvangen. Uit deze rapportage blijkt dat de verwachte kosten verder gaan stijgen. Op basis van de 1ste bestuursrapportage 2019 nemen de kosten toe met € 10,2 miljoen. Het aandeel voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam hier in is € 382.288. Tegenover de stijgende kosten staan extra middelen die in de meicirculaire 2019 zijn toegekend voor jeugdhulp. Deze zijn meegenomen voor de jaren tot en met 2021. Daarnaast is de onttrekking aan de reserve sociaal domein meerjarig bijgesteld.

Op basis hiervan ziet het meerjarenperspectief er als volgt uit:

	2019	2020	2021	2022	2023
Begrotingsresultaat perspectiefnota 2020-2023	117.343	202.516	-20.034	-206.894	-421.382
Effecten meicirculaire 2019	637.845	1.035.863	917.848	542.703	634.892
Aangepast financieel meerjarenperspectief na meicirculaire	755.188	1.238.379	897.814	335.809	213.510
Extra kosten 1ste bestuursrapportage 2019 SOJ	-382.288	-382.288	-382.288	-382.288	-382.288
Mutatie onttrekking reserve sociaal domein	-	-50.000	-50.000	-	-
Aangepast financieel meerjarenperspectief na extra kosten	372.900	806.091	465.526	-46.479	-168.778
Salariskosten 2020	-275.000	-275.000	-275.000	-275.000	-275.000
Aangepast financieel meerjarenperspectief	97.900	531.091	190.526	-321.479	-443.778

Bij het opstellen van de begroting is nog een correctie op het begrotingsresultaat aangebracht voor de uitvoeringskosten Maatschappelijke Agenda (MAG). Bij de vaststelling van de rapportage Businesscase Maatschappelijk Agenda (MAG) door de gemeenteraad eind 2016, is een amendement aangenomen waarin staat dat de kosten van de penvoerder van de MAG voor 2018 worden gedekt vanuit de reserve sociaal domein. Vanaf 2019 zouden deze kosten primair gedekt moeten worden binnen de bedrijfsvoering van de gemeente. Eind 2018 heeft het college besloten de kosten voor 2019 incidenteel te dekken uit de budgetoverschotten MAG over 2018. Bij de perspectiefnota 2020-2024 zijn reeds bedragen verwerkt vanaf 2020, waarbij benoemd is dat deze bedragen onvoldoende zullen zijn om het gehele bedrag te dekken. In een informatienota is uiteengezet welke mogelijkheden er qua dekking zijn. Daarbij ressteert een deel dat ten laste van het begrotingssaldo komt. Het effect is als volgt.

	2019	2020	2021	2022	2023
Aangepast begrotingsresultaat	97.900	531.091	190.526	-321.479	-443.778
Maatschappelijke Agenda (dekking uitvoeringskosten)	-	-5.838	-25.838	-25.838	-25.838
Bijgestelde begrotingsresultaat	97.900	525.253	164.688	-347.317	-469.616

Speerpunten 2020

HG en de bestuurlijke omgeving

De bestuurlijke visie maakt onderdeel uit van het raadsprogramma. In combinatie met de bestuurlijke veranderingen om ons heen is de aanleiding voor herijking toegenomen. Daarnaast heeft Hardinxveld in 2019 meer ervaring opgedaan met de samenwerking in de Drechtsteden. Die ervaring is waardevolle input voor onze bestuurlijke visie.

Invulling geven aan Integraal Veiligheidsbeleid en handhaving

Het Integraal Lokaal Veiligheidsplan (ILVP) wordt na vaststelling door de gemeenteraad uitgewerkt in jaarprogramma's. Dit doen we voor het eerst voor het jaar 2020. De thema's uit het ILVP zijn: de aanpak van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit, seniorenveiligheid en veilige woon- en leefomgeving en het voorkomen van overlast. Het veiligheidsbeleid heeft het volgende motto meegekregen: 'Veiligheid met elkaar en oog voor elkaar'. Veiligheid is immers een basisvoorwaarde voor het prettig wonen, werken en recreëren. Handhaving draagt bij aan dat veiligheidsgevoel. Naast informele sociale controle door bewoners is met regelmaat formeel toezicht en handhaving nodig als andere maatregelen niet helpen zowel generiek als op projectbasis (denk aan parkeeroverlast en overlast hondenpoep). Dit betreft fysiek toezicht ('blauw op straat') en elektronisch toezicht (cameratoezicht).

75 jaar vrijheid, herinneren en herdenken

2020 is een bijzonder jaar omdat we dat jaar 75 jaar vrijheid vieren. In Hardinxveld-Giessendam vullen we de jaarlijkse activiteiten rond 4 en 5 mei aan met dit landelijke thema. Samen met maatschappelijke partners werken we aan de opzet van een programma voor dit bijzondere jaar.

We besteden daarbij veel aandacht aan de historie van de Merwedegijzelaars om zo meer bekendheid te geven aan dit stuk lokale oorlogsgeschiedenis. Onder andere voedselhulp vanuit bevrijdingsgebied was van cruciaal belang. In de nacht van 9 op 10 mei 1944 schiet het verzet bij de Helsluis in de Dordtse Biesbosch twee landwachters dood. Als represaille worden in de week daarna aan beide zijden van de rivier de Merwede honderden (jonge) mannen opgepakt en door de bezetter weggevoerd. Van deze mannen keerden er 25 niet terug.

Tevens geven we invulling aan de unaniem aangenomen motie van het CDA over de Merwedegijzelaars om in overleg met nabestaanden en betrokkenen onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor een andere plaats en inrichting van het gedenkteken.

Inzicht krijgen in sluiпverkeer en mogelijkheden onderzoeken om sluiпverkeer terug te dringen

De zoektocht naar groei in onze regio heeft effect op de verkeersdruk in onze gemeente. De drukte op de Rijksweg A15 neemt toe, waardoor er steeds vaker filevorming optreedt. Het verkeer is net als water, het zoekt zijn weg op de makkelijkste manier. Voor de automobilist is dit het onderliggend wegennet. Het wordt op de gemeentelijke wegen dan ook drukker.

We gaan plannen bedenken hoe we dit sluiпverkeer kunnen weren. Hiervoor is het nodig dat we inzicht krijgen in het sluiпverkeer, zowel in de aantallen als in de reden van sluiпverkeer. Met deze gegevens willen we oplossingen zoeken om het sluiпverkeer terug te dringen.

We blijven ons inzetten voor de lobby omtrent de verbreding van de A15.

We willen als gemeente ons steentje bijdragen aan het verminderen van de file. Wij vinden dat we onze inwoners aantrekkelijke alternatieve vormen van vervoer moeten bieden waardoor zij de auto laten staan. Een succesvol voorbeeld hiervan is de Merwede-Lingelijn. Verder zetten we de komende jaren in op het verbeteren en verduurzamen van de veerdienst en het doortrekken van de snelfietsroute F15. Ook blijven we ons hard maken voor een aansluiting op de Waterbus richting Dordrecht en Rotterdam.

Invoeren omgevingswet

Op 1 januari 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Al enige tijd bereiden we ons hier als gemeente op voor. In 2019 is door de gemeenteraad een keuze gemaakt voor een invoeringsstrategie en zijn centrale uitgangspunten voor de implementatie van de wet geformuleerd. De implementatie van de Omgevingswet wordt vanaf dat moment vormgegeven langs drie sporen:

1. Ontwikkeling kerninstrumenten
2. ICT (aansluiting en implementatie digitaal stelsel Omgevingswet)
3. Cultuur & Organisatie

Daarbij geldt het opstellen van de Omgevingsvisie als het leidende proces.

Ad 1. Het opstellen van de Omgevingsvisie is het eerste kerninstrument waaraan wordt gewerkt. Inmiddels is een plan van aanpak opgesteld. In 2020 zal hieraan invulling worden gegeven en met alle betrokkenen de Omgevingsvisie worden opgesteld. Het streven is deze op 1 januari 2021 klaar te hebben, waarbij is benoemd dat een zorgvuldig en lerend proces de voorrang krijgt boven snelheid.

Ad 2. In 2020 zal de aansluiting en inrichting van het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO) vorm krijgen. Op dit onderwerp wordt in Drechtsteden verband samengewerkt, o.a. voor de aanschaf van softwaresystemen. Wettelijk gezien moet de gemeente op de invoeringsdatum zijn aangesloten op het DSO.

Ad 3. In 2019 is reeds, samen met ketenpartners, een begin gemaakt met het aanpassen van werkprocessen. Ook is gewerkt aan bewustwording en nagedacht wat de geest van de Omgevingswet van ons vraagt, o.a. via bijeenkomsten en gesprekken met verschillende teams. Ook zijn hierover gesprekken gevoerd met college en raad. In 2020 wordt verder in beeld gebracht welke rollen en competenties nodig zijn om in de geest van de Omgevingswet te werken en vertaald naar een opleidingsplan.

Opstellen ontbrekende en actualiseren bestaande beleids- en beheerplannen in combinatie met herzien nota reserves en voorzieningen.

In de financiële verordening (ex artikel 212 Gemeentewet) is vastgelegd dat het college om de vier jaar een (bijgestelde) nota Reserves en Voorzieningen aan de raad aanbiedt. In 2015 is de huidige nota Reserves en voorzieningen vastgesteld. Dit betekent dat de nota opnieuw aan de raad aangeboden zal worden.

Een groot deel van de reserves zijn bestemd ter dekking van kapitaallasten, zoals voor wegen en openbare verlichting. Dit zelfde geldt indirect ook voor de voorzieningen riolering en reiniging, waarbij de kosten naast kapitaallasten onder meer ook onderhoud omvat. Aan de onderbouwing van deze reserves en voorzieningen liggen de financiële doorrekeningen uit de beleids- en beheerplannen ten grondslag. De beleids- en beheerplannen hebben echter ook een cyclus van actualisatie, zodat deze niet in één jaar tijd geactualiseerd zullen worden. Deze beheerplannen worden gebaseerd op het nieuwe integrale beheerprogramma (softwareapplicatie) voor openbare ruimte dat Drechtstedenbreed wordt geïmplementeerd. Voor het jaar 2020 staan onder meer de beleids- en beheerplannen (verbrede) riolering, wegen en begraafplaatsen op de rol. In de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen staat een uitgebreidere beschrijving opgenomen.

Bij het actualiseren van de nota Reserves en Voorzieningen zal daarom in ieder geval de financiële doorrekeningen van de beleids- en beheerplannen tegen het licht worden gehouden. Hiermee wordt ernaar gestreefd om voor de betreffende reserves een adequate actuele onderbouwing te hebben.

De lokale energie-agenda, in 2020 gaan we uitvoering geven aan deze agenda. Onder andere door inzet van de Energie-contactfunctionaris

Raad, college en inwoners zien zich gesteld voor een grote opgave: het verduurzamen van Hardinxveld-Giessendam. Om het begrip verduurzamen handen en voeten te geven, is de lokale energie agenda opgesteld. Met het vaststellen van deze agenda in 2019 heeft de energietransitie prioriteit gekregen binnen de totale duurzaamheidsopgave.

In 2020 voeren we de activiteiten zoals beschreven in de agenda uit. Dat betekent dat we inzetten op het besparen van energie, het opwekken van duurzame energie en het uitfasen van aardgas.

Dat doen we door inwoners te stimuleren via wijkaanpakken en groepsaankopen. De inzet van de energiecontactfunctionaris is hierbij van groot belang.

Dat doen we ook door bedrijven te ondersteunen als het gaat om het opwekken van duurzame energie (project Zon op bedrijfsdaken) en het verduurzamen van de bedrijfspanden en –processen (door bv bedrijfsscans). De inzet van de Omgevingsdienst Zuid Holland Zuid is hierbij belangrijk. En tenslotte trekken we samen met de regio op in regionale vraagstukken. In 2020 leveren we de concept Regionale Energie Strategie (RES) op en werken we aan de Transitievisie Warmte 2.0.

Duurzaamheid is meer dan de energietransitie. In 2020 werken we samen met de raad aan de invulling van het onderdeel duurzaamheid uit het raadsprogramma. De kaders voor het werken met het raadsprogramma zijn in 2019 met de raad besproken.

Alle inzet moet uiteindelijk leiden tot een energieneutrale gemeente in 2050

Verlevendiging van het centrum (start BIZ centrum in 2020)

De gemeente ondersteunt lokale initiatieven om het centrumgebied aantrekkelijk en levendig te houden. Dit doet de gemeente door samen te werken met betrokken ondernemers en de mogelijkheid te onderzoeken om een BIZ in het centrumgebied op te starten. In het najaar van 2019 wordt een draagvlakmeting onder ondernemers uitgevoerd. Na een positieve uitkomst wordt de BIZ in het centrumgebied verder vormgegeven.

Burgerparticipatie, als onderdeel van het raadsprogramma

Dit onderwerp maakt onderdeel uit van het raadsprogramma dat in 2019 is opgesteld. We starten met een inventarisatie van methoden die nu al worden ingezet als het gaat om burgerparticipatie en inspraak. Ook beschrijven we hierin tevens de verschillende rollen van de gemeente (gemeenteraad, college, organisatie). Zoals in de gesprekken over het raadsprogramma is afgesproken, gaan we hierbij de participatieladder gebruiken om bewust te kunnen afwegen hoe we initiatieven en maatschappelijke belangen van inwoners, partners en ondernemers kunnen afwegen. De mate van participatie is per onderwerp verschillend. Afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie van de pilot Buurt Bestuurt (naar verwachting medio 2020) kan de werkwijze worden voortgezet en verbreed van veiligheid naar sociale en fysieke leefomgeving.

Zwembad

In het collegeprogramma komt het aspect zwemmen op twee manieren terug. In het kader van het programma "prettige woon- en leefomgeving" wordt aan de ene kant op het maatschappelijke vlak een verbetering van de zwemvaardigheid van jeugd tot 12 jaar gestimuleerd. Hardinxveld-Giessendam is immers een waterrijke gemeente en sport en bewegen draagt bij aan gezondheid, leefbaarheid en verbinding. In hetzelfde programma wordt meer op het ruimtelijk-planologische vlak de beoordeling van een particulier initiatief voor het buitenzwembad genoemd.

Zoals u bekend is, is het eerste initiatief stopgezet, maar heeft zich recentelijk een nieuwe initiatiefnemer gemeld. Op basis van een intentieovereenkomst vindt de komende periode opnieuw een oriëntatie plaats voor een invulling van het zwembadterrein. Mogelijke combinaties van functies zijn daarbij in beeld, waarvan een buitenbad onderdeel uitmaakt. Onderzocht wordt onder andere:

- voor welke doel- en leeftijdsgroep(en) wordt een buitenbad gerealiseerd;
- welke kansen liggen er op het gebied van duurzaamheid?
- wie exploiteert een buitenbad?
- als sprake is van een gemeentelijke exploitatiebijdrage, hoe kan deze zoveel mogelijk worden beperkt?

Wij willen het nieuwe initiatief positief tegemoet treden en de plannen zoveel mogelijk faciliteren als het gaat om gemeentelijke inzet of onderzoek. Heropening van een buitenbad draagt bij aan de kwaliteit van de woon- en leefomgeving en komt – zeker wat de jongste leeftijdscategorieën betreft - tegemoet aan de maatschappelijke behoefte.

Gemeentehuis naar huis van de gemeente

Het gemeentehuis is op dit moment de uitvalsbasis van de gemeentelijke organisatie, het sociaal team en de politie. Door toetreding tot de Drechtsteden is de gemeentelijke organisatie uitgedund en is er veel vrije ruimte in het gebouw ontstaan. Het college wil zich beter positioneren in de maatschappij/gemeenschap en ziet kansen door het gebouw op een andere manier in te zetten. Het huisvesten van verschillende organisaties in het gemeentehuis en het creëren van sociale en openbare ontmoetingsruimtes kunnen bijdragen aan de versterking van de gemeenschap en het leggen van verbanden tussen netwerken.

Het gemeentehuis zal het 'Huis van de Gemeente' worden. De huisvesting van de gemeentelijke organisatie sluit hiermee aan op de manier van werken die past bij de netwerkorganisatie die de gemeente

wil zijn. Met het nieuw ingerichte gemeentehuis wordt er een plek gecreëerd waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en opzoeken. Bezoekers kunnen ideeën en ervaringen uitwisselen en met elkaar het gesprek aangaan als een marktplaats voor ideeën en discussie. Daarnaast is de gemeentelijke organisatie onderdeel van verschillende (gemeentelijke) netwerken. In die netwerken trekken partners samen op om doelstellingen te bereiken met een positief effect voor de samenleving. Het huis is er voor onze inwoners.

Voorveld en Sociaal Team versterken en doorontwikkelen

Het is tijd voor een volgende stap in de doorontwikkeling van het Sociaal Team. Onderdeel hiervan is het plan om in 2020 (bepaalde) onderdelen van de zorg die op dit moment via de regio (SOJ) wordt georganiseerd, lokaal vanuit het Sociaal Team te gaan leveren. Dit vanuit de gedachte dat het Sociaal Team deze zorg laagdrempeliger en sneller kan inzetten en daarbij ook de verbinding kan leggen met andere lichte vormen van ondersteuning. Het doel hiervan is preventie, dus om zwaardere ondersteuningstrajecten zoveel mogelijk te voorkomen. In eerste instantie voor de inwoner zelf en daarnaast om hoge kosten te voorkomen. Hiervoor zal het Sociaal Team in 2020 uitgebreid worden met een aantal specifieke expertises op het gebied van jeugd. Daarnaast wordt, mede op basis van een tweetal pilots die in 2018/2019 hebben plaatsgevonden, gekeken hoe de ondersteuning beter kan worden ingericht voor inwoners met chronische problematiek. Gebleken is dat zij gebaat zijn bij een ander type ondersteuning dan inzet die is gericht op herstel. Ook verkennen we hoe het voorveld voor volwassenen kan worden versterkt en de verbinding kan worden gelegd. Hierbij zoeken we verbinding met maatschappelijke partners en ook met vrijwilligers. Tenslotte wordt ook nagedacht welke gevolgen deze veranderingen hebben voor de vorm en inrichting van het Sociaal Team.

Zegen en dank aan God

Wij weten ons bevoorrecht om te mogen leven in een land waar het leven voor velen goed is en hebben daarbij een gevoel van dankbaarheid. Een groot aantal burgers in onze gemeente geeft die dankbaarheid ook een religieuze verdieping en vraagt zegen en brengt dank aan God. Dat gevoel, zo weten wij, wordt door een groot deel van uw raad en ons college gedeeld.

Burgemeester en wethouders van Hardinxveld-Giessendam,
de secretaris, de burgemeester,

drs. R. 't Hoen MPM

D.A. Heijkoop

DEEL 1

BELEIDSBEGROTING

PROGRAMMAPLAN

1.4 Programma's

Programma 1 Bestuur

1.1 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Inventariseren wijze van burgerparticipatie, ontwikkelen instrumenten en afwegen via de participatieladder

We willen bereiken dat via verschillende manieren van burgerparticipatie nieuwe verbindingen in de samenleving ontstaan. Initiatieven komen bij voorkeur uit de samenleving, waarbij de gemeente verschillende rollen kan vervullen. We willen over 4 jaar op een gerichte en structurele manier een aantal nieuwe doelgroepen hebben betrokken bij vraagstukken in de samenleving.

Bijdragen aan doorontwikkeling Drechtsteden en bestuurlijke omgeving

Deelname in regionale samenwerkingsverbanden draagt bij aan de zelfstandige positie van onze gemeente. We kiezen bij ieder vraagstuk de schaalgrootte die past bij onze gemeente en wegen kwaliteit en financiële consequenties daarbij mee. Door analytisch naar onze eigen positie en doelstellingen te kijken, kijken we ook scherper naar onze positie in samenwerkingsverbanden.

Bestuurlijke coördinatie

We bieden onze inwoners en partners ruimte voor initiatieven waarbij besluitvorming plaatsvindt in de gemeenteraad. Zo verbinden we samenleving en bestuur aan elkaar.

1.2 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Inventariseren wijze van burgerparticipatie, ontwikkelen instrumenten en afwegen via de participatieladder

Dit onderwerp maakt onderdeel uit van het raadsprogramma. We starten met een inventarisatie welke instrumenten nu al worden ingezet als het gaat om burgerparticipatie en inspraak. De verwachting is dat dit eind 2019 gereed is. Ook beschrijven we hierin tevens de verschillende rollen van de gemeente (gemeenteraad, college, organisatie). Zoals in de gesprekken over het raadsprogramma is afgesproken, gaan we hierbij de participatieladder gebruiken om bewust te kunnen afwegen hoe we initiatieven en maatschappelijke belangen van inwoners, partners en ondernemers kunnen afwegen. De mate van participatie is per onderwerp verschillend.

Afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie van de pilot Buurt Bestuurt (naar verwachting medio 2020) kan de werkwijze worden voortgezet en verbreed van veiligheid naar sociale en fysieke leefomgeving.

Bijdragen aan doorontwikkeling Drechtsteden en bestuurlijke omgeving

Wij dragen actief bij aan de doorontwikkeling van de Drechtsteden zowel op inhoud als bedrijfsvoering. De besluitvorming uit 2019 over de adviezen van de commissie Deetman is de basis voor de uitvoering van de Groeiagenda 2030 en is in 2020 (meervoudig) lokaal bevestigd bij de colleges van burgemeester en wethouders van de zeven gemeenten.

Wat Hardinxveld-Giessendam betreft, is de cultuur van de samenwerking doorslaggevend voor het succes van de regionale samenwerking. Dit hebben we aangegeven bij de besluitvorming over de adviezen van de commissie Deetman in 2019. Wij hechten waarde aan een open cultuur van samenwerking en een duidelijke vertaling daarvan in een regionale werkwijze. Daarnaast focussen we op eigenaarschap en heldere roltoewijzing. We hebben nadrukkelijk aandacht voor de lokale schaal.

In 2020 moet de vertaling van een financiële taakstelling terug te zien zijn in de begroting van de Drechtsteden. Bij de vaststelling van de begroting 2020 van de gemeenschappelijke regeling is een amendement aangenomen. Het Drechttraadvoorstel omvat een verlaging van de begroting van de gemeenschappelijke regeling en van de gemeentelijke bijdragen. Inhoudelijke voorstellen voor de invulling van de taakstelling komen voort uit inventarisaties van de taskforces sociaal en bedrijfsvoering. De uitwerking moet meer zijn dan een opsomming van bezuinigingsmaatregelen. Er moet een stevige basis komen voor een houdbare financiële strategie voor de komende jaren voor ambities, investeringen en innovaties in het gehele sociale domein.

Het traject van de bestuurlijke visie wordt in 2020 gestart en vormgegeven. We pakken dit op in samenspraak met de gemeenteraad en maakt onderdeel uit van het raadsprogramma. Daarnaast heeft Hardinxveld in 2020 meer ervaring opgedaan met de samenwerking in de Drechtsteden. Die ervaring is waardevolle input voor onze bestuurlijke visie.

Ook in 2020 investeren we in onderlinge relaties met omliggende gemeenten via bestuurlijke overleggen. Naast verbinding op de relatie zoeken we ook naar aanknopingspunten in de inhoudelijke agenda's.

Bestuurlijke coördinatie

Bestuurlijke coördinatie draait om het verbinden van samenleving en bestuur, en daarmee ook de organisatie, aan elkaar. Dit is een continue inzet door de bestuursperiode heen. We zorgen ervoor dat we als gemeente goed op de hoogte zijn van wat er in de samenleving speelt. Dit gebeurt via allerlei contacten (college, gemeenteraad, organisatie). We waarderen maatschappelijke initiatieven en wegen belangen af bij de agendering en uitvoering ervan. Daarnaast dragen Ontmoetingen op locatie (gemeenteraad) en bedrijfsbezoeken (college) bij aan verbindingen in de samenleving.

1.3 WAT MAG HET KOSTEN?

Programma 1. Bestuur

bedragen in €

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten	899	10	0	0	0	0
Lasten	1.798.861	2.221.177	2.369.527	2.369.520	2.379.510	2.369.508
Saldo van baten en lasten	-1.797.962	-2.221.167	-2.369.527	-2.369.520	-2.379.510	-2.369.508
Toevoeging aan reserves	244.273	0	0	0	0	0
Ottrekking aan reserves	263.238	0	0	0	0	0
Resultaat	-1.778.997	-2.221.167	-2.369.527	-2.369.520	-2.379.510	-2.369.508

Programma 1. Bestuur

bedragen in €

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Collegeprogramma				
- Inventariseren wijze van burgerparticipatie	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Meicirculaire 2019				
- verhoging raadsledenvergoeding kleine gemeenten	-70.669	-70.669	-70.669	-70.669
Diverse bijstellingen < € 10.000	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
	-93.169	-93.169	-93.169	-93.169

Collegeprogramma

Inventariseren wijze van burgerparticipatie, ontwikkelen instrumenten en afwegen via de participatieladder

We willen bereiken dat via verschillende manieren van burgerparticipatie nieuwe verbindingen in de samenleving ontstaan. Initiatieven komen bij voorkeur uit de samenleving, waarbij de gemeente verschillende rollen kan vervullen. Hiertoe inventariseren we wat we al doen aan burgerparticipatie en inspraak. We beschrijven hierin tevens de verschillende rollen van de gemeente (gemeenteraad, college, organisatie). We willen over 4 jaar op een gerichte en structurele manier een aantal nieuwe doelgroepen hebben betrokken bij vraagstukken in de samenleving.

Bij elk gemeentelijk handelen, wegen we bewust af hoe en in welke mate we inwoners/partners/ondernemers kunnen betrekken en wat hun wensen daarin zijn. Ook stellen we een participatieladder op zodat we gezamenlijk kunnen bepalen hoe we omgaan met maatschappelijke belangen. Verder wordt de pilot Buurt Bestuurt, bij een positieve evaluatie, voortgezet en verbreed van veiligheid naar sociale en fysieke leefomgeving.

Middelen: € 15.000 vanaf 2020 structureel

Meicirculaire 2019

Verhoging raadsledenvergoeding kleine gemeenten

Aan het gemeentefonds is in de decembercirculaire 2018 eenmalig een bedrag van € 10 miljoen toegevoegd om de gemeenten met minder dan 24.000 inwoners voor de hogere raadsledenvergoeding voor 2018 te compenseren. Vanaf 2019 en verder wordt de dekking voor deze verhoging gevonden binnen het gemeentefonds door middel van een herverdeling. Inkomsten Algemene Uitkering zie programma 13.

Middelen: € 70.669 vanaf 2020 structureel

1.4 BELEIDSINDICATOREN

Nr.	Indicator	Eenheid	Per	Hardinxveld-Giessendam	Gemeenten < 25.000 inwoners	Alle gemeenten	Bron	Beschrijving
1	Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	per 1.000 inwoners	2018	0,3	0,6	2,2 CBS - Diefstallen		Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
2	Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	per 1.000 inwoners	2018	1,7	2,9	4,8 CBS - Criminaliteit		Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
3	Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	per 1.000 inwoners	2018	0,8	2,1	2,5 CBS - Diefstallen		Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
4	Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	per 1.000 inwoners	2018	3,6	3,6	5,4 CBS - Criminaliteit		Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.

1.5 VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden

Risico's

De risico's zijn onder te verdelen in financiële en organisatorische risico's. De financiële risico's omvatten het risico dat de begrote bijdrage aan de GRD niet toereikend is. Om dit risico te mitigeren wordt de dienstenafname van de GRD nauwlettend gevolgd, zowel op de bedrijfsvoering als op de inhoud (zie ook de risicoclassificatie bij de nota verbonden partijen).

Ontwikkelingen

De gemeente Hardinxveld-Giessendam is per 1 januari 2018 toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling Drechtsteden (GRD) en is daarmee de zevende Drechtstedengemeente.

De uitvoering van de adviezen van de commissie Deetman vragen een andere manier van werken waarbij meer verantwoordelijkheid ligt bij de lokale colleges en gemeenteraden. De formele wijziging van de gemeenschappelijke regeling is hiervoor nog wel nodig. Dit staat eind 2019 gepland.

Programma 2 Leven, reizen en documenten

2.1 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Professionaliseren van de dienstverlening door een nieuwe website en adequate openingstijden

We vinden dat inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners hun zaken gemakkelijk moeten kunnen regelen. Ook hebben we als doel dat de gemeente voorziet in eenduidige informatievoorziening over de dienstverlening.

2.2 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Professionaliseren van de dienstverlening door een nieuwe website en adequate openingstijden

Hiervoor hebben we heldere termijnen en afspraken die terug te vinden zijn voor de inwoners. Op die manier houden we onze dienstverlening continu tegen het licht.

Met de komst van de nieuwe website maken we ook een doorontwikkeling in onze (digitale) informatievoorziening. We onderzoeken of er binnen de gemeente behoefte is om producten tegen betaling thuis te bezorgen. Op basis van de uitkomsten wordt het vervolg bepaald, kostendekkendheid is hierbij het uitgangspunt. Verder zullen we blijvend monitoren of de openingstijden passend zijn.

2.3 WAT MAG HET KOSTEN?

Programma 2. Leven, reizen en documenten

bedragen in €

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten	320.889	226.727	238.090	238.090	238.090	238.090
Lasten	530.714	461.514	435.510	449.779	449.790	449.776
Saldo van baten en lasten	-209.825	-234.787	-197.420	-211.689	-211.700	-211.686
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-209.825	-234.787	-197.420	-211.689	-211.700	-211.686

2.4 BELEIDSINDICATOREN

Binnen dit programma zijn geen beleidsindicatoren vastgesteld vanuit het wettelijk kader.

2.5 VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Dit programma bevat geen verbonden partijen

Programma 3 Openbare orde en veiligheid

3.1 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Opstellen en uitvoeren integraal lokaal veiligheidsplan

Het integraal lokaal veiligheidsplan moet bijdragen aan een prettige en veilige woon- en leefomgeving voor de inwoners van Hardinxveld-Giessendam.

Opstellen en uitvoering integraal handhavingsbeleid

Het beoogde effect van integrale handhaving bij overlast is het verminderen van overlast in de openbare ruimte.

Stimuleren van evenementen in wijken en buurten

Evenementen in de gemeente versterken de sociale cohesie. Tegelijkertijd werken we aan het wegnemen van belemmeringen bij de aanvraag van vergunningen. Daarbij verliezen we de veiligheid en de huidige wet- en regelgeving niet uit het oog.

We verbeteren het proces van aanvragen van vergunningen van aanvraag en intake, tot schouw en evaluatie.

3.2 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Opstellen en uitvoeren integraal lokaal veiligheidsplan

In september 2019 is het ILVP geagendeerd in het Debat & Besluit. Daarna is het ILVP vertaald in een jaarlijks uitvoeringsprogramma, zo ook voor 2020. Naast de drie kernthema's uit het ILVP komen in het uitvoeringsplan ook andere thema's aan de orde: thema's die op dat moment actueel zijn of eerder geplande thema's of (preventie)activiteiten die bijdragen aan het vergroten van het veiligheidsgevoel.

Zo werken we er met elkaar aan om het relatieve hoge veiligheidsgevoel in Hardinxveld-Giessendam te kunnen vasthouden en waar mogelijk te verbeteren. Dit doen we door preventie, projectmatige acties of reguliere acties. Daarnaast volgen we actuele wet- en regelgeving en nemen we deel aan projecten in de Veiligheidsregio of Veiligheidshuis.

Opstellen en uitvoering integraal handhavingsbeleid

Het beleidsplan Vergunning Toezicht en Handhaving is op 18 juni 2019 vastgesteld door het college. Het beleidsplan is integraal opgesteld voor de Wet Algemene Bepalingen Omgevingswet, Algemene Plaatselijke Verordening en Openbare Orde en Veiligheid. Het VTH-beleidsplan wordt verder uitgewerkt in een jaarlijks op te stellen VTH-uitvoeringsprogramma. Hierin wordt bepaald hoe en waar de capaciteit en middelen ingezet worden om de in het VTH- beleidsplan opgenomen doelen te behalen. In 2020 gaan we het uitvoeringsprogramma voor de eerste keer integraal vaststellen.

Stimuleren van evenementen in wijken en buurten

Door de veranderende regelgeving met betrekking tot veiligheid bij evenementen is het gewenst om organisatoren van evenementen in een vooroverleg mee te nemen in de gehele procedure. Door aan de voorkant organisaties te informeren, kunnen belemmeringen weg worden genomen.

Er is regionaal gewerkt aan een nieuw aanvraagformulier waardoor het eenvoudiger wordt voor organisatoren om een aanvraag in te dienen waarbij de veiligheid en wet- en regelgeving niet uit het oog wordt verloren. Een aantal gemeenten binnen de regio hebben afgelopen jaar een pilot gedraaid met het nieuwe aanvraagformulier. De ervaringen worden in het najaar van 2019 geëvalueerd. Na de evaluatie willen we in 2020 het formulier ook voor Hardinxveld-Giessendam gaan gebruiken. Ondertussen wordt door de Regiegroep evenementen gewerkt aan een regionaal schouwformulier en evaluatieformulier. In 2020 zullen deze formulieren bij een aantal gemeenten worden uitgetest en geëvalueerd. Wij zullen deze formulieren na de evaluatie gaan invoeren.

3.3 WAT MAG HET KOSTEN?

Programma 3. Openbare orde en veiligheid

bedragen in €

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten	193.242	10.064	9.800	9.800	9.800	9.800
Lasten	2.097.353	1.780.976	1.695.549	1.662.512	1.662.690	1.662.821
Saldo van baten en lasten	-1.904.111	-1.770.912	-1.685.749	-1.652.712	-1.652.890	-1.653.021
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	16.200	16.200	81.200	16.200	16.200	16.200
Resultaat	-1.887.911	-1.754.712	-1.604.549	-1.636.512	-1.636.690	-1.636.821

Programma 3. Openbare orde en veiligheid

bedragen in €

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Collegeprogramma				
- Opstellen en uitvoeren integraal lokaal veiligheidsplan	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Perspectiefnota 2020				
Storting/onttrekking reserve	65.000	-	-	-
Effect herziening kapitaallasten incl. mutatie reserve	-346	-316	-286	-256
Meicirculaire 2019:				
- Wet verplichte GGZ (beklemd middelen)	-18.229	-18.408	-18.635	-18.873
Diverse bijstellingen < € 10.000	-14.500	-14.500	-14.500	-14.500
	26.925	-38.224	-38.421	-38.629

Collegeprogramma

Opstellen en uitvoeren integraal lokaal veiligheidsplan

Het integraal lokaal veiligheidsplan moet bijdragen aan een prettige en veilige woon- en leefomgeving voor de inwoners van Hardinxveld-Giessendam. We willen het veiligheidsgevoel van onze inwoners op hetzelfde niveau behouden, of zelfs vergroten. We stellen jaarlijks een uitvoeringsplan op, waarin de concrete uitwerkingen van de prioriteiten uit het integraal lokaal veiligheidsplan zijn opgenomen. Ondermijning wordt een van de prioriteiten van het integraal lokaal veiligheidsplan.

Middelen: € 5.000 structureel

Perspectiefnota 2020

Lagere bijdrage Zuid-Holland Zuid

Voorgesteld wordt om het positieve resultaat 2018 van de Veiligheidsregio in 2020 in te zetten voor de dekking van de eerste kosten van de Omgevingswet. Zie ook de financiële toelichting bij programma 11.

Middelen: € 65.000 incidenteel

Meicirculaire 2019

Wet verplichte GGZ

Met ingang van 1 januari 2020 treedt de Wet verplichte GGZ in werking. Voor de gemeentelijke taken en bijbehorende kosten die volgen uit de Wet verplichte GGZ is in het bestuurlijk overleg van 6 mei jl. tussen het Ministerie van VWS en de VNG afgesproken om vanaf 2020 structureel € 20 miljoen toe te voegen aan het gemeentefonds. Inkomsten Algemene Uitkering zie programma 13.

Middelen: ca € 18.000 vanaf 2020 structureel

3.4 BELEIDSINDICATOREN

Binnen dit programma zijn geen beleidsindicatoren vastgesteld vanuit het wettelijk kader.

3.5 VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Risico's

In de inleiding van de begroting 2020 is opgenomen dat de uittreding van de gemeenten Leerdam en Zederik in de totale gemeentelijke bijdrage is verwerkt. Het wordt niet duidelijk wat de uittreding financieel voor onze gemeente betekent in de komende jaren. In de zienswijze bij de begroting 2020 heeft de gemeenteraad gevraagd om de financiële gevolgen van de ontvlechting op heldere wijze voor te leggen.

Ontwikkelingen

De afgelopen periode heeft de Veiligheidsregio ingezet op het verkennen van een visie voor de komende jaren. Via het traject 'strategische heroriëntatie' en de retraite 2019 is samen met bestuur en partners onderzocht wat de toekomstige rol van de VR zal zijn. Dit blijft een zoektocht. Vooruitlopend op de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's wordt een maatschappelijke taakstelling gezien. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar de juiste schaal, met als uitgangspunt dat de VRZHZ sterk, flexibel en daadkrachtig is, voor zowel de bestrijding van dagelijkse incidenten als (de coördinatie) van grootschaliger optreden.

Verwacht wordt dat de contouren van de strategische heroriëntatie een nadere uitwerking krijgt in het nieuwe Beleidsplan Veiligheidsregio, omdat het huidige beleidsplan tot 2020 loopt. Sinds 1 januari 2019 bestaat de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid nog uit 10 gemeenten.

Ook in 2019 is gewerkt aan organisatie, opleiding en training van Bevolkingszorg voor de 10 gemeenten. Dat betekent concreet dat er vanaf dat jaar sprake is van een regionale aansturing van het lokale crisisorganisatieproces bevolkingszorg.

Programma 4 Verkeer en vervoer

4.1 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Verbeteren van de verkeersveiligheid

We willen de verkeersveiligheid in de gemeente verbeteren.

Bereikbaarheid: verminderen sluipverkeer, lobby, OV, snelfietsroute

We willen een goede doorstroming in het dorp.

Baggerplan

Uit het concept baggerplan, dat in het voorjaar van 2019 gereed is gekomen, blijkt dat we de in de jaren 2021 tot en met 2024 middelen nodig hebben voor de uit te voeren baggercyclus. Het is mogelijk om deze kosten ten laste van de rioolheffing te brengen, wat betekent dat de riooltarieven hierop aangepast moeten worden. Voorgesteld wordt daarom de kosten circa € 870.000 (tot en met 2024) te dekking uit de opbrengst van de verkoop van de ENECO aandelen.

Verhogen kwaliteit straatbeeld

We hechten veel waarde aan het onderhoud van de openbare ruimte. Een goed onderhouden leefomgeving draagt bij aan een prettige woonomgeving waar het fijn wonen en werken is.

Dijkverbetering in combinatie met de Rokerij

De Rivierdijk heeft als weg een ontsluitingsfunctie voor onze gemeente. De breedte van de weg varieert. Vanaf de komgrens (bij Gorinchem) tot de kruising met de Nieuweweg komen verschillende inrichtingsvormen voor. De meest ideale en veilige situatie is een wegprofiel met gescheiden fietspaden. Hiervoor ontbreekt op veel plaatsen de ruimte. Als er ontwikkelingen zijn die verbreding van de weg mogelijk maken, wil de gemeente hierop inspelen.

Bij de ontwikkeling van het gebied de Rokerij doet zich de mogelijkheid voor om aan de binnenzijde van de dijk ruimte te reserveren voor een bredere weg op de dijk.

Over een lengte van 250 m1 kan dan een betere fietsvoorziening aangelegd worden.

Zodra er weer sprake is van een dijkversterkingsproject, dan zal de wens voor een breder profiel ingebracht worden om werk met werk te kunnen maken. Er is nog geen onderbouwd inzicht en planning bekend van dijkversterking. Vooruitlopend hierop kan wel een voetpad aangelegd worden over dit gedeelte.

Het is nog niet duidelijk of er extra grondverzet nodig is om het voetpad te realiseren. Hiervoor zijn nog geen middelen opgenomen.

Verbreding en herinrichting Spoorweg

Door de aanleg van een bedrijventerrein en de bouw van woningen in 't Oog wordt de Spoorweg buiten de bebouwde kom een ontsluitingsweg. De bestaande Spoorweg is binnen de bebouwde kom reeds een ontsluitingsweg (50 km/u weg) en buiten de bebouwde kom een erftoegangsweg (60 km/u weg).

Om de weg in te richten als 50 km/u weg dient het profiel aangepast te worden. Voor het autoverkeer dient de weg verbreed te worden en voor fietsers en voetgangers dient een vrijliggend fiets- en voetpad aangelegd te worden. Hiervoor wordt de ruimte in de strook tussen de Spoorweg en de spoorlijn gezocht.

Beheerplan kunstwerken

Er is begonnen met het opstellen van een beheerplan civiele kunstwerken waar de bruggen onderdeel van vormen. Er wordt reeds voorzien dat er extra middelen nodig zijn voor dit plan.

4.2 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Verbeteren van de verkeersveiligheid

We gaan door met het duurzaam veilig inrichten van onze wegen, waarbij we omwonenden blijven betrekken.

Bereikbaarheid: verminderen sluipverkeer, lobby, OV, snelfietsroute

Hiertoe gaan we in overleg met Rijkswaterstaat en politie om maatregelen te onderzoeken om sluipverkeer te ontmoedigen. Wij voeren de lobby A15 waarbij wij insteken op de bereikbaarheid van Hardinxveld-Giessendam. We zetten in op een halte van de waterbus in Hardinxveld-Giessendam. Keuzemogelijkheden in het openbaar vervoer zorgen voor een beter bereikbare gemeente.

Op initiatief van de provincie wordt onderzocht of de fietsroute tussen Sliedrecht en Gorinchem, aansluitend op de bestaande snelfietsroute die vanaf Papendrecht komend stopt bij Sliedrecht, zodanig verbeterd en aangevuld kan worden dat sprake is van een snelfietsroute. Het doel is om fietsers een comfortabele en snelle route te bieden als alternatief voor woon-werkverkeer met de auto. De hoogte van de gemeentelijke bijdrage in de kosten is nog niet bekend.

De bestaande veerdienst wordt verduurzaamd door de inzet van twee elektrisch aangedreven schepen. De oeververbinding met Werkendam (gemeente Altena) is daardoor verzekerd. Hiervoor moet wel de steiger worden aangepast dan wel vernieuwd.

Baggerplan

Door het uitvoeren van het baggerplan brengen we de diepte van de watergangen weer op orde wat onder andere zorgt voor een goede afstroming van het regenwater.

Verhogen kwaliteit straatbeeld

Ingezet wordt op verhoging van de kwaliteit van het straatbeeld. De onderhoudskwaliteit zal voor de buitenruimte vastgesteld worden. Beheerplannen worden regelmatig geactualiseerd. Bij de uitwerking van plannen wordt nagegaan hoe de kwaliteit van het straatbeeld verhoogd kan worden.

Dijkverbetering in combinatie met de Rokerij

Bij de ontwikkeling van het plan de Rokerij willen wij ruimte vrijhouden voor de aanleg van voet- en fietspaden. Zodra er weer sprake is van een dijkversterkingsproject, zal de wens voor een breder profiel ingebracht worden om werk met werk te kunnen maken. Er is nog geen onderbouwd inzicht en planning bekend van dijkversterking. Vooruitlopend hierop zal onderzocht worden of gelijktijdig met de realisatie van het plan De Rokerij een voetpad aangelegd kan worden over dit gedeelte.

Het is nog niet duidelijk of daarvoor extra grondverzet nodig is. Hiervoor zijn nog geen middelen opgenomen.

Verbreding en herinrichting Spoorweg

De Spoorweg is buiten de bebouwde kom in eigendom en beheer van het Waterschap. Met het Waterschap wordt gesproken over de overdracht van dit deel van de Spoorweg. Parallel aan de planontwikkeling van 't het Oog wordt de ombouw van de Spoorweg meegenomen.

De kosten van de verbreding en de herinrichting van de Spoorweg, van de Zwijskade tot aan de bebouwdekomgrens van de wijk Over 't Spoor worden geschat op € 3 miljoen. Voor het deel ter hoogte van het bedrijventerrein is € 250.000 opgenomen in de grondexploitatie. Voorstel is om de weg gefaseerd aan te leggen. De 1e fase in 2022 na gereed komen bedrijventerrein, 2e fase in 2023 na gereed komen woonwijk en de laatste fase indien 't Oog nog verder ontwikkeld wordt. Dit is in ieder geval niet voor 2025. Indien 't Oog verder ontwikkeld wordt, zal rekening gehouden dienen te worden met de investering gepland na 2025. In deze begroting is rekening gehouden met een investeringsbedrag van € 390.000 (€ 640.000 -/- € 250.000 bijdrage vanuit grondexploitatie) in 2022 en voor 2023 is een investeringsbedrag opgenomen van € 800.000.

Beheerplan kunstwerken

Om een goed inzicht te krijgen in de onderhoudsbehoefte voor de civiele kunstwerken op de korte- en lange termijn wordt een beheerplan opgesteld, waarin rekening wordt gehouden met ambities op het gebied van kwaliteit en duurzaamheid. Met het beheerplan wordt een uitvoerings- en vervangingsprogramma opgesteld. Besluitvorming hierover is gepland voor eind 2019

4.3 WAT MAG HET KOSTEN?

Programma 4. Verkeer en vervoer

bedragen in €

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten	199.012	224.984	133.068	133.068	133.068	133.068
Lasten	2.099.215	2.109.901	2.380.228	2.619.571	2.626.583	2.812.683
Saldo van baten en lasten	-1.900.203	-1.884.917	-2.247.160	-2.486.503	-2.493.515	-2.679.615
Toevoeging aan reserves	609.400	703.900	615.400	750.400	780.400	810.400
Onttrekking aan reserves	622.235	683.954	773.211	1.082.876	1.091.537	1.186.079
Resultaat	-1.887.368	-1.904.863	-2.089.349	-2.154.027	-2.182.378	-2.303.936

Programma 4. Verkeer en vervoer

bedragen in €

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Collegeprogramma				
- Bereikbaarheid: verminderen sluipverkeer, lobby OV	-100.000	-	-	-
- Verhogen kwaliteit straatbeeld, aandeel wegen	-	-105.000	-105.000	-105.000
Perspectiefnota 2020				
- Beheerplan kunstwerken	-32.500	-32.500	-32.500	-32.500
- Baggerplan	-	-217.034	-217.034	-217.034
Dekking vanuit de ENECO middelen	-	217.034	217.034	217.034
Voorjaarsnota 2019				
- Uitvoering GVP projecten	-12.000	35.000	-	-
Dekking uit de reserve verkeersveiligheid	12.000	-35.000	-	-
Effect herziening kapitaallasten incl. mutatie reserve	12.518	-3.673	-15.697	-80.444
Diverse bijstellingen < € 10.000	12.490	12.488	12.489	8.019
	-107.492	-128.685	-140.708	-209.925

Collegeprogramma

Bereikbaarheid: verminderen sluipverkeer, lobby, OV, snelfietsroute

We willen een goede doorstroming in het dorp. Hiertoe gaan we gaan in overleg met Rijkswaterstaat en politie om maatregelen te onderzoeken om sluipverkeer te ontmoedigen. Wij voeren de lobby A15 waarbij wij insteken op de bereikbaarheid van Hardinxveld-Giessendam. We zetten in op een halte van de waterbus in Hardinxveld-Giessendam. Keuzemogelijkheden in het openbaar vervoer zorgen voor een beter bereikbare gemeente.

Op initiatief van de provincie wordt onderzocht of de fietsroute tussen Sliedrecht en Gorinchem, aansluitend op de bestaande snelfietsroute die vanaf Papendrecht komend stopt bij Sliedrecht, zodanig verbeterd en aangevuld kan worden dat sprake is van een snelfietsroute. Het doel is om fietsers een comfortabele en snelle route te bieden als alternatief voor woon-werkverkeer met de auto. De hoogte van de gemeentelijke bijdrage in de kosten is nog niet bekend.

Middelen: € 100.000 in 2020 incidenteel

Verhogen kwaliteit straatbeeld

We hechten veel waarde aan het onderhoud van de openbare ruimte. Een goed onderhouden leefomgeving draagt bij aan een prettige woonomgeving waar het fijn wonen en werken is. Ingezet wordt op verhoging van de kwaliteit van het straatbeeld. De onderhoudskwaliteit zal voor de buitenruimte vastgesteld worden. Beheerplannen worden regelmatig geactualiseerd.

Aandeel voor wegen is € 105.000.

Middelen: € 105.000 vanaf 2021 structureel

Perspectiefnota 2020

Beheerplan kunstwerken

Er is begonnen met het opstellen van een beheerplan civiele kunstwerken waar de bruggen onderdeel van vormen. Er wordt reeds voorzien dat er extra middelen nodig zijn voor dit plan. Besluitvorming hierover volgt in 2019. Vooralsnog gaan we uit van een jaarlijkse storting in een onderhoudsreserve van € 32.500.

Middelen: € 32.500 structureel

Baggerplan

Uit het concept baggerplan, dat in het voorjaar van 2019 gereed is gekomen, blijkt dat we de in de jaren 2021 tot en met 2024 middelen nodig hebben voor de uit te voeren baggercyclus. Het is mogelijk om deze kosten ten laste van de rioolheffing te brengen, hiermee komen dan echter de riooltarieven onder druk te staan. Voorgesteld wordt daarom de kosten circa € 870.000 (tot en met 2024) te dekking uit de opbrengst van de verkoop van de ENECO aandelen..

Middelen: € 217.034 vanaf 2021 tot en met 2024
Dekking reserve waterbeheerplan na storting opbrengst verkoop ENECO aandelen

Dijkverbetering in combinatie met de Rokerij

De Rivierdijk heeft als weg een ontsluitingsfunctie voor onze gemeente. De breedte van de weg varieert. Vanaf de komgrens (bij Gorinchem) tot de kruising met de Nieuweweg komen verschillende inrichtingsvormen voor. De meest ideale en veilige situatie is een wegprofiel met gescheiden fietspaden. Hiervoor ontbreekt op veel plaatsen de ruimte. Als er ontwikkelingen zijn die verbreding van de weg mogelijk maken, wil de gemeente hierop inspelen.

Bij de ontwikkeling van het gebied de Rokerij doet zich de mogelijkheid voor om aan de binnenzijde van de dijk ruimte te reserveren voor een bredere weg op de dijk.

Over een lengte van 250 m1 kan dan een betere fietsvoorziening aangelegd worden.

Zodra er weer sprake is van een dijkversterkingsproject, dan zal de wens voor een breder profiel ingebracht worden om werk met werk te kunnen maken. Er is nog geen planning bekend van de dijkversterking. Vooruitlopend hierop kan wel een voetpad aangelegd worden over dit gedeelte.

Het is nog niet duidelijk of er extra grondverzet nodig is om het voetpad te realiseren. Hiervoor zijn nog geen middelen opgenomen.

Middelen: € 25.000 investering in 2023
Afschrijving vanaf 2024 (valt buiten deze perspectiefnota)

Verbreding en herinrichting Spoorweg

Door de aanleg van een bedrijventerrein en de bouw van woningen in 't Oog wordt de Spoorweg buiten de bebouwde kom een ontsluitingsweg. De bestaande Spoorweg is binnen de bebouwde kom een ontsluitingsweg (50 km/u weg) en buiten de bebouwde kom een erftoegangsweg (60 km/u weg).

Om de weg in te richten als 50 km/u weg wordt het profiel verbreed voor autoverkeer en wordt een vrijliggend fiets- en voetpad aangelegd in de strook tussen de Spoorweg en de spoorlijn.

De kosten hiervan worden geschat op € 3 miljoen. Voor het deel ter hoogte van het bedrijventerrein is € 250.000 opgenomen in de grondexploitatie. Voorstel is om de weg gefaseerd aan te leggen. De 1e fase in 2022 na gereed komen bedrijventerrein, 2e fase in 2023 na gereed komen woonwijk en de laatste fase indien 't Oog nog verder ontwikkeld wordt. Dit is in ieder geval niet voor 2025. Indien 't Oog verder ontwikkeld wordt, zal rekening gehouden dienen te worden met de investering gepland na 2025.

In deze perspectiefnota is rekening gehouden met een investeringsbedrag van € 390.000

(€ 640.000 -/- € 250.000 bijdrage vanuit grondexploitatie) in 2022 en voor 2023 is een investeringsbedrag opgenomen van € 800.000.

Middelen: € 390.000 investering in 2022 en € 800.000 in 2023
Afschrijving vanaf 2024 (valt buiten deze perspectiefnota)

Projecten GVVP

De projecten uit het GVVP worden gedekt uit de reserve verkeersveiligheid. Er heeft een actualisatie van de uitvoering van het GVVP van de diverse projecten plaatsgevonden. Verschillende projecten uit de jaren zijn doorgeschoven. Bovendien wordt in 2021 een nieuw GVVP opgesteld. De projecten worden gedekt uit de reserve verkeersveiligheid. De verschuivingen hebben geen invloed op het begrotingssaldo in de afzonderlijke jaren.

	2020	2021	2022	2023
Mutatie kosten	-12.000	35.000	0	0
Mutatie reserve verkeersveiligheid	12.000	-35.000	0	0
Restant	0	0	0	0

Middelen: Mutaties worden binnen de reserve opgevangen.

Kapitaallasten

Zie toelichting programma 14 Bedrijfsvoering.

4.4 BELEIDSINDICATOREN

Binnen dit programma zijn geen beleidsindicatoren vastgesteld vanuit het wettelijk kader.

4.5 VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

MerwedeLingelijn (M.L.L.) Beheer B.V.

Risico's

De BV is opgericht ten behoeve van de aanleg en aanpassing van haltes langs de MerwedeLingelijn. Alleen in Gorinchem moet nog een halte gebouwd worden. Alle overige werkzaamheden zijn afgerond. De kosten van de aanleg van de haltes in onze gemeente zijn binnen het beschikbare krediet gebleven. De kosten die de BV nog maakt zijn voor rekening van de gemeente Gorinchem. Voor onze gemeente zijn er geen risico's.

Ontwikkelingen

Na afronding van de laatste aan te leggen halte in Gorinchem wordt de BV opgeheven, omdat het project, waarvoor de BV is opgericht, dan is afgerond.

Gemeenschappelijke Regeling Bureau Openbare Verlichting

Risico's

Geen.

Ontwikkelingen

De gemeente Krimpenerwaard heeft aangegeven in 2020 uit de GR te willen treden

Programma 5 Ondernemen en bedrijvigheid

5.1 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Het versterken van de lokale economie waaronder ZZP'ers

We willen de lokale economie versterken voor zowel winkeliers, bedrijven en ZZP-ers.

Verlevendiging van het centrum

Een levendig centrum draagt bij aan een aantrekkelijke woonomgeving en vestigingsklimaat. We houden de voorzieningen in onze gemeente op peil en zorgen zo voor meer sociale cohesie.

Behoud van jongeren in de gemeente door aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt

We streven naar behoud van jongeren voor onze bedrijven en gemeente. Daarmee versterken we de lokale economie en dragen we bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

MKB-katalysatorfonds

Bij de overgang naar Drechtsteden in 2018 zijn wij ook aangesloten bij het MKB-katalysatorfonds. Het fonds stimuleert innovatiekracht in de regio en geeft startende ondernemers een duwtje in de rug. De financiering van dit fonds maakt geen deel uit van onze reguliere bijdrage aan Drechtsteden. In 2018 hebben wij hier als Hardinxveld-Giessendam 'gratis' aan deelgenomen.

5.2 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Het versterken van de lokale economie waaronder ZZP'ers

Hiervoor zetten we in op bewustwording onder en communicatie met lokale ondernemers. We onderzoeken tevens of de lijst met gemeentelijke opdrachten (naast de infrawerken) kan worden uitgebreid en gepubliceerd zodat het lokale bedrijfsleven kan meedingen in aanbestedingstrajecten. Bij ZZP'ers zetten we in op lokale best practices om de groep te organiseren en de goede voorbeelden toe te lichten.

We maken lokaal ook gebruik van de mogelijkheden die de regio biedt. Zo stimuleert het MKB-katalysatorfonds innovatiekracht en geeft startende ondernemers een duwtje in de rug.

Verlevendiging van het centrum

Op dit moment onderzoekt Parktrust de mogelijkheden voor het oprichten van een BIZ. De stemming hierover zal medio november 2019 plaatsvinden. Mocht de uitslag positief zijn dan zullen begin 2020 financiële middelen beschikbaar komen voor het tot uitvoer brengen van hun begrotingsplan welke ten gunste kan komen aan het verlevendigen van het centrum.

Behoud van jongeren in de gemeente door aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt

We werken samen met onderwijs aan een concreet opleidingstraject op (V)MBO-niveau in de maritieme sector. Deze opleiding zal hoogstwaarschijnlijk van start gaan in september 2020. Ook organiseren we met onderwijs en bedrijfsleven de techniekroute en participeren wij jaarlijks in Alblasserwaard On Stage.

MKB-katalysatorfonds

In 2019 hebben we € 5.000 in het fonds gestort. Voor de periode 2020-2023 wordt voorgesteld om eenmalig € 30.000 beschikbaar te stellen. Deze storting hebben we ten laste van 2019 gebracht.

5.3 WAT MAG HET KOSTEN?

Programma 5. Ondernemen en bedrijvigheid

bedragen in €

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten	514.964	632.856	478.824	228.824	228.824	228.824
Lasten	238.536	293.969	289.609	279.579	279.531	279.472
Saldo van baten en lasten	276.428	338.887	189.215	-50.755	-50.707	-50.648
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	0
Ottrekking aan reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	276.428	338.887	189.215	-50.755	-50.707	-50.648

Programma 5. Ondernemen en bedrijvigheid

bedragen in €

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Collegeprogramma				
- Het versterken van de lokale economie waaronder ZZP'ers	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
- Verlevendiging van het centrum	-10.000	-	-	-
- Behoud van jongeren in de gemeente door aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Voorjaarsnota 2019				
- Dividenduitkering ENECO	250.000	-	-	-
Diverse bijstellingen < € 10.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
	218.000	-22.000	-22.000	-22.000

Collegeprogramma

Het versterken van de lokale economie waaronder ZZP'ers

We willen de lokale economie versterken. Hiervoor zetten we in op bewustwording onder en communicatie met lokale ondernemers. We onderzoeken tevens of de lijst met gemeentelijke opdrachten (naast de infrawerken) kan worden uitgebreid en gepubliceerd zodat het lokale bedrijfsleven kan meedingen in aanbestedingstrajecten. Bij ZZP'ers zetten we in op lokale best practices om de groep te organiseren en de goede voorbeelden toe te lichten.

Middelen: € 15.000 structureel vanaf 2020

Verlevendiging van het centrum

Een levendig centrum draagt bij aan een aantrekkelijke woonomgeving en vestigingsklimaat. We houden de voorzieningen in onze gemeente op peil en zorgen zo voor meer sociale cohesie. Ook blijven we als gemeente betrokken bij het gezamenlijk initiatief van De Nieuwe Winkelstraat in samenwerking met de Rabobank en de Ondernemersvereniging. Daarnaast worden de mogelijkheden voor het oprichten van een BIZ onderzocht.

Middelen: € 10.000 incidenteel in 2020

Behoud van jongeren in de gemeente door aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt

We streven naar behoud van jongeren voor onze bedrijven en gemeente. Daarmee versterken we de lokale economie en dragen we bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat. We werken samen met onderwijs aan een concreet opleidingstraject op MBO-niveau in de maritieme sector. Deze opleiding zal hoogstwaarschijnlijk van start gaan in september 2020. Ook organiseren we met onderwijs en bedrijfsleven de techniekroute.

Middelen: € 5.000 structureel vanaf 2020

Perspectiefnota 2020

Geen mutaties m.i.v. 2020

Voorjaarsnota 2019

Dividenduitkering Eneco

Op basis van de jaarcijfers 2018 en de dividenduitkering over 2017 kan de raming naar boven worden bijgesteld. De afroming vanaf 2020 in verband met de verkoop van de aandelenportefeuille kan door de latere verkoop van de aandelen en de informatie vanuit de AHC (aandeelhouderscommissie) voor 2020 alsnog worden begroot.

Middelen: € 250.000 in 2020

Kapitaallasten

Zie toelichting programma 14 Bedrijfsvoering.

5.4 BELEIDSINDICATOREN

Nr. Indicator	Eenheid	Per	Hardinxveld- Giessendam	Waarden Gemeenten < 25.000 inwoners	Alle gemeenten	Bron	Beschrijving
5 Functiemenging	%	2018	53,1	48,3	52,8	CBS BAG / LISA - bewerking ABF Research	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
6 Vestigingen	per 1.000 inw 15-65jr	2018	121	154	145,9	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
7 Banen	per 1.000 inw 15-65jr	2018	736,6	648	774	LISA	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 65 jaar.
8 Netto arbeidsparticipatie	%	2018	71,3	68,7	67,8	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

5.5 VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

OASEN N.V.

Risico's

Het risico voor de gemeente beperkt zich tot het verworven aandelenkapitaal (€ 8.190).

Ontwikkelingen

Door sterk in te zetten op verbetering en innovatie, wil Oasen een sprong op kwalitatief gebied maken. Nog beter drinkwater, een nog beter transportsysteem en nog betere klantinteractie. Vanuit de overtuiging dat dit goed haalbaar is: Beter is Mogelijk. Dat doet Oasen door de verantwoordelijkheid en het vakmanschap van haar mensen centraal te stellen, te benutten en te stimuleren. Met zijn allen vormen we een autoriteit op het gebied van drinkwater. Samen met anderen ontwikkelen zij die kennis verder en bouwen zij collectief aan een betere maatschappij.

Het meerjarenplan 2016-2020 (Beter is Mogelijk) is opgebouwd uit zeven zaken die klanten, medewerkers en andere belanghebbenden van Oasen kunnen verwachten. Men kan van Oasen verwachten dat zij:

- altijd onberispelijk drinkwater leveren;
- drinkwater verrassingsvrij leveren;
- goede service leveren;
- bewust en kritisch omgaan met onze kosten;
- duurzaam drinkwater leveren;
- betrokken en vakkundig zijn;
- een betrouwbare partner zijn voor onze omgeving.

Eneco Groep N.V.

Risico's

Het risico voor de gemeente beperkt zich tot het verworven aandelenkapitaal. Daarnaast bestaat het risico dat de resultaten en daarmee de dividenduitkeringen lager uitvallen dan begroot. Op basis van de thans beschikbare informatie wordt dit niet reëel geacht.

Ontwikkelingen

Een meerderheid van ca. 91% van het aandeelhouderskapitaal, heeft na het doorlopen van een zogenaamde consultatiefase, het besluit genomen hun aandelen in Eneco te verkopen.

In december 2018 hebben de Aandeelhouderscommissie (AHC), de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur van Eneco Groep gezamenlijk besloten om de privatisering uit te voeren via een zogenaamde controlled auction. Vooruitlopend hierop zijn diverse privatiseringsopties, zoals beursgang, controlled auction, dual track tegen het licht gehouden, waarbij onder andere is getoetst op een marktconforme opbrengst, transactiezekerheid, de voortzetting van de duurzame strategie en werkgelegenheid. Dit alles binnen het juridisch kader dat geldt voor privatiseringen. Daarbij is gekozen voor controlled auction omdat dit het beste aansluit bij de belangen van Eneco en haar stakeholders. In het verkoopproces zijn ook afspraken gemaakt met de Centrale Ondernemingsraad (COR) over zijn betrokkenheid. In de transactiefase is het doel een geschikte bieding van een partij, inclusief voorwaarden en toezeggingen, ter besluitvorming voor te leggen aan de 53 gemeentelijke aandeelhouders van Eneco. Inmiddels hebben meerdere, grote partijen hun interesse in Eneco kenbaar gemaakt. Naar verwachting kan het verkoopproces eind 2019/begin 2020 worden afgerond.

Stedin Groep N.V.

Risico's

De voorgenomen verduurzaming van de gebouwde omgeving heeft mogelijk forse investeringen tot gevolg. Er bestaat een risico dat de dividenduitkering lager uitvalt dan verwacht.

Ontwikkelingen

Stedin groep bestaat formeel sinds 1 februari 2017, de datum waarop Eneco Groep gesplitst is. Vanaf die datum staan er twee gezonde bedrijven; Eneco groep met bedrijfsonderdelen die zich richten op productie, handel en levering van energie. En Stedin Groep, een netwerkbedrijf dat erop gericht is om te zorgen dat de energievoorziening betrouwbaar en betaalbaar blijft en het nieuwe energiesysteem gerealiseerd en gefaciliteerd wordt. Op 31 maart 2017 is CityTec, het bedrijfsonderdeel dat gespecialiseerd is in openbare verlichting, verkocht aan Strong Root Capital. Het onderhoud van openbare verlichting past niet langer bij de langetermijndoelen van Stedin Groep. Youlze, het bedrijfsonderdeel dat gespecialiseerd is in meet- en infradiensten, is in 2019 verkocht aan 3i Infrastructure.

Het aandeel van hernieuwbare energie in de elektriciteitsopwekking neemt gestaag toe. Steeds meer huishoudens en bedrijven installeren zonnepanelen op het dak van hun pand. Daarnaast is de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in windenergie, zon energie uit biomassa en andere duurzame energiebronnen.

Gemeente Hardinxveld-Giessendam Deelneming B.V.

Risico's

Niet van toepassing, Besloten vennootschap is beherend vennoot voor GEM De Blauwe Zoom C.V. en ROM-S C.V.

Ontwikkelingen

Niet van toepassing.

Gemeente Hardinxveld-Giessendam Exploitatie B.V.
Risico's
Alle risico's zijn opgenomen in het MPG per 1-1-2019. Risico's worden opgevangen door het positieve resultaat van alle cumulatieve grondexploitaties alsmede de reserve bouwgrondexploitaties.
Ontwikkelingen
In 2018 zijn de voorbereidingen getroffen voor de verkoop van gronden voor het Facilitypoint. In 2019 hebben de transacties plaats. Project Hoek Sluisweg wordt in 2019 afgesloten, alle kavels zijn verkocht. Daarnaast zullen in 2019 de projecten Lint Parallelweg en Westpunt 't Oog worden overgeheveld naar de Exploitatie BV.

ROM-S Beheer B.V.
Risico's
Het maximale risico is het deelnamekapitaal.
Ontwikkelingen
Geen.

ROM-S C.V
Risico's
Het maximale risico is het deelnamekapitaal in ROM-S Beheer B.V. en het commanditair kapitaal in ROM-S C.V.
Ontwikkelingen
De onderhandelingen met betrekking tot de uitgifte van gronden op bedrijventerrein Schelluinen-West liepen door. Hierbij is zo mogelijk ook de verwerving van vertreklocaties bij de onderhandelingen meegenomen. Inmiddels heeft ROM-S een begin gemaakt met de voorbereiding van fase 2 van Schelluinen-West. In overleg met gemeenten is het beheer en exploitatie van vrachtwagenparkeerlocaties afgestoten.

Gemeenschappelijke exploitatie maatschappij De Blauwe Zoom beheer B.V
Risico's
N.v.t. Besloten vennootschap is beherend vennoot voor GEM De Blauwe Zoom C.V.
Ontwikkelingen
Op 25 februari 2014 is de B.V. opgericht. De BV is houdster van een deel van de aandelen (2%) van GEM De Blauwe Zoom C.V. Voor een toelichting wordt verwezen naar GEM De Blauwe Zoom C.V.

GEM De Blauwe Zoom C.V.
Risico's
De GEM draagt alle risico's voor de ontwikkeling in De Blauwe Zoom. Risico's omvatten variaties in de prijs van het bouw- en woonrijpmaken, een verminderde exploitatiebijdrage door particulieren in de zuidstrook als zij niet tot ontwikkeling over gaan, een vertraging van het uitgiftetempo en het niet beheersen van de plankosten. Daar staat tegenover dat er ook grote kansen in de ontwikkeling zijn. Door toepassing van de btw-handelswijze op resterende deelgebieden wordt het opbrengend vermogen van die deelgebieden flink verhoogd, door optimalisatie van het programma kan er een hogere opbrengst worden gerealiseerd. In beginsel is het positieve saldo in de grondexploitatie voor GEM de Blauwe Zoom dekkend voor alle risico's.
Ontwikkelingen
Het totale gebied bestaat uit circa 534 te ontwikkelen woningen. Voor de eerste fase (deelgebieden 1b, 2, 3, 7, 8 en 10) is in 2015 een bestemmingsplan onherroepelijk geworden. Voor de tweede fase is momenteel een bestemmingsplan in voorbereiding. Deelgebied 1b is nagenoeg afgerond (alle 19 woningen zijn gerealiseerd). Deelgebied De Nieuwe Buurt wordt momenteel woonrijp gemaakt (alle 91 kavels zijn verkocht) In januari 2018 is een contract gesloten met AM voor de bouw van 78 woningen in deelgebieden 7, 8 en 10. De grond is begin 2019 grotendeels getransporteerd en alle woningen zijn reeds verkocht. Momenteel wordt het ophogen van deelgebieden 4, 5 en Hs3 voorbereid.

Programma 6 Scholing

6.1 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Tijdelijke huisvesting Regenboog

De Regenboogschool heeft na de zomervakantie 2019 te maken met een ruimtetekort. Als gemeente hebben wij de plicht om voldoende huisvesting te bieden, dit is niet mogelijk in het huidige gebouw, of in de omgeving. Hierdoor en gezien de leerlingprognose wordt voorgesteld om een tijdelijke huisvesting (noodlokaal) te realiseren. De kosten voor een noodlokaal bedragen € 16.000. Daarnaast moeten er kosten gemaakt worden voor de inrichting en het onderwijsleerpakket (€ 48.000 eenmalig).

6.2 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Tijdelijke huisvesting Regenboog

Als oplossing voor het ruimtegebrek bij de Regenboogschool stellen we middelen beschikbaar voor een noodlokaal. Grenzend aan de Regenboogschool is ruimte gevonden om een dergelijke unit te plaatsen.

6.3 WAT MAG HET KOSTEN?

Programma 6. Scholing

bedragen in €

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten	272.345	185.228	175.705	162.455	149.205	135.955
Lasten	1.379.160	1.199.236	1.168.179	1.167.154	1.172.461	1.171.061
Saldo van baten en lasten	-1.106.815	-1.014.008	-992.474	-1.004.699	-1.023.256	-1.035.106
Toevoeging aan reserves	10.403	20.403	30.403	40.403	50.403	60.403
Onttrekking aan reserves	80.067	104.681	51.742	54.246	54.210	46.985
Resultaat	-1.037.151	-929.730	-971.135	-990.856	-1.019.449	-1.048.524

Programma 6. Scholing

bedragen in €

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Perspectiefnota 2020				
- Tijdelijke huisvesting Regenboog	-16.000	-16.000	-16.000	-
Dekking reserve voorzieningenniveau Boven-Hardinxveld	16.000	16.000	16.000	-
Voorjaarsnota 2019				
- Mutatie reserve gecorrigeerd met programma 9	7.000	8.600	8.600	8.600
Effect herziening kapitaallasten incl. mutatie reserve	-1.405	-1.481	-1.588	-1.668
Diverse bijstellingen < € 10.000	-8.152	-8.609	-9.750	-31.900
	-2.557	-1.490	-2.738	-24.968

Perspectiefnota 2020

Tijdelijke huisvesting Regenboog

De Regenboogschool heeft na de zomervakantie 2019 te maken met een ruimtetekort. Als gemeente hebben wij de plicht om voldoende huisvesting te bieden, dit is niet mogelijk in het huidige gebouw, of in de omgeving. Hierdoor en gezien de leerlingprognose wordt voorgesteld om een tijdelijke huisvesting (noodlokaal) te realiseren. De kosten voor een noodlokaal bedragen € 16.000. Daarnaast moeten er kosten gemaakt worden voor de inrichting en het onderwijsleerpakket (€ 48.000 eenmalig).

Middelen: € 16.000 tot en met 2022
Dekking reserve voorzieningenniveau Boven-Hardinxveld

Voorjaarsnota 2019

Mutatie reserve gecorrigeerd met programma 9

Enkele onttrekkingen en stortingen stonden geraamd op programma 6 terwijl bij dit programma de lasten en/of baten zijn voorzien. Door mutaties op de reserve naar dit programma over te hevelen staan lasten en/of baten en de daar bij behorende mutatie van de reserve bij elkaar. Per saldo heeft dit geen budget-tair effect.

Kapitaallasten

Zie toelichting programma 14 Bedrijfsvoering.

6.4 BELEIDSINDICATOREN

			Hardinxveld- Giessendam	Gemeenten < 25.000 inwoners	Alle gemeenten	
9 Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2018	0	1,19	1,91 DUO/Ingrado	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018".
10 Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2018	6,85	17,09	23,28 DUO/Ingrado	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018".
11 % Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	2018	1	1,4	1,9 DUO/Ingrado	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018".
12 % Werkloze jongeren	%	2015	0,31	0,92	1,52 Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tiel	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).

6.5 VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Dit programma bevat geen verbonden partijen.

Programma 7 Samenleven

7.1 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Sport en bewegen via MAG en Sportagenda

Sport draagt bij aan de gezondheid van inwoners, vergroot de leefbaarheid, zorgt voor verbinding en stimuleert de economie.

Verbeteren zwemvaardigheid jeugd tot 12 jaar

We verbeteren de zwemvaardigheid van onze jeugd.

Keuze in beheersvorm sporthallen Appelgaard en Wielewaal

We willen de sporthallen in principe overdragen aan de verenigingen en onderzoeken of dit haalbaar is.

Beoordeling particulier initiatief buitenzwembad

We staan positief tegenover initiatieven die leiden tot versterking van het sportcomplex Sluisweg, die faciliteren we dan ook. Initiatieven die kunnen leiden tot versterking van het sportcomplex toetsen we op haalbaarheid.

Samenhangend aanbod dagrecreatie

We willen de recreatieve functies in Hardinxveld-Giessendam versterken door een samenhangend geheel aan recreatieve maatregelen te treffen.

Vergroten toegankelijkheid cultuurhistorie en – erfgoed

We willen de cultuurhistorie van Hardinxveld-Giessendam behouden en toegankelijk laten zijn voor inwoners en andere geïnteresseerden.

Verbeteren en aanleggen speel- en ontmoetingsplekken

We willen bereiken dat er in Hardinxveld-Giessendam speelplekken voor jeugd van alle leeftijden zijn. Speelplekken moedigen aan om te bewegen en stimuleren sociale ontmoetingen.

7.2 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Sport en bewegen via MAG en Sportagenda

Samen met de betrokken partners zetten wij sport in Hardinxveld-Giessendam op de kaart. Wij doen dit door uitvoering te geven aan de Maatschappelijke Agenda en de Sportagenda, die samen het totale Sportbeleid vormen. Ook zijn we voornemens een sportakkoord te sluiten tussen de sportverenigingen, scholen, welzijnsorganisatie, andere maatschappelijke partners en de gemeente. Met dit Sportakkoord willen we bereiken dat iedereen plezier in sport kan hebben. Hiervoor wordt een sportformateur aangesteld.

Verbeteren zwemvaardigheid jeugd tot 12 jaar

Met een inventarisatie brengen wij de huidige zwemvaardigheid onder de jeugd in beeld. Op basis hiervan zetten wij samen met de betrokken partners in op initiatieven om belemmeringen voor het behalen van een zwemdiploma van onze jeugd tot 12 jaar zoveel als mogelijk op te heffen.

Keuze in beheersvorm sporthallen Appelgaard en Wielewaal

De komende periode wordt een keuze gemaakt in het al dan niet overdragen naar de verenigingen. Hierbij wordt ook gekeken naar de (financiële) risico's, het draagvlak bij verenigingen, gebruikers en omwonenden van de sporthallen. Een keuze voor een andere beheersvorm van de sporthallen kan leiden tot ruimtelijke vraagstukken.

Beoordeling particulier initiatief buitenzwembad

Eerder is een intentieovereenkomst gesloten voor een indoorspeeltuin, in combinatie met een horecavoorziening en de inrichting/exploitatie van het buitenzwembad, op het terrein van zwembad "De Duikelaar. Na diverse verkenningen – zowel door gemeente als marktpartijen - hebben initiatiefnemers en de potentiële

ontwikkelaar/bouwer zich teruggetrokken. Inmiddels heeft zich een nieuwe initiatiefnemer gemeld waarmee een intentieovereenkomst wordt gesloten. In het kader van deze overeenkomst vindt opnieuw een oriëntatie plaats vanuit de markt voor een invulling van het zwembadterrein. Mogelijke combinaties van functies worden daarbij onderzocht, waarvan een buitenbad onderdeel uitmaakt.

Samenhangend aanbod dagrecreatie

Er komt een startnotitie voor het college om richting te bepalen voor dit onderwerp. We zullen partijen uit de samenleving hierover bevragen. We bekijken o.a. de reeds bestaande (lokale en regionale) wandel- en (snel)fietsroutes.

De mogelijkheden van het natuur- en recreatiegebied 'Giessenzoom' zullen hierin worden meegenomen. Bij de ontwikkeling van nieuwe gebieden zoals 't Oog worden de mogelijkheden om te verblijven, wandelen, fietsen en recreëren onderzocht.

Vergroten toegankelijkheid cultuurhistorie en – erfgoed

Voor activiteiten kan door diverse partijen een beroep op de MAG worden gedaan. We brengen de gemeentelijke kunstwerken in kaart, zowel in de openbare ruimte als binnen het gemeentehuis. Ook onderzoeken we hoe we meer aandacht kunnen krijgen voor zowel de immateriële als materiele cultuurhistorie.

Verbeteren en aanleggen speel- en ontmoetingsplekken

Speelplekken moedigen aan om te bewegen en stimuleren sociale ontmoetingen. Om dit te bereiken zullen de ambities en middelen van het speelruimteplan beter op elkaar afgestemd worden. We gaan door met de uitvoering van het speelruimteplan, waarmee we de leefomgeving verrijken met speelprikkels, nieuwe speelplekken en speelvelden realiseren, en ontmoetingsplekken voor de oudere jeugd aanleggen en verbeteren.

7.3 WAT MAG HET KOSTEN?

Programma 7. Samenleven

bedragen in €

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten	681.935	724.722	723.762	723.762	723.762	723.762
Lasten	2.196.863	1.732.222	1.874.110	1.818.926	1.787.733	1.766.270
Saldo van baten en lasten	-1.514.928	-1.007.500	-1.150.348	-1.095.164	-1.063.971	-1.042.508
Toevoeging aan reserves	226.431	181.431	181.431	181.431	181.431	181.431
Ottrekking aan reserves	222.903	132.949	200.796	182.410	174.470	154.571
Resultaat	-1.518.456	-1.055.982	-1.130.983	-1.094.185	-1.070.932	-1.069.368

Programma 7. Samenleven

bedragen in €

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Collegeprogramma				
- Keuze in beheersvorm sporthallen Appelgaard en Wielewaal	-15.000	-	-	-
- Samenhangend aanbod dagrecreatie	-10.000	-5.000	-5.000	-5.000
- Vergroten toegankelijkheid cultuurhistorie en – erfgoed	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Perspectiefnota 2020				
- Sportagenda	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
Effect herziening kapitaallasten incl. mutatie reserve	4.134	3.939	3.757	-3.307
Diverse bijstellingen < € 10.000	420	420	420	-4.171
	-42.946	-23.141	-23.323	-34.978

Collegeprogramma

Keuze in beheersvorm sporthallen Appelgaard en Wielewaal

Een keuze voor een andere beheersvorm van de sporthallen kan leiden tot ruimtelijke vraagstukken. De komende periode wordt een keuze gemaakt in het al dan niet overdragen naar de verenigingen. Hierbij wordt ook gekeken naar de (financiële) risico's, het draagvlak bij verenigingen, gebruikers en omwonenden van de sporthallen.

Middelen: € 15.000 incidenteel in 2020

Samenhangend aanbod dagrecreatie

We willen de recreatieve functies in Hardinxveld-Giessendam versterken door een samenhangend geheel aan recreatieve maatregelen te treffen. We onderzoeken hoe we de mogelijkheden van het natuur- en recreatiegebied 'Giessenzoom' verder kunnen benutten door het omleggen van het wandelpad Giessenzoom, het aanleggen van een visplaats en plaatsen van een picknicktafel. Ook kijken we bij de ontwikkelingen van 't Oog naar mogelijkheden om te verblijven, wandelen, fietsen of recreëren. Tevens bekijken we de verbinding met al bestaande (lokale en regionale) wandel- en (snel)fietsroutes.

Middelen: € 5.000 vanaf 2020 structureel
€ 5.000 incidenteel in 2020

Vergroten toegankelijkheid cultuurhistorie en – erfgoed

We willen de cultuurhistorie van Hardinxveld-Giessendam behouden en toegankelijk laten zijn voor inwoners en andere geïnteresseerden. Voor activiteiten kan door diverse partijen een beroep op de MAG worden gedaan. We brengen de gemeentelijke kunstwerken in kaart, zowel in de openbare ruimte als binnen het gemeentehuis. Ook onderzoeken we hoe we meer aandacht kunnen krijgen voor zowel de immateriële als materiele cultuurhistorie.

Middelen: € 15.000 vanaf 2020 structureel

Verbeteren en aanleggen speel- en ontmoetingsplekken

We willen bereiken dat er in Hardinxveld-Giessendam speelplekken voor jeugd van alle leeftijden zijn. Speelplekken moedigen aan om te bewegen en stimuleren sociale ontmoetingen. Om dit te bereiken zullen de ambities en middelen van het speelruimteplan beter op elkaar afgestemd worden. We gaan door met de uitvoering van het speelruimteplan, waarmee we de leefomgeving verrijken met speelpruikels, nieuwe speelplekken en speelvelden realiseren, en ontmoetingsplekken voor de oudere jeugd aanleggen en verbeteren.

Middelen: € 15.000 vanaf 2021 structureel
Bedrag is opgenomen in de meerjarige investeringsplanning

Perspectiefnota 2020

Sportagenda

Voor de uitvoering van de Sportagenda is bij de najaarsnota 2018 een bedrag beschikbaar gesteld voor 2018. Voorgesteld wordt om een bedrag structureel in de begroting op te nemen.

Middelen: € 7.500 structureel

Voorjaarsnota 2019

Kapitaallasten

Zie toelichting programma 14 Bedrijfsvoering.

7.4 BELEIDSINDICATOREN

Nr.	Indicator	Eenheid	Per	Hardinxveld-Giessendam	Gemeenten < 25.000 inwoners	Alle gemeenten	Bron	Beschrijving
13	% Niet-sporters	%	2016	57,6	48,9	48,7	Gezondheidsmonitor volwassen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

7.5 VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Dit programma bevat geen verbonden partijen.

Programma 8 Werk en inkomen

8.1 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Arbeidsparticipatie: verbinding SDD, lokaal en sociaal team

Het doel is om iedereen naar vermogen te laten participeren in de samenleving. Hierdoor daalt het aantal werkzoekenden in onze gemeente en leveren inwoners een nuttige bijdrage. Tegelijkertijd moeten we realistisch zijn en zit er voor sommige inwoners een grens aan wat mogelijk is.

Integratie en naar vermogen participeren

Het doel is dat alle statushouders naar vermogen participeren. Enerzijds via betaald werk en anderzijds door zich in te zetten voor de (lokale) samenleving. Participeren betekent ook integreren in Nederland. Het leren van de Nederlandse taal en cultuur is hier een belangrijk onderdeel van.

8.2 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Arbeidsparticipatie: verbinding SDD, lokaal en sociaal team

We leggen verbinding tussen de SDD (Baanbrekend Drechtsteden), de lokale werkgevers en het sociaal team. We benutten de kracht van lokale netwerken en ondernemers.

Daarnaast creëren we participatieplekken (voor inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt), zodat iedereen in HG naar vermogen kan participeren. In het openbaar groen leiden we mensen op naar regulier werk.

Bij inwoners waar de grens aan mogelijkheden blijvend bereikt is, is investeren op participeren niet zinvol. Hiervoor is echter wel eerst een scherpe analyse van het bijstandsbestand noodzakelijk.

Integratie en naar vermogen participeren

We zorgen ervoor dat afstemming plaatsvindt tussen de SDD (Baanbrekend Drechtsteden), Vluchtelingenwerk en andere maatschappelijke partners. De inzet richt zich onder meer op cultuurintegratie, participatie en taal. Hierbij wordt maatwerk geboden, waar dat nodig is. Hierdoor kunnen inwoners sneller aan het werk. Daarbij betrekken we de lokale werkgevers en netwerken.

Ook bereiden we ons voor op de aangekondigde wetwijziging Veranderopgave Inburgering (VOI). Deze wet treedt naar verwachting in 2021 in werking. In de beoogde wet worden verschillende taken op het gebied van inburgering bij lokale gemeenten belegd. Hierdoor ontstaan er meer sturingsmogelijkheden op inburgering.

8.3 WAT MAG HET KOSTEN?

Programma 8. Werk en inkomen

bedragen in €

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten	2.354.399	2.246.584	2.246.584	2.246.584	2.246.584	2.246.584
Lasten	4.319.290	3.390.638	3.393.568	3.463.149	3.536.142	3.460.381
Saldo van baten en lasten	-1.964.890	-1.144.054	-1.146.984	-1.216.565	-1.289.558	-1.213.797
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	0
Ottrekking aan reserves	0	40.000	60.000	80.000	100.000	0
Resultaat	-1.964.890	-1.104.054	-1.086.984	-1.136.565	-1.189.558	-1.213.797

Programma 8. Werk en inkomen

bedragen in €

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Voorjaarsnota 2019:				
- Uittredingsbesluit WSW - Avres	-60.000	-80.000	-100.000	45.000
- Dekking uit reserve sociaal domein	60.000	80.000	100.000	-
- Herziening en herijking bijdrage SDD	23.000	-22.000	-56.000	-114.000
Diverse bijstellingen < € 10.000	-	-	-	-
	23.000	-22.000	-56.000	-69.000

Voorjaarsnota 2019*Uittredingsbesluit WSW – Avres*

In de dienstverleningsovereenkomst met Avres is vastgelegd dat de begeleidingskosten voor de SW medewerkers jaarlijks stapsgewijs verhoogd worden oplopend naar een bedrag van € 270.000 in 2022. Recentere berekeningen door Avres laten zien dat de begeleidingskosten naar verwachting met ingang van 2023 een daling laten zien.

Middelen: € 40.000 in 2019 oplopend naar € 100.000 in 2022 daarna een voordeel
Nadelen in de jaren 2019 tot en met 2022 dekken uit de reserve sociaal domein

Herziening en herijking bijdrage SDD

Op basis van de begroting 2020 van het SDD is de bijdrage van het SDD herzien en herijkt tussen de programma's 8 en 9. Hieronder is het totale effect in beeld gebracht.

	2019	2020	2021	2022	2023
Programma 8	-5.000	-23.000	22.000	56.000	114.000
Programma 9	5.000	23.000	41.000	144.000	116.000
Totaal	0	0	63.000	200.000	230.000

8.4 BELEIDSINDICATOREN

Nr. Indicator	Eenheid	Per	Hardinxveld-Giessendam	Waarden Gemeenten < 25.000 inwoners	Alle gemeenten	Bron	Beschrijving
14 % Kinderen in uitkeringsgezin	%	2015	2,1	3,39	6,58	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tiel	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.

8.5 VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden**Risico's**

Het aantal inwoners met een bijstandsuitkering is in Hardinxveld-Giessendam tamelijk stabiel. Ook het aantal inwoners dat schuldhulpverlening krijgt, is relatief laag. Er is sprake van een beperkt risico.

De Wmo is een 'open eindregeling': de kosten in enig jaar zijn sterk afhankelijk van het beroep dat op de regeling wordt gedaan. Alleen al daarom brengt het de nodige risico's met zich mee. Daarnaast is er een aantal ontwikkelingen dat het risico op budgetoverschrijding vergroot.

Ontwikkelingen

Sinds 1 januari 2018 maakt onze gemeente deel uit van de Drechtsteden. Hiermee heeft de Sociale Dienst Drechtsteden onder andere de verantwoordelijkheden omtrent bijstandsuitkeringen en schuldhulpverlening overgenomen. Binnen de Drechtsteden zijn op 18 januari 2018 samenwerkingsafspraken gemaakt tussen onder andere woningcorporaties en SDD om oplopende huurschulden te voorkomen. De organisaties werken nu samen, waardoor de doelgroep die in aanmerking komt voor schuldhulpverlening beter inzichtelijk is voor de SDD.

De SDD voert ook het grootste deel van de Wmo-taken uit (de maatwerkvoorzieningen). De komende jaren is het financiële perspectief minder rooskleurig dan de afgelopen jaren. Zo stijgen de uitgaven op de individuele begeleiding en dagbesteding al geruime tijd. Dit komt onder andere doordat mensen steeds langer thuis blijven wonen en door de toename van het aantal ouderen en mensen met dementie, de belangrijkste doelgroep voor dagbesteding. Daarnaast heeft een nieuwe cao in de huishoudelijke hulp tot gevolg dat de kosten van huishoudelijke ondersteuning fors zullen stijgen. Tot slot heeft het kabinet besloten tot een abonnementstarief voor alle Wmo-voorzieningen. Het gevolg is dat gemeenten minder eigen bijdrage zullen innen en de verwachting is dat de vraag naar deze voorzieningen gaat oplopen. Al deze ontwikkelingen zullen naar verwachting leiden tot een stijging van de kosten in de komende jaren. Dit wordt in de komende periode nauwlettend gemonitord. Tevens worden maatregelen getroffen om de kosten zoveel mogelijk te beperken.

Programma 9 Zorg en welzijn

9.1 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Een samenhangend aanbod van voorzieningen

We willen bereiken dat alle inwoners met een ondersteuningsvraag passende hulp ontvangen om uiteindelijk mee te kunnen doen in Hardinxveld-Giessendam.

Het opstellen van een integrale lokale visie op sociaal domein

Wij zetten in op zorg voor hen die dat nodig hebben.

Inwoners weten waar zij terecht kunnen met hulpvragen

Alle inwoners weten waar zij terecht kunnen met hun hulpvraag.

Verbreding sociaal team

Het sociaal team wordt ingezet in gevallen waar zwaardere zorg nodig is. Zij zetten in op preventie (voorveld werk). Dit om zwaardere zorg te voorkomen en onderscheid te maken tussen behandelen en begeleiding bij chronische zorg.

Uitvoering van de Maatschappelijke Agenda (MAG)

We behouden en versterken de goede initiatieven die er in onze gemeenschap leven. We zetten in op versterken van het voorveld en preventiemaatregelen.

De evaluatie van de MAG geeft inzicht in de (door)ontwikkeling van de MAG en is een handvat om mogelijk bij te sturen.

Functionele samenwerking tussen sociaal team, lokale organisaties en vrijwilligers, SDD

Alle inwoners met een ondersteuningsvraag ontvangen passende hulp om uiteindelijk mee te kunnen doen in Hardinxveld-Giessendam.

9.2 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Een samenhangend aanbod van voorzieningen

Hiervoor gaan we onderzoeken welke inwoners met een ondersteuningsvraag nu niet in beeld zijn en proberen met nieuwe werkwijzen (pilots) deze inwoners te bereiken.

Ook zetten we de transformatie/doorontwikkeling van het sociaal team verder door. Daarnaast zetten we in op een samenhangend aanbod van ondersteuningsmogelijkheden/bewustwording.

Het opstellen van een integrale lokale visie op sociaal domein

We stellen een integrale lokale visie sociaal domein op als richtinggevend kader voor de komende periode. Hierbij brengen we het gehele speelveld en de relaties met andere domeinen in beeld en betrekken we relevante partijen.

Inwoners weten waar zij terecht kunnen met hulpvragen

We vergroten de vindbaarheid van de lokale/regionale ondersteuningsmogelijkheden, waaronder het sociaal loket. Dit doen we in afstemming met de betrokken partners. We zetten intensief in op communicatie over het sociaal domein in de gemeente, zoals bijvoorbeeld een website.

We verkennen de mogelijkheid om het sociaal loket beter te positioneren/uit te breiden.

Verbreiding sociaal team

In 2020 wordt de doorontwikkeling en verbreiding van het sociaal team verder vormgegeven. Onderdeel hiervan is het plan om in 2020 bepaalde zorg die op dit moment via de regio (SOJ) wordt georganiseerd, lokaal vanuit het Sociaal Team te gaan leveren. Daarnaast wordt, mede op basis van een tweetal pilots die in 2018/2019 hebben plaatsgevonden, gekeken hoe de ondersteuning beter kan worden ingericht voor inwoners met chronische problematiek. Ook verkennen we hoe het voorveld voor volwassenen kan worden versterkt en de verbinding kan worden gelegd, in samenwerking met onze maatschappelijke partners. Zie ook het speerpunt doorontwikkeling Sociaal Team.

Uitvoering van de MAG en monitoring

Mede op basis van de evaluaties die in 2019 zijn uitgevoerd wordt in 2020 de MAG verder doorontwikkeld. Vanuit de gemeente monitoren we (tellen en vertellen) jaarlijks de voortgang van de MAG-doelen.

Er vindt aansluiting plaats van de MAG op het sociaal team zodat er afschaling mogelijk is vanuit het sociaal team naar het voorveld via onder meer vrijwillige inzet.

Functionele samenwerking tussen sociaal team, lokale organisaties en vrijwilligers, SDD

We zetten in op intensieve samenwerking tussen het sociaal team, de MAG-partners, de SDD en andere belangrijke partijen in het sociaal domein, mede in het kader van de doorontwikkeling van het sociaal team. We investeren in de onderlinge samenwerking zodat partijen elkaar kennen en weten te vinden als dat nodig is.

9.3 WAT MAG HET KOSTEN?

Programma 9. Zorg en welzijn

bedragen in €

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten	570.591	438.113	201.075	201.075	201.075	201.075
Lasten	10.494.673	12.370.023	12.444.850	12.509.627	12.797.539	12.925.003
Saldo van baten en lasten	-9.924.082	-11.931.910	-12.243.775	-12.308.552	-12.596.464	-12.723.928
Toevoeging aan reserves	373.452	306.805	106.805	106.805	56.805	56.805
Onttrekking aan reserves	934.965	593.921	497.294	374.061	315.892	178.065
Resultaat	-9.362.569	-11.644.794	-11.853.286	-12.041.296	-12.337.377	-12.602.668

Programma 9. Zorg en welzijn

bedragen in €

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Collegeprogramma				
- Een samenhangend aanbod van voorzieningen	-10.000	-	-	-
Dekking uit de reserve sociaal domein	10.000	-	-	-
- Het opstellen van een integrale lokale visie op sociaal domein	-25.000	-	-	-
Dekking uit de reserve sociaal domein	25.000	-	-	-
- Verbreding sociaal team	-10.000	-	-	-
Dekking uit de reserve sociaal domein	10.000	-	-	-
Perspectiefnota 2020				
- Uitvoeringskosten MAG	-50.000	-30.000	-30.000	-30.000
Voorjaarsnota 2019/meicirculaire:				
- Herziening en herijking bijdrage SDD	-23.000	-41.000	-144.000	-116.000
- Bijstelling bijdrage Serviceorganisatie Jeugd	-455.000	-455.000	-455.000	-455.000
- Bijstelling bijdrage Serviceorganisatie Jeugd 1e Burap 2019	-382.288	-382.288	-382.288	-382.288
Dekking uit reserve sociaal domein	350.000	300.000	250.000	150.000
- Rijksvaccinatieprogramma	-40.473	-40.473	-40.473	-40.473
- Mutatie reserve gecorrigeerd met programma 6	-7.000	-8.600	-8.600	-8.600
Effect herziening kapitaallasten incl. mutatie reserve	367	403	439	477
Uitvoeringskosten MAG (na perspectiefnota)	-5.838	-25.838	-25.838	-25.838
Meicirculaire 2019				
- Verhoging leeftijdsgrenzen gezinshuizen (beklemden middelen)	-5.737	-7.282	-8.765	-10.484
- DU Brede impuls combinatiefuncties/buurtspportcoaches	-7.115	-7.115	-7.115	-7.115
- DU verhoging taalniveau statushouders	-20.904	-	-	-
Diverse bijstellingen < € 10.000	970	1.430	2.570	45.928
	-646.018	-695.763	-849.070	-879.393

Collegeprogramma*Een samenhangend aanbod van voorzieningen*

We willen bereiken dat alle inwoners met een ondersteuningsvraag passende hulp ontvangen om uiteindelijk mee te kunnen doen in Hardinxveld-Giessendam. Hiervoor gaan we onderzoeken welke inwoners met een ondersteuningsvraag nu niet in beeld zijn en proberen met nieuwe werkwijzen (pilots) deze inwoners te bereiken.

Ook zetten we de transformatie/doorontwikkeling van het sociaal team verder door en zetten we in op een samenhangend aanbod van ondersteuningsmogelijkheden en voorzieningen.

Middelen: € 10.000 incidenteel in 2020
Budgetneutraal (reserve sociaal domein)

Het opstellen van een integrale lokale visie op sociaal domein

Wij zetten in op zorg voor hen die dat nodig hebben. We stellen een integrale lokale visie sociaal domein op als richtinggevend kader voor de komende periode. Hierbij brengen we het gehele speelveld en de relaties met andere domeinen in beeld en betrekken we betrokken partijen.

Middelen: € 25.000 incidenteel in 2020
Budgetneutraal (reserve sociaal domein)

Verbreding sociaal team

Bij positieve uitkomst van de evaluatie worden de pilots waakvlamfunctie en personen met verward gedrag gecontinueerd en uitgebreid. Op die manier wordt ondersteuning zo licht als mogelijk ingezet. Ondersteuning vindt zoveel mogelijk in de 'normale' situatie van mensen plaats.

De relatie met het voorveld (MAG) wordt verder versterkt, zodat er aansluiting plaatsvindt tussen het sociaal team en de MAG.

Middelen: € 10.000 incidenteel in 2020
Budgetneutraal (reserve sociaal domein)

Perspectiefnota 2020

Uitvoeringskosten MAG

Bij de vaststelling van de rapportage Businesscase Maatschappelijk Agenda (MAG) door de gemeenteraad eind 2016, is een amendement aangenomen waarin staat dat de kosten van de penvoerder van de MAG voor 2018 worden gedekt vanuit de reserve sociaal domein. Vanaf 2019 zouden deze kosten primair gedekt moeten worden binnen de bedrijfsvoering van de gemeente. Eind 2018 heeft de raad besloten de kosten voor 2019 incidenteel te dekken uit de budgetoverschotten MAG over 2018.

Met name vanwege ontwikkelingen/voortschrijdende inzichten die ten tijde van het besluit niet waren voorzien kunnen de kosten voor de penvoerder op dit moment niet worden opgevangen binnen de bedrijfsvoering van de gemeente. Voor 2020 en verder is er hierdoor nog geen dekking voor de kosten van de penvoerder (€ 114.300).

In 2019 wordt een ervaringsonderzoek gehouden om inzicht te krijgen in de ervaringen van de MAG-partners. Daarnaast loopt de eerste termijn van het contract met de huidige penvoerder af per 31-12-2019, de optionele tweede termijn is weer twee jaar. Voorgesteld wordt deze ontwikkelingen af te wachten alvorens een besluit te nemen over de structurele dekking van deze kosten. Hierbij zijn bezuinigingen op de bedrijfsvoering van de gemeente, bezuiniging op het budget van de penvoerder en bezuiniging op het MAG-budget mogelijke denkrichtingen. Vooralsnog wordt voorgesteld om voor 2020 € 50.000 op te nemen en voor de jaren daarna € 30.000. Waarbij wordt aangetekend dat er een risico bestaat dat deze middelen ontoereikend zijn (zie ook risicoparagraaf).

Middelen: € 50.000 2019
€ 30.000 structureel vanaf 2020

Voorjaarsnota 2019

Herziening en herijking bijdrage SDD

Op basis van de begroting 2020 van het SDD is de bijdrage van het SDD herzien en herijkt tussen de programma's 8 en 9. Hieronder is het totale effect in beeld gebracht.

	2019	2020	2021	2022	2023
Programma 8	-5.000	-23.000	22.000	56.000	114.000
Programma 9	5.000	23.000	41.000	144.000	116.000
Totaal	0	0	63.000	200.000	230.000

Bijstelling bijdrage Serviceorganisatie Jeugd

Tot en met het jaar 2018 werd de begroting Jeugdhulp van de Serviceorganisatie Jeugd opgesteld op basis van de Rijksbijdrage van de gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid. Deze begroting vormde de basis voor onze eigen gemeentelijke begroting op het gebied van Jeugdhulp. Tekorten die ontstonden werden daarnaast opgehaald bij de gemeenten, wat wij dekten uit de reserve sociaal domein. Nu de afgelopen jaren gebleken is dat de vraag naar Jeugdhulp en daarmee het benodigde budget hoger is dan waar rekening mee is gehouden in de Rijksbijdragen is door gemeenteraden aangegeven uit te willen gaan van een realistische begroting. Ook heeft de provincie Zuid-Holland opgeroepen om tot een realistische begroting te komen. Op 14 juni 2019 is de 1ste bestuursrapportage 2019 ontvangen. Uit deze rapportage blijkt dat de verwachte kosten verder gaan stijgen. Op basis van de 1ste bestuursrapportage 2019 nemen de kosten toe met € 10,2 miljoen. Het aandeel voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam hierin is € 382.288. Daartegenover zijn in de meicirculaire 2019 tot en met 2021 extra middelen beschikbaar gesteld voor Jeugdhulp (zie pr. 13). Per saldo resulteert dit in een tekort. Voorgesteld wordt de tekorten te dekken uit de reserve sociaal domein. Hierbij hanteren wij een afloop met de verwachting dat de transformatie verder op gang komt en de tekorten de komende jaren minder worden. De afloop hierbij is als volgt:

	2020	2021	2022	2023
Extra kosten perspectiefnota 2020	-455.000	-455.000	-455.000	-455.000
Extra kosten 1ste bestuursrapportage 2019 SOJ	-382.288	-382.288	-382.288	-382.288
	-837.288	-837.288	-837.288	-837.288
Extra middelen via mei circulaire (pr. 13)	286.675	286.653	0	0
Per saldo hogere lasten	-550.613	-550.635	-837.288	-837.288
Onttrekking reserve sociaal domein	350.000	300.000	250.000	150.000
Netto effect jeugdhulp	-200.613	-250.635	-587.288	-687.288

Rijksvaccinatieprogramma

In de september circulaire 2018 is voor het Rijksvaccinatieprogramma structureel extra geld beschikbaar gesteld. De dienst gezondheid en jeugd ZHZ gaat deze taak voor de gemeenten uitvoeren. Per abuis zijn de middelen die het Rijk beschikbaar heeft gesteld niet als uitgaven opgenomen in de begroting 2019.

Middelen: € 40.473 structureel

Mutatie reserve gecorrigeerd met programma 6

Enkele onttrekkingen en stortingen stonden geraamd op dit programma terwijl bij programma 6 de lasten en/of baten zijn voorzien. Door de mutaties op de reserve naar dit programma over te hevelen staan lasten en/of baten en de daar bij behorende mutatie van de reserve bij elkaar. Per saldo geen budgettair effect.

Kapitaallasten

Zie toelichting programma 14 Bedrijfsvoering.

Uitvoeringskosten MAG (na perspectiefnota)

Bij het opstellen van de begroting is nog een correctie op het begrotingsresultaat aangebracht voor de uitvoeringskosten Maatschappelijke Agenda (MAG). Bij de vaststelling van de rapportage Businesscase Maatschappelijk Agenda (MAG) door de gemeenteraad eind 2016, is een amendement aangenomen waarin staat dat de kosten van de penvoerder van de MAG voor 2018 worden gedekt vanuit de reserve sociaal domein. Vanaf 2019 zouden deze kosten primair gedekt moeten worden binnen de bedrijfsvoering van de gemeente. Eind 2018 heeft het college besloten de kosten voor 2019 incidenteel te dekken uit de budgetoverschotten MAG over 2018. Bij de perspectiefnota 2020-2024 zijn reeds bedragen verwerkt vanaf 2020, waarbij benoemd is dat deze bedragen onvoldoende zullen zijn om het gehele bedrag te dekken. In een informatienota aan de raad is uiteengezet welke mogelijkheden er qua dekking zijn.

Middelen: € 5.838 2020
€ 25.838 structureel vanaf 2021

Meicirculaire 2019

Verhoging leeftijdsgrenzen gezinshuizen

Vooruitlopend op afspraken om vanaf 1 juli 2018 pleegzorg standaard te verlengen worden extra financiële middelen aan het jeugdhulpbudget toegevoegd. Inkomsten Algemene Uitkering zie programma 13.

Middelen: € 5.737 structureel
oplopend naar € 10.484 in 2023

Decentralisatie uitkering Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches

Ten opzichte van de septembercirculaire 2018 draagt het Rijk op basis van de aanvraag voor de Brede impuls combinatiefuncties voor een hoger bedrag bij. Inkomsten Algemene Uitkering zie programma 13.

Middelen: € 7.115 structureel

Decentralisatie uitkering Verhoging taalniveau statushouders

In aanloop naar het nieuwe inburgeringsstelsel hebben Rijk en gemeenten bestuurlijke afspraken gemaakt over de versterking van het taalniveau van statushouders die nog onder de huidige Wet inburgering inburgeren. Het kabinet stelt € 40 miljoen beschikbaar aan gemeenten voor de periode 2019/2020, waarvan € 20 miljoen in 2019 en € 20 miljoen in 2020. Inkomsten Algemene Uitkering zie programma 13.

Middelen: € 20.904 incidenteel

9.4 BELEIDSINDICATOREN

Nr. Indicator	Eenheid	Per	Hardinxveld- Giessendam	Waarden Gemeenten < 25.000 inwoners	Alle gemeenten	Bron	Beschrijving
15 Verwijzingen Halt	per 10.000 inw. 12-18jr.	2018	75	100	119 Bureau Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-18 jaar.	
16 Jongeren met delict voor rechter	%	2015	0,57	0,82	1,45 Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Teil	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	
17 Bijstandsuitkeringen	per 1.000 inw 18jr eo	2de helft 2018	14,6	19,9	39 CBS - Participatiewet	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.	
18 Aantal lopende re-integratievoorzieningen	per 1.000 inw 15-65jr	1ste helft 2018	3,6	19	30,5 CBS - Participatiewet	Het aantal reïntegratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	
19 Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2de helft 2018	8,1	9,2	10,4 CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.	
20 Jongeren met jeugdbescherming	%	2de helft 2018	1,1	0,9	1,1 CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	
21 Jongeren met jeugdreclassering	%	2de helft 2018	Geen data	0,5	0,3 CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).	
22 Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 1.000 inw	2de helft 2018	58	50	60 CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.	

9.5 VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Jeugd

Risico's

In het AB van 13 december 2018 is de nota risicomanagement en weerstandvermogen vastgesteld. Hierin is vastgelegd hoe risico's binnen de Dienst Gezondheid en Jeugd worden geïnventariseerd, gekwalificeerd beheerst en waar nodig gekwantificeerd.

Conform de nota risicomanagement en weerstandvermogen wordt voorgesteld om van het positieve resultaat over 2018 voor het onderdeel DG&J € 274.000 toe te voegen aan de algemene reserve. De algemene reserve komt daarmee op het afgesproken maximum van € 500.000.

Voor de Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland Zuid ligt het risico met name bij het feit dat de jeugdhulpvraag groter is dan het beschikbare budget. De rijksmiddelen zijn lager dan de realisaties. Indien maatregelen niet voldoende zijn en de jeugdhulp toch nodig is, zal extra budget moeten worden gevraagd aan de deelnemende gemeenten. De transformatie moet er aan bijdragen dat de benodigde jeugdhulp binnen gereduceerde budgetten kan worden uitgevoerd. Het Meerjarenperspectief Jeugd zet hier op in. Daarnaast is er regionaal de Omdenknotitie opgesteld en gaan we actief aan de slag met een pilot, waarmee meer (jeugd)zorg naar de voorkant wordt gebracht. Hiermee willen we het risico van de achterblijvende transformatie zoveel mogelijk beperken door af te schalen naar de voorkant en preventief zorg in te zetten. Ook te hoog of foutief afgegeven beschikkingen vormen een risico; hier wordt nauwlettend op gestuurd door de coördinator van het Sociaal Team.

De Ambulancedienst beschikt niet over eigen vermogen. De activiteiten van de Ambulancedienst worden gefinancierd door de zorgverzekeraars op basis van door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZA) voorgeschreven tarieven en beleidsregels. Indien er in enig jaar een overschot of tekort ontstaat wordt dit verantwoord in de bestemmingsreserve 'reserve aanvaardbare kosten' (hierna: RAK). De ambulancediensten mogen de bestemmingsreserve RAK niet als uitkeerbare winst ten gunste van eigenaars / aandeelhouders beschouwen.

De RAV heeft over 2018 een positief resultaat van € 101.000 gerealiseerd. Het resultaat 2018 zal ten gunste van de Reserve algemene kosten worden gebracht.

Ontwikkelingen

DG&J

In het voorjaar van 2018 vonden de verkiezingen voor de gemeenteraden plaats en dat heeft geleid tot een gedeeltelijk gewijzigde samenstelling van het Algemeen Bestuur.

Per 1 januari 2018 is Veilig Thuis als een apart organisatieonderdeel (en programma) gepositioneerd bij de DG&J. In november 2018 is het meerjarenperspectief Veilig Thuis 2019-2022 opgesteld.

In 2018 is besloten om ook voor de periode na 2019 over te gaan tot aanbesteding van de regionale basistaken Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en het Rijksvaccinatieprogramma (RVP).

Per 1 januari 2019 zijn de vijf gemeenten in de Hoeksche Waard samengegaan in de gemeente Hoeksche waard en zijn de gemeenten Molenwaard en Giessenlanden samen gegaan in de nieuwe gemeente Molenlanden.

Per 1 januari 2019 zijn, als gevolg van de gemeentelijke herindelingen in zowel Provincie Zuid-Holland als Utrecht, de gemeenten Leerdam en Zederik opgegaan in de gemeente Vijfheerenlanden. Deze nieuwe gemeente is geen onderdeel van het verzorgingsgebied Zuid-Holland Zuid. De uittreding heeft er dan ook toe geleid dat de organisatie, en de daarmee samenhangende financiële begroting, hierop is aangepast.

In 2019 wordt gewerkt aan het opstellen van een nieuw meerjaren beleidsplan (MJP) voor de DG&J. Dat MJP vormt de basis voor het beleid van de DG&J in de periode 2020 -2023. In dat MJP krijgen belangrijke lokale en regionale ontwikkelingen een plek, maar er zal ook aandacht worden besteed aan de effecten van landelijke ontwikkelingen als bijvoorbeeld de aandacht voor preventie, de ontwikkelingen op het gebied van infectiepreventie en antibioticaresistentie, de problematiek rond de dalende vaccinatiegraad, de omgevingswet, de positie van kwetsbare jongeren in het onderwijs en op de arbeidsmarkt en de landelijke impulsen op het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

SOJ

De (inmiddels) 10 gemeenten in Zuid-Holland Zuid voeren sinds 1 januari 2015 gezamenlijk de taken uit die voortvloeien uit de Jeugdwet. Hiertoe is besloten tot de vorming van de Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland Zuid als onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid. In juli 2019 behandelde het AB van de GR DG&J de 1^e bestuurlijke rapportage van de Serviceorganisatie Jeugd. Uit de notitie bleek dat voor 2019 een bedrag van €10,17 miljoen extra nodig is van gemeenten om de continuïteit van de jeugdhulp te waarborgen. De afgelopen jaren behaalden wij al diverse resultaten in het kader van de transformatie. Desondanks waren de beschikbare Rijksmiddelen niet toereikend en waren de afgelopen jaren extra financiële bijdragen van gemeenten noodzakelijk. Wij verwachten dat ook de komende jaren dit het geval is. Het Meerjarenperspectief Jeugdhulp schetst de verwachting voor de komende jaren met daarbij een agenda om vanaf 2022 de jeugdhulp binnen de Rijksbijdragen uit te kunnen voeren. Interventies zijn hiervoor nodig op drie niveaus, te weten bij de gemeenten, bij de toeleiding en toegang tot de zorg en op de regionale zorgmarkt. Hiervoor wordt gewerkt aan implementatie van een lokaal plan om de transformatie verder op gang te helpen.

RAV

Met ingang van 1 januari 2019 is de uitvoering van de taken op het gebied van de ambulancezorg ondergebracht in de Coöperatie AmbulanceZorg ZHZ (CAZ-ZHZ), een zelfstandige coöperatie met DG&J en Erasmus Medisch Centrum (EMC) en Albert Schweitzer Ziekenhuis (ASZ) als leden. In verband met hoge overgangskosten blijven medewerkers die al voor 1 april 2018 in dienst waren bij DG&J, ook in de nieuwe situatie nog in dienst van DG&J; onderdeel RAV. Deze medewerkers worden vanuit DG&J gedetacheerd bij de coöperatie. In de begroting 2020 zijn met betrekking tot de RAV alleen nog de personeelskosten (en werkgeverskosten) meegenomen. Daarbij is het resultaat nihil, omdat alle kosten volledig worden doorbelast aan de coöperatie.

Programma 10 Gezondheid en milieu

10.1 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Herstel van de paden op begraafplaats Spindermolen

Op de begraafplaats Spindermolen moeten paden worden hersteld. We willen zorgdragen voor een duurzame verbetering van de paden door het aanbrengen van een laag asfalt en nieuwe slijtlagen.

10.2 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Herstel van de paden op begraafplaats Spindermolen

Door het verbeteren van de fundering en het herstel van de slijtlagen blijft de begraafplaats toegankelijk voor alle bezoekers waaronder ook mindervaliden.

10.3 WAT MAG HET KOSTEN?

Programma 10. Gezondheid en milieu

bedragen in €

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten	4.144.206	4.275.245	4.486.445	4.486.445	4.486.445	4.486.445
Lasten	3.526.348	3.965.576	3.955.311	3.948.107	3.951.053	3.977.634
Saldo van baten en lasten	617.858	309.669	531.134	538.338	535.392	508.811
Toevoeging aan reserves	55.242	36.215	36.215	36.215	36.215	36.215
Ottrekking aan reserves	72.032	43.744	6.527	8.136	8.145	8.153
Resultaat	634.648	317.198	501.446	510.259	507.322	480.749

Programma 10. Gezondheid en milieu

bedragen in €

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Perspectiefnota 2020				
- Herstellen van paden op begraafplaats Spindermolen	-	-6.000	-6.000	-6.000
- Vervanging duiker bij Appelgaard	-	-2.375	-2.375	-2.375
Dekking vanuit voorziening riolering	-	2.375	2.375	2.375
Voorjaarsnota 2019:				
- Verhoging kosten Waardlanden informatie 2018	-262.084	-262.084	-262.084	-262.084
Verhoging tarieven	262.084	262.084	262.084	262.084
- Verhoging kosten Waardlanden informatie 2019	-199.912	-199.912	-199.912	-199.912
Verhoging tarieven	199.912	199.912	199.912	199.912
Effect herziening kapitaallasten incl. mutatie reserve	6.954	6.062	-10.452	-10.339
Diverse bijstellingen < € 10.000	-4.723	-5.973	-5.973	-5.973
	2.231	-5.911	-22.425	-22.312

Perspectiefnota 2020

Herstel van de paden op begraafplaats Spindermolen

Op de begraafplaats Spindermolen moeten paden worden hersteld. We willen zorgdragen voor een duurzame verbetering van de paden door het aanbrengen van een laag asfalt en nieuwe slijtlagen.

Middelen: € 60.000 investering in 2020
Afschrijving vanaf 2021

Vervanging duiker bij Appelgaard

De duiker bij de Appelgaard zal moeten worden vervangen door een doorvaarbare duiker. De watergang heeft een belangrijke bergende en water afvoerende functie. Om deze reden neemt het waterschap deze watergang in onderhoud. Hierbij past een status verandering van de huidige watergang van een B naar een A status. Voorwaarde voor het in onderhoud kunnen nemen is dat de watergang geheel varend kan worden onderhouden. Na oplevering van de watergang zal het Waterschap Rivierenland zowel het jaarlijkse slootwerk als ook het baggerwerk van de gemeente overnemen. De overname van deze watergang sluit aan bij het traject overname van stedelijk water. De kosten worden ten laste gebracht van de voorziening riolering.

Middelen: € 95.000 investering in 2020
Afschrijving vanaf 2021
Ten laste van de voorziening riolering

Voorjaarsnota 2019

Verhoging kosten Waardlanden

Eind 2018 is door Waardlanden aangegeven, dat de kosten (afvalverwerking) in 2019 zouden gaan stijgen. Bij de bepaling van de tarieven van de afvalstoffenheffing voor 2019 is deze stijging meegenomen. Het tarief voor 2019 steeg hierdoor met € 33. In de begroting was deze wijziging nog niet verwerkt.

Middelen: € 262.084
Verhoging afvalstoffenheffing

Naast bovenstaande stijging heeft Waardlanden aangegeven, dat de kosten naar verwachting verder gaan stijgen in 2019 en volgende jaren. De stijging komt vooral doordat voor de afvalverwerking sprake is van een stijging van de tarieven, hoeveelheden en een forse verlaging van de baten uit PMD. Voor 2019 komt dit nadeel ten laste van het verwachte resultaat over 2019, omdat de tarieven afvalstoffenheffing niet meer zijn aan te passen. Voor 2020 en volgende jaren worden de hogere kosten betrokken bij de vaststelling van de tarieven over 2020 (raadsvoorstel december 2019).

Middelen: informatie 2019 € 131.331 2019 en € 199.912 2020 e.v. jaren
Vanaf 2020 betrekken bij bepaling tarief afvalstoffenheffing.

Kapitaallasten

Zie toelichting programma 14 Bedrijfsvoering.

10.4 BELEIDSINDICATOREN

Nr. Indicator	Eenheid	Per	Hardinxveld-Giessendam	Waarden Gemeenten < 25.000 inwoners	Alle gemeenten	Bron	Beschrijving
23 Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2017	174	137	174 CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	174 CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
24 Hernieuwbare elektriciteit	%	2017	2,2	Geen data	16,9 Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	16,9 Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

10.5 VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
Risico's
De uittreding van de gemeenten Zederik en Leerdam zal mogelijk financiële en personele gevolgen hebben. Inmiddels is hier een uittreedsom voor betaald, maar het is nog niet inzichtelijk wat de gevolgen voor de begroting op langere termijn zijn.
Ontwikkelingen
Er komen de komende jaren wettelijke taken naar de gemeente in het kader van de Omgevingswet, zoals bodemtaken. Wij worden dus bevoegd gezag voor een aantal bodemtaken. Eind 2019 wordt meer bekend over de vorm. De Omgevingsdienst heeft een belangrijke rol als het gaat om de VTH-taken. Daarnaast spelen in het kader van duurzaamheid steeds meer onderwerpen waar de Omgevingsdienst een rol bij heeft. Het programma aanpak stikstof is hier een voorbeeld van.
Andere ontwikkelingen Andere ontwikkelingen die hier genoemd kunnen worden zijn: • Versterken van betrokkenheid van de raden bij de gemeenschappelijke regeling ▪ Ontwikkelingen in taakuitvoering.
Gemeenschappelijke Regeling GEVUDO: Gemeenschappelijke Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken en Huisvuilcentrale Alkmaar
Risico's
Geen risico's.
Ontwikkelingen
Geen ontwikkelingen.
Gemeenschappelijke Regeling Reinigingsdienst Waardlanden
Risico's
De kosten voor het product afvalverwerking zijn in 2017 toegenomen. Dit heeft zich in 2018 voortgezet. De toename is deels te verklaren door een toename van het aanbod van restafval. Deze toename wordt veroorzaakt door een gunstige ontwikkeling van de economie waardoor er meer wordt geconsumeerd. Een ander deel is toe te schrijven aan de toename van de verwerkingskosten van een aantal afvalstromen. Een deel van de toename van de kosten is in 2018 door Waardlanden opgevangen binnen haar reserves. Een ander deel komt voor rekening van de deelnemende gemeenten. Het risico bestaat dat deze lijn van stijgende kosten zich voortzet. Dit heeft mogelijk invloed op de tarieven die we hanteren voor onze afvalstoffenheffing.
Ontwikkelingen
Op 1 januari 2019 is de gemeente Molenlanden (voormalige deelnemende gemeenten Molenwaard en Giessenlanden) toegetreden tot de GR. Op 1 juni 2019 is de gemeente Vijfheerenlanden (voormalige deelnemende gemeente Leerdam en Zederik alsmede de voormalige gemeente Vianen) toegetreden tot de GR.

Programma 11 Bouwen, wonen en gebruiken

11.1 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Werken aan gebiedsontwikkeling en projecten

Hardinxveld-Giessendam is een aantrekkelijke woon- en werkomgeving.

Lokale woonvisie

Hardinxveld-Giessendam is een aantrekkelijke woon- en werkomgeving voor alle inwoners en verschillende doelgroepen. Dit doen we door:

- nieuwbouw gericht op midden- en hoog segment (groeigemeente in de regio)
- een woning voor iedereen aan te bieden
- bijdragen aan sociale cohesie en werkgelegenheid (behoud van bedrijven)

Met nieuwbouw wordt erop ingezet de leefbaarheid en het voorzieningenniveau van de gemeente te behouden/versterken.

Omgevingswet

Tekst collegeprogramma:

De Omgevingswet draagt bij aan de betrokkenheid van inwoners en bedrijven bij de inrichting van de fysieke leefomgeving. Door de invoering van de wet creëren we meer samenwerking en meer integrale afstemming met elkaar, met inwoners en met betrokken partijen.

Duurzaamheid

We werken aan een energieneutraal Drechtsteden in 2050 en een energieneutrale gebouwde omgeving in 2035.

Zo dragen we bij aan het beperken van de mondiale klimaatverandering en het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Daarmee investeren we ook zoveel mogelijk in een lokale duurzame economie en in werkgelegenheid.

Inwoners van Hardinxveld-Giessendam kunnen nu en in de toekomst in een gezonde en veilige leefomgeving leven.

11.2 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Werken aan gebiedsontwikkeling en projecten

Om een aantrekkelijke woon- en werkomgeving te blijven bewerkstelligen voeren we diverse (woningbouw)projecten uit waaronder 't Oog, Pietersweer, Middenwetering en De Buurt. We maken steeds een integrale afweging in projecten waarin de kwaliteit van wonen, werken, verkeer en parkeren aan de orde is.

We willen de mogelijkheden voor waterrecreatie vergroten door het initiatief van enkele ondernemers voor het project Buitendijkse Jachthaven te faciliteren. We kijken bij dit initiatief goed naar de impact op de leefomgeving, waaronder de verkeersbewegingen. Op hoofdlijnen heeft over het initiatief overleg plaatsgevonden met betrokken overheidsinstanties over de vraag of, en zo ja, in hoeverre een buitendijkse jachthaven kan rekenen op medewerking van deze partijen. De resultaten van dit overleg zijn besproken met initiatiefnemers en geven aanleiding voor een verder deskundigenonderzoek. Een offerte is aan de initiatiefnemers voorgelegd. Het sluiten van een intentieovereenkomst is de volgende stap in de procedure. Daarna wordt de haalbaarheid van het plan op verschillende deelaspecten onderzocht.

Voorafgaand aan het verdere deskundigenonderzoek is bij Rijkswaterstaat een verzoek ingediend om duidelijk te krijgen of en zo ja via welke procedure de benodigde gronden voor de jachthaven verworven kunnen worden. Dit vanwege de mogelijke relatie met het onderzoek van Rijkswaterstaat naar de verbreding van de A15. Als hierover uitsluitsel is verkregen wordt het onderzoek weer opgepakt. De aanleg van een jachthaven wordt in bredere zin ook als meekoppelkans bij andere grootschalige ontwikkelingen afgewogen, zoals bijvoorbeeld de aanleg van een nieuw boezemgemaal door het waterschap.

Lokale woonvisie

In de lokale woonvisie is een uitvoeringsprogramma opgenomen. We werken aan de groeiopgave met aandacht voor een gevarieerd aanbod woningen. We maken afspraken met de Corporatie over onder andere doorstroombmogelijkheden.

We bouwen in eerste instantie voor onze eigen autonome groei. In projecten waar we boven de autonome groei bouwen, helpen we mee aan de opgave van de regio. Hierover maken we afspraken met de regiogemeenten.

Omgevingswet

Op 1 januari 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Al enige tijd bereiden we ons hier als gemeente op voor. In 2019 is door de gemeenteraad een keuze gemaakt voor een invoeringsstrategie en zijn centrale uitgangspunten voor de implementatie van de wet geformuleerd. De implementatie van de Omgevingswet wordt in 2020 verder vormgegeven langs drie sporen:

1. Ontwikkeling kerninstrumenten
2. ICT (aansluiting en implementatie digitaal stelsel Omgevingswet)
3. Cultuur & Organisatie

Zie verder ook het speerpunt Omgevingswet.

Duurzaamheid

De lokale energie agenda beschrijft de activiteiten die we uitvoeren om onze doelstellingen te realiseren.

We zetten in op:

- Energie gaan besparen
- Aardgas uitfaseren
- Duurzame energie opwekken

Dat doen we door

- bewustwording te creëren bij en inwoners te stimuleren om maatregelen te treffen om energie te besparen en energie op te wekken. Onder andere door wijkaanpakken en groepsaankopen te organiseren met het Regionaal Energieloket;
- de energiecontactfunctionaris actief in te zetten in de wijken;
- een jaarlijkse monitor uit te voeren onder inwoners over het sentiment naar duurzaamheid;
- actief te communiceren over de energietransitie, in de vorm van filmpjes en pagina's in het Kompas;
- de mogelijkheden voor het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed verder te onderzoeken;
- bedrijven te ondersteunen als het gaat om het opwekken van duurzame energie door middel van een project Zon op bedrijfsdaken;
- bedrijven te ondersteunen bij het verduurzamen van de bedrijfspanden en –processen door bv bedrijfsscans aan te bieden via de OZHZ;
- de Kenniskring die in 2019 wordt opgericht, verder uit te bouwen;
- samen met de Drechtsteden-gemeenten en stakeholders aan een Regionale Energie Strategie (RES) te werken. De RES is een instrument om gezamenlijk te komen tot keuzes voor de opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag en energie infrastructuur. De RES moet in 2020 aangeleverd worden;
- te werken aan de Transitievisie Warmte 2.0. Deze versie volgt op de TVW 1.0 en geeft een scherper beeld van de haalbaarheid en betaalbaarheid van warmteopties. Hieraan wordt met de regiogemeenten en stakeholders gewerkt. De oplevering is 2021.

Duurzaamheid is meer dan de energietransitie. In 2020 werken we daarom samen met de raad aan de invulling van het onderdeel duurzaamheid uit het raadsprogramma. De kaders voor het werken met het raadsprogramma zijn in 2019 met de raad besproken.

11.3 WAT MAG HET KOSTEN?

Programma 11. Bouwen, wonen en gebruiken

bedragen in €

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten	5.240.260	2.008.417	4.820.623	4.082.301	4.485.646	1.614.092
Lasten	5.147.978	2.834.759	5.375.453	4.473.154	4.925.998	2.218.466
Saldo van baten en lasten	92.282	-826.342	-554.830	-390.853	-440.352	-604.374
Toevoeging aan reserves	629.568	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-537.286	-826.342	-554.830	-390.853	-440.352	-604.374

Programma 11. Bouwen, wonen en gebruiken

bedragen in €

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Collegeprogramma				
- Beoordeling particulier initiatief buitenzwembad	-15.000	-	-	-
Perspectiefnota 2020				
- Omgevingswet	-80.000	-80.000	-80.000	-80.000
Dekking uit lagere bijdrage Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid zie programma 3				
Voorjaarsnota 2019:				
- Bouwleges	160.500	277.780	228.300	64.300
Effect herziening kapitaallasten incl. mutatie reserve	461	462	462	462
Diverse bijstellingen < € 10.000	-	-	-	-
	65.961	198.242	148.762	-15.238

Collegeprogramma

Beoordeling particulier initiatief buitenzwembad

We staan positief tegenover initiatieven die leiden tot versterking van het sportcomplex Sluisweg, die faciliteren we dan ook. Initiatieven die kunnen leiden tot versterking van het sportcomplex toetsen we op haalbaarheid

Eerder is een intentieovereenkomst gesloten voor een indoorspeeltuin, in combinatie met een horeca-voorziening en de inrichting/exploitatie van het buitenzwembad, op het terrein van zwembad "De Duikelaar". Na diverse verkenningen – zowel door gemeente als marktpartijen - hebben initiatiefnemers en de potentiële ontwikkelaar/bouwer zich teruggetrokken. Binnen afzienbare tijd wordt een notitie aan het college en gemeenteraad voorgelegd met de resultaten van het uitgevoerde haalbaarheidsonderzoek. Dit om te bepalen wat de (nieuwe) projectopdracht wordt voor de invulling van het zwembadterrein.

Middelen: € 15.000 incidenteel in 2020

Perspectiefnota 2020

Omgevingswet

Landelijk is afgesproken dat alle partijen verantwoordelijk zijn voor de eigen invoeringskosten (transitiekosten). Voor gemeenten betreffen dit op hoofdlijnen kosten voor:

- Het realiseren van de verschillende Kerninstrumenten (Omgevingsvisie, Omgevingsplan, Programma's, Omgevingsvergunning);
- Het inrichten/structureel uitvoeren van het Digitaal Stelsel Omgevingswet, inclusief aansluiting eigen digitale voorzieningen op dit stelsel;
- Investerings t.a.v. de cultuurverandering en het anders werken als gevolg van de Omgevingswet (zoals het volgen van opleidingen, organisatie- en cultuurveranderingstrajecten);

Dit kunnen zowel directe kosten zijn als indirecte kosten via afdrachten aan gemeenschappelijke regelingen.

Door VNG en Deloitte is het Financieel Dialoogmodel Omgevingswet ontwikkeld voor gemeenten. Dit model geeft een indicatie van de invoeringskosten, exploitatielasten en frictiekosten rond de invoering

van de Omgevingswet. Voor een gemeente met de omvang van Hardinxveld-Giessendam wordt uitgegaan van een bedrag van 1,2 mln., danwel een bedrag per inwoner van € 77. Een precieze inschatting kan worden gemaakt op basis van verder onderzoek naar gegevens over o.a. de nul-situatie van de gemeente. Daarnaast hangt dit ook af van het ambitieniveau dat je als gemeente nastreeft. We kiezen op dit moment niet voor het hoogste ambitieniveau. Daarnaast zijn er binnen de begroting middelen beschikbaar. Voorgesteld wordt om voor een periode van 2020 tot en met 2026 jaarlijks € 80.000 op te nemen in de begroting.

De komende periode wordt ingezet op een nadere analyse om de kosten verder in beeld te brengen. Op basis hiervan kan het bedrag bij volgende P&C documenten worden aangepast.

Voorgesteld wordt het jaarrekeningresultaat over 2018 van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid als dekking in te zetten voor de eerste kosten die ontstaan in 2020.

Middelen: € 80.000 structureel vanaf 2020
Dekking € 65.000 Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid in 2020

Voorjaarsnota 2019

Bouwleges

Tot nu toe werden de bouwleges telkens in de begroting constant geraamd, bijstellingen vonden plaats bij de voor- en/of najaarsnota. Voor de komende jaren is een inschatting gemaakt van de leges opbrengsten op basis van daadwerkelijk te realiseren bouwprojecten. Hierdoor zijn de verwachte ramingen bijgesteld.

Middelen: variërende stijgingen (zie tabel)

Kapitaallasten

Zie toelichting programma 14 Bedrijfsvoering.

11.4 BELEIDSINDICATOREN

Binnen dit programma zijn geen beleidsindicatoren vastgesteld vanuit het wettelijk kader.

11.5 VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Dit programma bevat geen verbonden partijen.

Programma 12 Woonomgeving

12.1 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Opstellen nieuw groenbeheersplan

We stimuleren de verantwoordelijkheid van bewoners voor hun eigen leefomgeving. Een groene woonomgeving levert een positieve bijdrage aan onder meer biodiversiteit, sociale cohesie, gezondheid en kwaliteit van openbare ruimte.

12.2 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Opstellen nieuw groenbeheersplan

De gemeente stelt samen met bewoners een nieuw groenbeleidsplan op. Ruimte voor initiatieven om openbare ruimte te onderhouden wordt hierin opgenomen.

Het plan heeft een relatie met het omgevingsplan / omgevingsvisie.

12.3 WAT MAG HET KOSTEN?

Programma 12. Woonomgeving

bedragen in €

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten	12.235	7.479	2.000	2.000	2.000	2.000
Lasten	1.023.138	989.494	901.964	932.703	933.040	931.963
Saldo van baten en lasten	-1.010.904	-982.015	-899.964	-930.703	-931.040	-929.963
Toevoeging aan reserves	146.200	56.200	56.200	76.200	76.200	76.200
Ottrekking aan reserves	230.657	146.200	56.200	76.200	76.200	76.200
Resultaat	-926.447	-892.015	-899.964	-930.703	-931.040	-929.963

Programma 12. Woonomgeving

bedragen in €

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Collegeprogramma				
- Verhogen kwaliteit straatbeeld, aandeel groen	-	-20.000	-20.000	-20.000
Effect herziening kapitaallasten incl. mutatie reserve	-46	-46	-47	-46
Diverse bijstellingen < € 10.000	-	-	-	-
	-46	-20.046	-20.047	-20.046

Collegeprogramma

Verhogen kwaliteit straatbeeld

We hechten veel waarde aan het onderhoud van de openbare ruimte. Een goed onderhouden leefomgeving draagt bij aan een prettige woonomgeving waar het fijn wonen en werken is. Ingezet wordt op verhoging van de kwaliteit van het straatbeeld. De onderhoudskwaliteit zal voor de buitenruimte vastgesteld worden. Beheerplannen worden regelmatig geactualiseerd.

Middelen: € 20.000 vanaf 2021 structureel

Voorjaarsnota 2019

Kapitaallasten

Zie toelichting programma 14 Bedrijfsvoering.

12.4 BELEIDSINDICATOREN

Nr. Indicator	Eenheid	Per	Hardinxveld- Giessendam	Waarden Gemeenten < 25.000 inwoners	Alle gemeenten	Bron	Beschrijving
25 WOZ-waarde woningen	dzd euro	2018	228	268	230 CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken		De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
26 Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2016	13,7	7,8	7,2 ABF - Systeem Woningvoorraad		Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
27 Demografische druk	%	2019	80,08	79	69,8 CBS - Bevolkingsstatistiek		De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
28 Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2019	812	708	669 COELO, Groningen		Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisoude betaalt aan woonlasten.
29 Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2019	812	784	739 COELO, Groningen		Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisoude betaalt aan woonlasten.

12.5 VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Dit programma bevat geen verbonden partijen.

Financiering en algemene dekkingsmiddelen

13.1 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Gezonde financiële positie behouden en verbeteren

Hardinxveld-Giessendam is een financieel gezonde gemeente waar zo hoog mogelijke kwaliteit wordt geleverd tegen zo laag mogelijke kosten voor onze inwoners en bedrijven.

Kostendekkendheid lokale heffingen actualiseren

Ons uitgangspunt voor de lokale heffingen is de kostendekkendheid van riool- en afvalstoffenheffing.

13.2 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Gezonde financiële positie behouden en verbeteren

We wegen hierbij de ambities uit het coalitieakkoord en nieuwe ontwikkelingen af tegen deze uitgangspunten. Het eerder in gang gezette beleid wordt daarbij gecontinueerd en is gericht op het afbouwen van de schuldpositie.

Kostendekkendheid lokale heffingen actualiseren

Voor de OZB en andere tarieven passen we in beginsel alleen de inflatiecorrectie toe. Zo dekken we structurele uitgaven met structurele inkomsten.

Daarnaast nemen we de opbouw van de tarieven van begraafplaatsen en evenementen onder de loep. We kijken daarbij naar zowel maatschappelijke effecten als de gevolgen voor andere begrotingsposten.

13.3 WAT MAG HET KOSTEN?

Programma 13. Financiering / Algemene dekkingsmiddelen

bedragen in €

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten	25.135.626	26.222.029	37.013.189	27.175.064	27.066.580	27.392.569
Lasten	165.450	-117.833	-200.070	-98.390	-129.429	-300.332
Saldo van baten en lasten	24.970.177	26.339.862	37.213.259	27.273.454	27.196.009	27.692.901
Toevoeging aan reserves	0	0	10.000.000	0	0	0
Onttrekking aan reserves	20.000	0	0	0	0	0
Resultaat	24.990.177	26.339.862	27.213.259	27.273.454	27.196.009	27.692.901

Programma 13. Financiering / Algemene dekkingsmiddelen

bedragen in €

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Voorjaarsnota 2019:				
- Verlaging bijdrage SVHW	12.000	12.000	12.000	12.000
- Dividenduitkering BNG	23.500	23.500	23.500	23.500
Meicirculaire 2019:				
- Bijstellingen	871.842	734.669	647.887	742.033
- Extra middelen jeugdhulp	286.675	286.653	-	-
Diverse bijstellingen < € 10.000	-	-	-	-91
	1.194.017	1.056.822	683.387	777.442

Voorjaarsnota 2019

Basisadministratie GEO

We zijn wettelijk verplicht om de vergunningvrije bouwwerken/verbouwingen te registreren op de kaart. Voor 2019 is een offerte aangevraagd voor mutatievergelijking en verwerking tot 2019. Hieruit blijkt dat er meer mutaties zijn dan verwacht op basis van eerdere inschattingen. We gaan ervan uit dat het eenmalig is.

Middelen: € 22.500 incidenteel in 2019

Verlaging bijdrage SVHW

Op basis van de begroting 2020 en de uitkomsten over de voorgaande jaren kan de bijdrage aan SVHW naar beneden worden bijgesteld.

Middelen: € 12.000 structureel

Dividenduitkering BNG

Het resultaat van de BNG over 2018 valt hoger uit dan geraamd. Dit heeft tot gevolg ook de dividenduitkering hoger uitvalt. De hogere uitkering over 2018 wordt in 2019 ontvangen. Op basis van de uitkeringen over de voorgaande jaren kan de raming structureel met € 23.500 worden bijgesteld.

Middelen: € 52.865 in 2019
€ 23.500 structureel vanaf 2020

Meicirculaire 2019

Bijstellingen

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds, voorvloeiend uit de trap op trap af methode wordt het accres genoemd.

Verder worden periodiek de maatstaven, zoals aantal bijstandontvangers, huishoudens, bedrijfsvestigingen etc., geactualiseerd. Bij de overheveling van de integratie-uitkering sociaal domein naar de algemene uitkering is het nodig gebleken om diverse maatstaven aan te passen die vorig jaar in de meicirculaire 2018 in de algemene uitkering zijn gekomen.

Daarnaast is in de meicirculaire is voor € 7,0 miljard toegevoegd voornamelijk voor structurele loon/prijsmutatie op het gebied van het sociaal domein.

Middelen: structureel variërend van
€ 871.842 in 2020 tot € 742.033 in 2023

Extra middelen jeugdhulp

Het kabinet heeft besloten extra middelen toe te voegen aan het jeugdhulpbudget. In 2019 gaat het om € 420 miljoen (waarvan € 20 miljoen tijdelijk aan de jeugdautoriteit beschikbaar wordt gesteld) en in 2020 en 2021 om jaarlijks € 300 miljoen. Aanvullend wordt onderzoek verricht om te kunnen bepalen of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. Daarnaast worden de komende maanden bestuurlijke afspraken gemaakt tussen Rijk en VNG over hoe het jeugdhulpstelsel effectiever, efficiënter en beter kan gaan functioneren. Voor de jaren 2022 en 2023 zijn de extra middelen voorzichtigheidshalve nog niet geraamd.

Middelen: € 286.675 2020 en 2021

13.4 BELEIDSINDICATOREN

Binnen dit programma zijn geen beleidsindicatoren vastgesteld vanuit het wettelijk kader.

13.5 VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Risico's

Het risico voor de gemeente beperkt zich tot het verworven aandelenkapitaal. Het risicobeheer van BNG Bank is gericht op handhaving van het veilige risicoprofiel van de bank. Dit profiel komt tot uitdrukking in hoge externe credit rating.

Ontwikkelingen

Gedurende het begrotingsjaar hebben zich geen veranderingen voorgedaan in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank. Over 2018 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van € 337 miljoen (2017: 393 miljoen). Van de nettowinst is voorgesteld om € 158 miljoen aan dividend uit te keren (2017 € 141 miljoen). Voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam komt dit neer op € 89.364 (over 2017 in 2018 € 79.330).

Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffen en Waarderen (SVHW)

Risico's

Uit onderzoeken naar vergelijkbare organisaties is gebleken dat SVHW de efficiëntste organisatie is. Dit houdt in dat de geboden kwaliteit tegen een scherpe prijs wordt aangeboden. Het doorvoeren van bezuinigingen heeft daardoor een direct effect op de geboden kwaliteit. Daarnaast bestaat het risico dat deelnemers uittreden, waarbij mogelijk de lasten voor de achterblijvende deelnemers hoger worden. Tegelijkertijd treden er ook nieuwe gemeenten toe.

Ontwikkelingen

Naar verwachting zullen in de komende jaren meerdere gemeenten aansluiting gaan zoeken bij het SVHW. Daar staat tegenover dat een aantal gemeenten in de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden vanwege fusie uit zijn getreden. Dit betekent dat er zich zowel kansen als risico's voor kunnen doen. In het besluit tot toetreding tot de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden is opgenomen dat de gemeente uiterlijk in 2020 een besluit neemt over de deelname in SVHW dan wel deelneemt in Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden (GBD).

1.5 Toekomstige ontwikkelingen

Hieronder wordt een doorkijk gepresenteerd voor de komende jaren. Onderstaande onderwerpen worden voor de toekomst voorzien, maar zijn voor alsnog niet nader te concretiseren, zodanig dat het tot een financiële vertaling leidt. Door het hier op te nemen (vanuit de perspectiefnota 2020-2023) wordt het wel mogelijk om in de volgende producten een 'stand van zaken' in beleidsinhoudelijke zin op te nemen.

Overdracht beheer wegen waterschap (programma 4)

De wegen buiten de bebouwde kom in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden worden beheerd door het waterschap Rivierenland. Rivierenland ziet wegenbeheer niet als haar kerntaak en voert daarom samen met de gemeenten een verkenning uit naar overdracht van deze wegen. Of de gemeenten de wegen overnemen (het is geen wettelijke verplichting) zal afhangen van de verkenning.

Onder het beheer van de wegen vallen baggeren wegsloten, bermbeheer, groenonderhoud, kunstwerken (bruggen en duikers), wegmeubilair en asfaltonderhoud en verkeersveiligheid.

De bekostiging van deze wegentaak bij het waterschap wordt momenteel voor een kwart gevormd door de uitkering uit het gemeentefonds en voor driekwart door de wegenheffing van het waterschap.

Bij de verkenning spelen de financiële gevolgen voor de gemeenten een belangrijke rol. Gemeenten in het landelijk gebied krijgen er veel wegen bij en betalen nu relatief weinig wegenheffing. Stedelijke gemeenten betalen relatief veel wegenheffing en krijgen er weinig wegen bij. Besluitvorming of overdracht gaat plaatsvinden en wanneer wordt eind 2019 of begin 2020 verwacht.

Regionaal beleidsplan Wmo (programma 9)

Het beleidsplan Wmo van de regio Drechtsteden liep in 2018 af. In het kader van de bredere transformatie van het sociaal domein is reeds eerder besloten niet een nieuw beleidsplan Wmo op te stellen, maar deze te verbreden naar andere relevante beleidsdomeinen, zoals werk en inkomen en minimabeleid.

Er wordt gewerkt langs drie sporen: 1) een regionale visie over de taken die belegd zijn bij de Sociale Dienst Drechtsteden 2) een lokaal deel over de algemene voorzieningen van de individuele gemeenten en 3) een deel dat de verbinding tussen regionaal en lokaal legt. Bij dit derde deel speelt ook innovatie een belangrijke rol. De gemeente Hardinxveld-Giessendam maakt vooralsnog geen lokaal beleidsplan, omdat de Maatschappelijke Agenda het centrale beleidskader is, waarin de 8 MAG-doelen de problemen in onze gemeente zichtbaar maken waaraan we moeten werken.

De gemeenten zijn via de Drechttraad gezamenlijk opdrachtgever van de SDD. Het onderdeel over de gedelegeerde taken is dus een gezamenlijk stuk. Veel verbetermogelijkheden liggen op het snijvlak van lokaal en regionaal. Dit vraagt een gezamenlijk optrekken van SDD en gemeenten in de beleidsontwikkeling. Het regionale plan is in de afrondende fase. Dit wordt uitgewerkt in uitvoeringsprogramma's.

Het is tijd voor een volgende stap in de doorontwikkeling van het Sociaal Team. Onderdeel hiervan is het plan om in 2020 (bepaalde) onderdelen van de zorg die op dit moment via de regio (SOJ) wordt georganiseerd, lokaal vanuit het Sociaal Team te gaan leveren. Dit vanuit de gedachte dat het Sociaal Team deze zorg laagdrempeliger en sneller kan inzetten en daarbij ook de verbinding kan leggen met andere lichte vormen van ondersteuning. Het doel hiervan is preventie, dus om zwaardere ondersteuningstrajecten zoveel mogelijk te voorkomen. In eerste instantie voor de inwoner zelf en daarnaast om hoge kosten te voorkomen. Hiervoor zal het Sociaal Team in 2020 uitgebreid worden met een aantal specifieke expertises op het gebied van jeugd. Daarnaast wordt, mede op basis van een tweetal pilots die in 2018/2019 hebben plaatsgevonden, gekeken hoe de ondersteuning beter kan worden ingericht voor inwoners met chronische problematiek. Gebleken is dat zij gebaat zijn bij een ander type ondersteuning dan inzet die is gericht op herstel. Ook verkennen we hoe het voorveld voor volwassenen kan worden versterkt en de verbinding kan worden gelegd. Hierbij zoeken we verbinding met maatschappelijke partners en ook met vrijwilligers. Tenslotte wordt ook nagedacht welke gevolgen deze veranderingen hebben voor de vorm en inrichting van het Sociaal Team.

Veerdienst en aanpassen steiger (programma 4)

De veerdienst wordt verduurzaamd. Het project heeft alleen vertraging opgelopen door interne redenen bij de gemeente Gorinchem. De aanbesteding is nu voorzien aan het begin van 2020. Na de aanbesteding moet rekening gehouden worden met maximaal 1,5 jaar bouwtijd voor de schepen. Dit betekent dat de huidige exploitatie langer doorloopt dan was voorzien. De verwachting is dat de nieuwe schepen uiterlijk in de eerste helft van 2022 in de vaart kunnen worden genomen.

Het kan voor komen dat de bouwer van de schepen sneller kan bouwen dan we hebben voorzien. Daarom moet de steiger al in 2021 zijn aangepast dan wel zijn vernieuwd. Voor de steiger kan bij de provincie Zuid-Holland maximaal € 200.000 subsidie worden aangevraagd uit het Verenfonds. Als de totale kosten binnen dit bedrag blijven, kan er sprake zijn van 100% subsidie.

1.6 Algemene Dekkingsmiddelen

Kosten en opbrengsten die niet direct tot één van de voorgaande programma's behoren vallen onder de noemer 'algemene dekkingsmiddelen'. De algemene dekkingsmiddelen zijn:

1. Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is

De lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is zijn heffingen waarvan er geen duidelijke relatie is tussen de gemeentelijke dienstverlening en de belasting. Voorbeelden zijn de onroerend zaakbelastingen (OZB) en de hondenbelasting. Overigens zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voorbeelden van lokale heffingen waarvan de besteding wel is gebonden. Dergelijke heffingen worden op de desbetreffende programma's verantwoord. Voor verdere informatie wordt u verwezen naar de paragraaf 'Lokale heffingen'.

2. Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Met een omvang van circa € 23,2 miljoen in 2020 en verder vormt de algemene uitkering uit het gemeentefonds de grootste inkomstenbron voor onze gemeente. Twee factoren bepalen de uitkering aan een gemeente:

a. De totale omvang van het gemeentefonds

De omvang hangt af van de algemene groei en van taak- en andere veranderingen. Het gemeentefonds is gekoppeld aan de rijksuitgaven. Als het Rijk meer uitgeeft, gaat het gemeentefonds ook omhoog en omgekeerd. Een voorbeeld van taakverandering is de uitvoering van het sociaal domein (WMO, Participatie- en jeugdwet). Gemeenten krijgen daarvoor geld in het gemeentefonds. Het fonds groeit, maar het takenpakket ook.

Tot 2019 werden de gelden voor het sociaal domein als integratie-uitkering sociaal domein verstrekt. Met ingang van 2019 zijn de toegekende middelen hiervoor overgeheveld naar de algemene uitkering als algemeen dekkingsmiddel.

b. Het aandeel van een gemeente in de totale omvang van het gemeentefonds

Het aandeel van een gemeente in de totale omvang van het gemeentefonds hangt af van zogenaamde "verdeelmaatstaven". Het aantal inwoners is zo een verdeelmaatstaf. Hoe meer inwoners een gemeente heeft, des te groter het aandeel in het totaal. Er zijn ruim vijftig verdeelmaatstaven.

3. Dividend

Hiertoe behoren de aandelen en daaraan verbonden dividenden die niet tot één van de voorgaande programma's behoren. Voor onze gemeente zijn dat de aandelen en de daaraan verbonden dividenduitkering van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

4. Saldo van de financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie wordt veroorzaakt door het verschil in de verwachte rentekosten en het percentage dat is gebruikt om de rentekosten aan de programma's door te berekenen. Volgens de notitie rente 2017 van de commissie BBV mag dit verschil maximaal 0,5% bedragen.

5. Overige algemene dekkingsmiddelen

De overige dekkingsmiddelen bestaan hoofdzakelijk uit de baten en lasten die betrekking hebben op de waardering van onroerende zaken in het kader van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). Hieronder vallen overigens niet de opbrengsten van de onroerend zaakbelastingen (OZB) en ook niet de lasten die zijn gemoeid met de heffing en invordering daarvan. Deze worden verantwoord bij de lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is.

Onderstaande tabel bevat het overzicht van algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000):

	2020	2021	2022	2023
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	3.608	3.608	3.608	3.608
Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds	22.286	22.244	22.324	22.639
Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds; sociaal domein	922	926	938	949
Dividend	60	60	60	60
Saldo van de financieringsfunctie	146	211	242	402
Overige algemene dekkingsmiddelen	192	225	25	36
Totaal	27.213	27.273	27.196	27.693

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

Dit betreffen de onroerende zaakbelastingen en de hondenbelasting, welke op het programma Financiering en Algemene Dekkingsmiddelen worden verantwoord.

Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds

De uitkomsten van de doorrekening van de meicirculaire 2019 zijn in de budgetten verwerkt.

Dividend

Het hierboven genoemde dividend betreft de dividenden van de Bank Nederlandse Gemeenten.

1.7 Onvoorzien

In de primitieve begroting is onder financiering en algemene dekkingsmiddelen een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen ad € 25.000.

Overzicht van het bedrag onvoorzien		<i>bedragen in €</i>
Nr. begrotingswijziging /		bedrag
Onderwerp	datum	2020
0 primitieve begroting		25.000
Saldo post onvoorzien		25.000

PARAGRAFEN

1.8 Paragraaf Bedrijfsvoering

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Project maatschappelijke voorzieningen en gemeentehuis

Verschillende ontwikkelingen in Hardinxveld-Giessendam vragen om een optimalisering van het maatschappelijk vastgoed en het gemeentehuis. Door de toetreding tot de Drechtsteden is het gemeentehuis voor een deel leeg komen te staan en vraagt om een nieuwe invulling. Daarnaast zorgt de doorontwikkeling van de gemeentelijke organisatie voor een andere manier van werken. Deze nieuwe manier van werken die past bij een flexibele en wendbare organisatie stelt andere eisen aan de inrichting van het gemeentehuis. Naast ontwikkelingen binnen de gemeentelijke organisatie spelen er ook ontwikkelingen in de samenleving op het gebied van huisvesting. Zo zijn er de afgelopen periode huisvestingsvragen opgekomen vanuit de bibliotheek, het consultatiebureau, Servanda en de politie. Dit is het moment om het maatschappelijk vastgoed en het gemeentehuis dan ook Hardinxveld-Giessendam-breed op te pakken en te zorgen voor een efficiënt ruimtegebruik.

De optimalisering van het maatschappelijk vastgoed en het gemeentehuis heeft daarnaast ook een sociale component. Maatschappelijke voorzieningen of ontmoetingsruimtes dragen bijvoorbeeld bij aan een actieve deelname aan sociale activiteiten of het ontstaan en versterken van sociale netwerken. Het college heeft voor de huisvesting maatschappelijke voorzieningen en gemeentehuis dan ook de volgende doelstellingen beschreven:

- Inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeentelijke organisatie meer in verbinding met elkaar brengen en zorgen voor ontmoeting en snellere samenwerking.
- Ruimtegebruik van maatschappelijke voorzieningen en het gemeentehuis efficiënter inrichten.

Verdere organisatie-ontwikkeling

De organisatie is ingericht in een aantal teams die met elkaar een flexibele en wendbare netwerkorganisatie vormen. Zij stemmen de belangen van onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners af.

Door deze manier van werken is de organisatie de samenleving beter van dienst en kan er beter worden ingespeeld op vragen uit de samenleving.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Project maatschappelijk voorzieningen en gemeentehuis

Om het maatschappelijk vastgoed te optimaliseren vinden er diverse gesprekken plaats met de betrokken partners. Daarbij vindt een inventarisatie plaats van het maatschappelijk vastgoed in de gemeente en een onderzoek naar de invulling van de beschikbare ruimte in het gemeentehuis.

Door deze aanpak krijgen we inzichtelijk welke maatschappelijke partijen een plek nodig hebben en zich kunnen vestigen in het huis van de gemeente. Hierbij wordt gestreefd naar een efficiënt ruimtegebruik en het multifunctioneel inzetten van sociale ontmoetingsplekken.

Dit leidt tot scenario's voor de inrichting van het gemeentehuis en scenario's voor een integraal accommodatieplan. Hierin worden de verschillende maatschappelijke organisaties met elkaar in verbinding gebracht door een efficiëntere indeling van het maatschappelijk vastgoed. Deze scenario's worden door middel van een businesscase doorgerekend om de financiële consequenties inzichtelijk te maken.

Verdere organisatie-ontwikkeling

In de eerste helft van 2020 ronden we het nieuwe organisatiebesluit en de nieuwe mandaatregeling af. Zij vormen een belangrijke juridische basis voor de verdere ontwikkeling van de zelforganiserende teams. Op basis van dit organisatiebesluit doet ieder team een inhoudelijk bod in de aanloop naar de Perspectiefnota 2021-2024 en daarnaast een bod voor de team- en persoonlijke ontwikkeling. In 2020 versterken we het zelforganiserend vermogen van medewerkers en teams verder met een organisatiebrede training persoonlijk leiderschap. Ook zetten we het werken volgens de CiEP-methode voort.

De doorontwikkeling van de organisatie hangt onder meer samen met het werken met vormen van burgerparticipatie en de kwaliteit van de dienstverlening. Binnen het gemeentehuis kijken we naar een manier van werken die past bij ons organisatieconcept van flexibel en wendbaar. Dat betekent mogelijk aanpassingen in de inrichting van het gebouw.

WAT MAG HET KOSTEN?

Programma 14 Bedrijfsvoering

bedragen in €

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten	129.881	45.453	50.038	45.108	45.108	45.108
Lasten	4.973.559	4.667.185	4.742.476	4.579.329	4.568.533	4.604.577
Saldo van baten en lasten	-4.843.679	-4.621.732	-4.692.438	-4.534.221	-4.523.425	-4.559.469
Toevoeging aan reserves	311.247	346.700	194.532	206.289	206.289	206.289
Onttrekking aan reserves	394.172	335.611	266.330	128.446	128.759	163.785
Resultaat	-4.760.754	-4.632.821	-4.620.640	-4.612.064	-4.600.955	-4.601.973

Programma 14 Bedrijfsvoering

bedragen in €

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Collegeprogramma				
- Werken aan gebiedsontwikkeling en projecten	-20.000	-	-	-
- Kostendekkendheid lokale heffingen actualiseren (legestarieven)	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000
- Professionaliseren van de dienstverlening	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Perspectiefnota 2020				
- Valbeveiliging gemeentehuis	-	-750	-750	-750
- Aanpassen ontvangstruimte gemeentehuis	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300
- Uitvoeren regionaal informatieveiligheid, - management, privacy	-45.000	-45.000	-45.000	-45.000
Voorjaarsnota 2019:				
- Bijstelling op basis van de begroting 2020 SCD	-99.000	-99.000	-99.000	-99.000
- Kosten individuele trajecten	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000
Dekking uit res. ind. trajecten en res. eigen risico soc. verz. wetten	35.000	35.000	35.000	35.000
Effect herziening kapitaallasten incl. mutatie reserve	46.275	9.250	19.212	85.811
Salariskosten 2020	-275.000	-275.000	-275.000	-275.000
Diverse bijstellingen < € 10.000	4.006	-7.752	-7.752	-41.536
	-440.019	-469.552	-459.590	-426.775

Collegeprogramma

Werken aan gebiedsontwikkeling en projecten

Hardinxveld-Giessendam is een aantrekkelijke woon- en werkomgeving. Om dit te blijven bewerkstelligen voeren we diverse (woningbouw)projecten uit waaronder 't Oog, Pietersweer, Middenwetering en De Buurt. We maken steeds een integrale afweging in projecten waarin de kwaliteit van wonen, werken, verkeer en parkeren aan de orde is.

We willen de mogelijkheden voor waterrecreatie vergroten door het initiatief van enkele ondernemers voor het project Buitendijkse Jachthaven te faciliteren. We kijken bij dit initiatief goed naar de impact op de leefomgeving, waaronder de verkeersbewegingen. Op hoofdlijnen heeft over het initiatief overleg plaatsgevonden met betrokken overheidsinstanties over de vraag of, en zo ja, in hoeverre een buitendijkse jachthaven kan rekenen op medewerking van deze partijen. De resultaten van dit overleg zijn besproken met initiatiefnemers en geven aanleiding voor een verder deskundigenonderzoek. Een offerte is aan de initiatiefnemers voorgelegd. Het sluiten van een intentieovereenkomst is de volgende stap in de procedure. Daarna wordt de haalbaarheid van het plan op verschillende deelaspecten onderzocht.

Middelen: € 20.000 incidenteel in 2020

Kostendekkendheid lokale heffingen actualiseren

Ons uitgangspunt voor de lokale heffingen is de kostendekkendheid van riool- en afvalstoffenheffing. Voor de OZB en andere tarieven passen we in beginsel alleen de inflatiecorrectie toe. Zo dekken we structurele uitgaven met structurele inkomsten. Daarnaast nemen we de opbouw van de tarieven van begraafplaatsen en evenementen onder de loep. We kijken daarbij naar zowel maatschappelijke effecten als de gevolgen voor andere begrotingsposten.

Middelen: € 35.000 vanaf 2020 structureel

Professionaliseren van de dienstverlening door een nieuwe website en adequate openingstijden

We vinden dat inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners hun zaken gemakkelijk moeten kunnen regelen. Ook hebben we als doel dat de gemeente voorziet in eenduidige informatievoorziening over de dienstverlening. Hiervoor hebben we heldere termijnen en afspraken die terug te vinden zijn voor de inwoners. Op die manier houden we onze dienstverlening continu tegen het licht. Met de komst van de nieuwe website maken we ook een doorontwikkeling in onze (digitale) informatievoorziening. We onderzoeken of er binnen de gemeente behoefte is om producten tegen betaling thuis te bezorgen. Op basis van de uitkomsten wordt het vervolg bepaald, kostendekkendheid is hierbij het uitgangspunt. Verder zullen we blijvend monitoren of de openingstijden passend zijn.

Middelen: € 30.000 vanaf 2020 structureel
€ 15.000 dekking binnen reguliere budgetten

Perspectiefnota 2020

Veilig werken (valbeveiliging gemeentehuis)

Het is wettelijk verplicht om een valbeveiliging bij hoge gebouwen aan te brengen. Het voorstel is om al de gebouwen van de gemeente van valbeveiliging te voorzien beginnende bij het gemeentehuis.

Middelen: € 30.000 investering in 2020
Afschrijving vanaf 2021

Aanpassen ontvangstruimte gemeentehuis

De receptiebalie moet worden aangepast om te voldoen aan de eisen van de audit. Deze audit stelt dat documenten en aanvraag stations niet onbeveiligd in de hal aanwezig mogen zijn. Door deuren met een tag te plaatsen wordt de receptiebalie afgesloten. Daarnaast worden er doeken gehangen in de hal om inkijk van boven af, af te schermen.

Middelen: € 13.000 investering in 2019
Afschrijving vanaf 2020

Uitvoeren regionaal informatieveiligheid, -management, privacy

Het is een verantwoordelijkheid van de gemeente om op een zorgvuldige en veilige wijze om te gaan met gegevens van inwoners. Regionaal wordt het beleid op het gebied van informatiemanagement en -veiligheid vormgegeven. Het beleid wordt op lokaal niveau uitgevoerd. Om hier vorm en inhoud aan te geven wordt voorgesteld om de formatie uit te breiden.

Middelen: € 45.000 vanaf 2020

Voorjaarsnota 2019

Bijdrage SCD

Op basis van de begroting 2020 van het SCD moet de bijdrage vanaf 2020 met € 99.000 worden verhoogd.

Middelen: € 99.000 structureel vanaf 2020

Kapitaallasten

Voor de perspectiefnota zijn de kapitaallasten herrekend. De herrekening is onder ander nodig doordat op basis van de jaarrekening 2018 is gebleken dat investeringsbedragen afwijken van de oorspronkelijk raming en dat er daarnaast later over investeringen wordt afgeschreven, doordat ze per 31 december 2018 nog niet afgerond waren. Tot slot is bij de toekomstige investeringen gekeken of het verwachte jaar van uitvoering nog realistisch is. De herrekening van de kapitaallasten heeft het onderstaande positieve effect. Hierbij is al rekening gehouden met de kapitaallasten welke worden onttrokken aan een reserve.

Deze mutaties hebben geen budgettair effect op de exploitatie omdat hierop ook de onttrekking aan de reserve op is aangepast.

2020	2021	2022	2023
68.912	14.599	-4.201	-9.311

Salariskosten 2020

Vooruitlopend op het CAO-akkoord is € 275.000 structureel opgenomen voor de stijging van de salariskosten.

Middelen: € 275.000 structureel vanaf 2020

BELEIDSINDICATOREN

Nr. Indicator	Eenheid	Per	Hardinxveld-Giessendam	Waarden Gemeenten < 25.000 inwoners	Alle gemeenten	Bron	Beschrijving
30 Formatie	FTE	2019	5,62			Eigen begroting	Fte per 1.000 inwoners
31 Bezetting	FTE	2019	4,67			Eigen begroting	Fte per 1.000 inwoners
32 Apparaatskosten	euro	2020	552			Eigen begroting	Kosten per inwoner
33 Externe inhuur	%	2020	6			Eigen begroting	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen
34 Overhead	%	2020	12			Eigen begroting	% van totale lasten

1.9 Paragraaf Lokale Heffingen

Algemeen

De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op de heffingen waarvan de besteding zowel gebonden als ongebonden is. Voorbeelden van heffingen waarvan de besteding gebonden is, zijn o.a. de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Heffingen waarvan de besteding ongebonden is zijn o.a. de onroerend zaakbelasting en de hondenbelasting.

Deze paragraaf bevat een uiteenzetting van de beleidsvoornemens voor de lokale heffingen, de gemeentelijke inkomsten voor zover deze uit de in Hardinxveld-Giessendam ingevoerde belastingen en retributies voortkomen, een overzicht op hoofdlijnen van de diverse belastingen en heffingen, een aanduiding van de lokale lastendruk, een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid en een overzicht van de kostendekkendheid van de verschillende tarieven.

Beleidsvoornemens lokale heffingen

De heffing en invordering van belastingen en retributies wordt door de GR SVHW (Gemeenschappelijke Regeling Samenwerkingsverband Vastgoed-informatie Heffing en Waardebepaling) verzorgd. Deze gemeenschappelijke regeling wikkelt ook aanvragen om kwijtschelding af. De heffing en invordering van de leges zoals o.a. de bouwleges wordt door de gemeente zelf verzorgd.

In onze gemeente zijn buiten de algemene uitkering uit het gemeentefonds de onroerendzaakbelasting en de rioolheffing en afvalstoffenheffing de belangrijkste inkomsten. De belastingtarieven zijn voor 2019 geïndexeerd met 1,39%. Het tarief afvalstoffenheffing is in 2019 gestegen met € 33. Daar tegenover is besloten om de rioolheffing en OZB niet te verhogen zodat de woonlasten voor 2019 nog enigszins te beperken. Bij de OZB is het tarief alleen aangepast op de verwachte waardeontwikkeling van het bezit. Voor 2020 worden de tarieven wederom geïndexeerd. In de perspectiefnota 2020-2023 is uitgegaan van 1,7%. In de perspectiefnota evenals de voorliggende begroting is dit nog niet doorgerekend. Naar verwachting zal het tarief afvalstoffenheffing wederom moeten worden verhoogd. In december wordt hierover separaat besloten.

Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten

Op grond van artikel 219 van de gemeentewet worden in 2019 in Hardinxveld-Giessendam de volgende belastingen geheven:

Belasting	Bedragen x € 1.000,-		
	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020
Onroerende zaakbelastingen eigenaren	2.982	2.874	2.984
Onroerende zaakbelastingen gebruikers	554	530	550
Hondenbelasting	76	74	74
Precariobelasting	98	93	93
Afvalstoffenheffing	1.801	1.655	1.754
Rioolheffing	1.723	1.847	1.712
Leges Wabo-vergunningen	581	412	585
Leges burgerlijke stand	309	234	238
Begrafenisrechten	429	382	383
Havengelden	52	49	56
Marktgeden	29	31	38
Totaal	8.634	8.181	8.467

Onroerende zaakbelastingen

De (on)roerende zaakbelastingen zijn ondergebracht bij de GR SVHW. Het SVHW verzorgt niet alleen de oplegging en inning van de aanslagen maar houdt tevens de bestanden in verband met de wet WOZ up-to-date. Regelmatig vindt de afdracht van de ontvangen belastingbedragen aan de gemeente plaats. Bij het bepalen van het percentage wordt rekening gehouden met de waardeontwikkeling van de onroerende zaken, zodat per saldo de onroerende zaakbelastingen voor woningen niet meer stijgen dan de inflatie.

Hondenbelasting

Basis voor deze heffing vormt het bezit van een hond, waarbij voor het bezit van meerdere honden een progressief tarief van toepassing is. Evenals de onroerende zaakbelastingen verzorgt het SVHW de heffing, invordering en actualisering van de bestanden van de hondenbelasting voor ons. De controle is nog wel in handen van de gemeente en geschiedt door een jaarlijkse huis-aan-huis controle met daarnaast een hondenpenningcontrole op straat.

Precariobelasting

Voor het hebben van materialen op (boven en onder) voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond wordt een bedrag geheven van de gebruikers van die grond.

De Eerste Kamer heeft op 21 maart 2017 het wetsvoorstel om de precariobelasting af te schaffen aangenomen. De ingangsdatum van de wet is bepaald op 1 juli 2017. In de wet is een overgangstermijn van 5 jaar opgenomen. Die geldt voor gemeenten die op 16 februari 2016 een verordening voor het heffen van precariobelasting op kabels en leidingen hadden. Het tarief van die datum (€ 0,27 per m³) mag nog tot 1 januari 2022 worden geheven. We houden rekening met een ingroeiscenario om de afschaffing op te vangen. Dit ingroeiscenario houdt in dat we vanaf 2020 met een jaarlijkse stijging van € 20.000 toegroeien naar het opvangen van het ramingsbedrag voor precariobelasting van ca € 60.000.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven ter dekking van de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval, waarbij uitgangspunt is dat dit kostendekkend gebeurt. Het SVHW verzorgt de heffing, invordering en actualisering van de bestanden voor ons.

Het inzamelen en verwerken van het huisvuil wordt gedaan door de gemeenschappelijke regeling reinigingsdienst Waardlanden. Ook kan zonder verdere kosten gebruik worden gemaakt van de afvalbrengstations in het verzorgingsgebied.

Rioolheffing

De rioolheffing is gerelateerd aan de hoeveelheid afgevoerd afvalwater en geldt uitsluitend ter dekking van de kosten voor de uitvoering van het Gemeentelijk Rioleringsplan.

De oplegging, invordering en het bijhouden van het bestand wordt verzorgd door het SVHW.

Leges

In onze gemeente worden leges geheven op grond van de vigerende legesverordening. De tarieventabel wordt jaarlijks aangepast. De leges hebben onder andere betrekking op de Algemeen Plaatselijke Verordening, rij- en reisdocumenten, burgerlijke stand, wet Ruimtelijke Ordening en Milieuwetgeving.

Begraafenisrechten

Voor het begraven van stoffelijke overschotten op de begraafplaatsen in de gemeente heft de gemeente leges. Ook voor de aankoop van graven en het afkopen van het onderhoudsrecht wordt een tarief in rekening gebracht.

In 2020 zal een beheerplan begraafplaatsen worden opgesteld.

Havengelden

De havengelden bestaan uit liggelden, kadegelden en trechtergelden.

Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de lokale lasten. De regels voor het toekennen worden bepaald door de rijksoverheid en staan in de Invorderingswet. Deze regels komen erop neer dat kwijtschelding mag worden verleend aan belastingplichtigen, die een inkomen hebben dat niet hoger ligt dan de bijstandsnorm. Gemeenten mogen hier in die zin van afwijken dat een lager inkomen wordt gehanteerd. De gemeente Hardinxveld-Giessendam hanteert de zogenaamde 100%-norm, hetgeen betekent dat inwoners van Hardinxveld-Giessendam met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen. Gemeenten mogen zelf bepalen voor welke belastingen kwijtschelding wordt verleend. In de gemeente Hardinxveld-Giessendam kan kwijtschelding worden aangevraagd voor:

- Afvalstoffenheffing
- Rioolheffing
- Hondenbelasting (alleen voor de eerste hond)

De ontwikkeling van de kwijtscheldingen over de afgelopen jaren is als volgt:

	2016 W	2017 W	2018 W	2019 B	2020 B
Kwijtscheldingsbedragen in €	80.438	91.326	124.046	80.000	80.000
Aantallen kwijtscheldingen					
Toegekend	175	231	202	p.m.	p.m.
Afgewezen	38	47	35	p.m.	p.m.
Totaal	213	278	237	231	p.m.

De laatste jaren was een stijgende trend waarneembaar in het aantal kwijtscheldingsverzoeken. De oorzaak hiervan is deels gelegen in de gevolgen van de financieel economische crisis waarbij onder andere het aantal uitkeringsgerechtigden is toegenomen. Gezien het herstel van de economie verwachten we dat deze kosten de komende jaren stapsgewijs dalen naar het niveau van voor de crisis. Hiermee is rekening gehouden in de ramingen.

Heffingen woonlasten (lokale belastingdruk)

Algemeen

Tot de woonlasten worden gerekend de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Deze belastingen vormen het grootste deel van de opbrengst van de gemeentelijke heffingen.

Overzicht tarieven

Soort heffing	2016	2017	2018	2019
Onroerende zaakbelasting				
Woningen – eigenarenheffing	0,1346%	0,1345%	0,1316%	0,1247%
Niet- woningen				
- Eigenarenheffing	0,2135%	0,2165%	0,2196%	0,2142%
- Gebruikerstarief	0,1577%	0,1599%	0,1622%	0,1582%
Totaal niet-woningen	0,3550%	0,3710%	0,3710%	0,3724%
Afvalstoffenheffing	240,00	242,00	254,00	287,00
Rioolheffing	244,80	247,00	227,00	227,00

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de woonlasten (voor meerpersoonshuishoudens) over de laatste vier jaren weergegeven:

	2016	2017	2018	2019
OZB-eigenaar*	294,00	298,00	301,00	298,00
Rioolheffing	244,80	247,00	227,00	227,00
Afvalstoffenheffing	240,00	242,00	254,00	287,00
Totaal	778,80	787,00	782,00	812,00
% stijging/afname t.o.v. vorig jaar	4,5%	0,5%	-0,6%	3,8%

* Betreft gemiddeld betaalde OZB volgens het Coelo

Uit vorenstaande tabel volgt dat de woonlasten in Hardinxveld-Giessendam in 2019 met 3,8% zijn gestegen ten opzichte van het jaar daarvoor.

Vergelijking met andere gemeenten

Jaarlijks wordt door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) een onderzoek uitgevoerd naar de gemeentelijke woonlasten, teneinde een vergelijk tussen de gemeenten mogelijk te maken. Om inzicht te krijgen in het algemene verloop van de hoogte van de woonlasten van onze gemeente is een vergelijk met omringende gemeenten gemaakt.

	Hardinxveld-Giessendam	Molenlanden	Gorinchem	Vijfheerenlanden
Gemiddelde woningwaarde	238.716	274.962	215.000	243.931
OZB-eigenaar	0,1247%	0,1073%	0,1249%	0,1222%
OZB-eigenaar	297,68	295,03	268,54	298,08
Rioolheffing (vastrecht)	227,00	213,00	220,00	266,00
Afvalstoffenheffing	287,00	302,00	260,00	231,00
Heffingskorting		-23,00		
Totaal	811,68	787,03	748,54	795,08
Rangorde landelijk (o.b.v. woonlasten meerpersoonshuishouden volgens Coelo)	273	241	169	nnb
Rangorde Ablasserwaard- Vijfheerenlanden (o.b.v. berek. woonlasten)	4	2	1	3

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de gemeente Hardinxveld-Giessendam in 2019 landelijk gezien onder het midden behoort (plaats 273 van de in totaal 355 gemeenten). Regionaal gezien staat de gemeente Hardinxveld-Giessendam op de vierde plaats (2018: 3).

Naast een vergelijking met de omringende gemeenten is ook een vergelijking met de Drechtstedengemeenten gemaakt.

	Hardinxveld-Giessendam	Alblasserdam	Dordrecht	Hendrik-Ido-Ambacht	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht
Gemiddelde woningwaarde	238.716	215.628	187.532	252.954	218.484	198.594	197.652
OZB-eigenaar	0,1247%	0,1172%	0,1165%	0,1202%	0,1201%	0,0933%	0,1210%
OZB-eigenaar	297,68	252,72	218,47	304,05	262,40	185,29	239,16
Rioolheffing (gebaseerd op 2 bew.)							
Rioolheffing (vastrecht)	227,00	173,00	187,00	180,00	138,00	234,00	298,00
Afvalstoffenheffing	287,00	339,00	283,00	326,00	282,00	210,00	354,00
							-22,00
Totaal	811,68	764,72	688,47	810,05	682,40	629,29	869,16
Rangorde landelijk (o.b.v. w. woonlasten meerpersoonshuishouden volgens Coelo)	273	204	80	270	73	25	331
Rangorde Drechtsteden (o.b.v. woonlasten)	6	4	3	5	2	1	7

In vergelijking met de overige Drechtstedengemeenten eindigt Hardinxveld-Giessendam op plaats 6 (2018: 5).

Kostendekkendheid

Het vernieuwde BBV dat van kracht is met ingang van begrotingsjaar 2017 schrijft voor dat in de paragraaf lokale heffingen inzicht wordt gegeven in de mate van kostendekkendheid van de verschillende tarieven. Hiermee wordt beoogd transparantie te bieden in de tarieven waarbij sprake is van kostenverhaal. De toerekening van overhead vindt extracomptabel plaats. Dat betekent dat het overheaddeel op de afzonderlijke programma's niet aan deze programma's zijn toegerekend.

De volgende overzichten laten zien van welk percentage kostendekkendheid sprake is. Voor het bepalen van onderstaande kostendekkendheidspercentages is uitgegaan van de 'Handreiking Kostenonderbouwing paragraaf lokale heffingen' van het VNG.

De kostendekkendheid is bepaald door de totale baten te delen door de lasten die volgens de handreiking mogen worden toegerekend. Hierin is een opslag voor de overheadkosten opgenomen. Voor het bepalen van het percentage overhead is uitgegaan van de totale lasten aan overhead (taakveld 0.4), welke zijn gedeeld door de totale loonkosten inclusief de kosten van inhuur.

Formule overheadopslag op loonkosten	
Overhead (taakveld 0.4)	5.076.949
Loonkosten + inhuur (exclusief overhead loonkosten)	6.694.831
	76%

Voor de riolering en reiniging is een afwijkend overheadopslagpercentage gehanteerd, namelijk gebaseerd op een percentage van de totale kosten (salarissen en directe lasten)

Formule voor overheadopslag totale lasten	
Overhead	5.076.949
Alle directe (dus zonder overhead) lasten, exclusief reserves	36.241.541
	14%

Legesverordening

Titel 1: Algemene dienstverlening:

Titelblad 1		Titelblad 1	
Hoofdstuk 1	Burgerlijke stand	Hoofdstuk 2	Reisdocumenten
Kostenplaatsen	60100001 / 60100006	Kostenplaatsen	60100005 / 60100010
Directe lasten	12.643	Directe lasten	5.666
Loonkosten	<u>49.082</u>	Loonkosten	<u>91.393</u>
Saldo	61.725	Saldo	97.059
76% overheadopslag	37.221	76% overheadopslag	69.307
Totale lasten	98.946	Totale lasten	166.366
Totale baten	16.000	Totale baten	76.000
Kostendekkendheid	16%	Kostendekkendheid	46%

Titelblad 1		Titelblad 1	
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen	Hoofdstuk 4	Verstrekingen uit basisregistratie
Kostenplaatsen	60100004 / 60100009	Kostenplaatsen	60100002 / 60100007
Directe lasten	9.460	Directe lasten	13.233
Loonkosten	<u>45.332</u>	Loonkosten	<u>87.643</u>
Saldo	54.792	Saldo	100.876
76% overheadopslag	34.377	76% overheadopslag	66.463
Totale lasten	89.169	Totale lasten	167.339
Totale baten	49.980	Totale baten	2.500
Kostendekkendheid	56%	Kostendekkendheid	1%

Titelblad 1		Titelblad 1	
Hoofdstuk 9	Overige publiekszaken	Hoofdstuk 11	Huisvestingswet
Kostenplaats naturalisatie	60100003 / 60100008	Kostenplaatsen	61700001
Directe lasten	968	Directe lasten	12.283
Loonkosten	<u>7.555</u>	Loonkosten	<u>37.459</u>
Saldo	8.523	Saldo	49.742
76% overheadopslag	5.729	76% overheadopslag	28.407
Totale lasten	14.252	Totale lasten	78.149
Totale baten	1.020	Totale baten	250
Kostenplaats VOG	60100011	Kostendekkendheid	0%
Totale lasten hfdst. 9	14.252		
Totale baten hfdst. 9	3.700		
Kostendekkendheid	26%		

Titel 2: Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Titelblad 1		Titelblad 2	
Hoofdstuk 14	Markten	Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning
Kostenplaatsen	60500001 / 60500002	Kostenplaatsen	61600001 / 61600002
Directe lasten	20.579	Directe lasten	64.489
Loonkosten	<u>17.187</u>	Loonkosten	<u>518.319</u>
Saldo	37.766	Saldo	582.808
76% overheadopslag	13.034	76% overheadopslag	393.061
Totale lasten	50.800	Totale lasten	975.869
Totale baten	37.700	Totale baten	585.200
Kostendekkendheid	74%	Kostendekkendheid	60%

Titel 3: Dienstverlening vallend onder Europese Richtlijn

Titelbladen 1 en 3	
TB 1: Hoofdstuk 16	Kansspelen
TB 3: hoofdstuk 1	Horeca
TB 3: hoofdstuk 2	Organiseren evenementen of markten
TB 3: hoofdstuk 7	Niet benoemde vergunning
Kostenplaats Vergunningen	60201002 / 60300001
Directe lasten	9.822
Loonkosten	<u>144.234</u>
Saldo	154.056
76% overheadopslag	109.378
Totale lasten	263.434
Totale baten	20.500
Kostendekkendheid	8%

Havengelden, begraafplaatsen, riolering en afval

Havengelden		Begraafplaatsen	
Kostenplaats	60351001	Kostenplaats	61500001 / 61500002
Directe lasten	9.621	Directe lasten	159.264
Loonkosten	<u>28.594</u>	Loonkosten	<u>221.943</u>
Saldo	38.215	Saldo	381.207
76% overheadopslag	21.684	76% overheadopslag	168.308
Totale lasten	59.899	Totale lasten	549.515
Totale baten	54.287	Totale baten	382.800
Kostendekkendheid	91%	Kostendekkendheid	70%

Afval		Riool	
Kostenplaats	61400001 / 61400003	Kostenplaats	61450003 / 61450002
Directe lasten	1.627.400	Directe lasten	923.802
Loonkosten	<u>59.335</u>	Loonkosten	<u>217.925</u>
Saldo	1.686.735	Saldo	<u>1.141.727</u>
14% overheadopslag	236.289	14% overheadopslag	159.940
Gecompenseerde BTW	306.247	Gecompenseerde BTW	156.294
Totale lasten	2.229.271	Totale lasten	1.457.961
Totale baten	2.193.404	Totale baten	1.712.000
Kostendekkendheid	98%	Kostendekkendheid	117%

1.10 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Deze paragraaf geeft inzicht in (mogelijke) risico's voor de gemeente en de mate waarin deze risico's kunnen worden opgevangen (weerstandscapaciteit). De relatie tussen de risico's en de weerstandscapaciteit zegt iets over de financiële robuustheid van de gemeente Hardinxveld-Giessendam: het weerstandsvermogen.

Beleid

Bij raadsbesluit van 27 november 2013 is de Financieringsvisie vastgesteld. De nota reserves en voorzieningen is vastgesteld door de gemeenteraad op 19 december 2013. Deze nota geeft een overzicht van de reserves en voorzieningen, evenals richtlijnen hoe hiermee wordt omgegaan.

Er is voor gekozen om geen afzonderlijke nota samen te stellen inzake het weerstandsvermogen en de risico's. In deze paragraaf wordt hiervan een uiteenzetting gegeven.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om tegenvallers op te vangen. Het gaat hierbij om de 'vrij besteedbare' middelen, zoals de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves.

Per 1 januari 2020 wordt de weerstandscapaciteit begroot op (bedragen x € 1.000,-):

Weerstandscapaciteit	Bedragen x € 1.000,-	
<i>Weerstandscapaciteit exploitatie</i>		
Onbenutte belastingcapaciteit		
- OZB	p.m.	
Totaal onbenutte belastingcapaciteit		0
Onvoorzien		25
Weerstandscapaciteit exploitatie		25
<i>Weerstandscapaciteit vermogen</i>		
Vrij aanwendbaar deel algemene reserve		2.369
Vrij aanwendbaar deel reserve sociaal domein		2.673
Stille reserves	p.m.	
Weerstandscapaciteit vermogen		5.042
<i>Totale weerstandscapaciteit</i>		5.067

Algemene reserve

Dit betreft het vrij aanwendbaar deel van de algemene reserve.

Reserve Sociaal Domein

Deze reserve wordt gezien als onderdeel van de weerstandscapaciteit. De achterliggende reden is dat in de bepaling van de risico's het sociaal domein is betrokken.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de extra structurele middelen die gegenereerd kunnen worden door de tarieven van de gemeentelijke belastingen te verhogen tot het wettelijk toegestane maximum.

De onbenutte belastingcapaciteit ten aanzien van de onroerende zaakbelastingen is bepaald op basis van het verschil tussen onze OZB-percentages en het normpercentage-OZB voor toelating tot artikel 12 van de financiële verhoudingswet (Fvw).

Het Rijk heeft met de VNG afgesproken dat vanaf 2020 een benchmark woonlasten wordt ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken. Daarmee komt een einde aan het monitoren met de macronorm OZB (De macronorm OZB 2019 bedraagt 4%).

De onbenutte belastingcapaciteit voor de overige onderdelen (riool- en afvalstoffenheffing, leges en overige heffingen) is op nul gezet. Dit omdat bij de gemeentelijke belastingen en retributies zoveel mogelijk wordt gestreefd naar 100%-kostendekkendheid.

Onvoorzien

Ter dekking van onvoorziene begrotingsuitgaven in de loop van het jaar is in de begroting 2020 een bedrag opgenomen van € 25.000,-.

Algemene reserve

De omvang van de algemene reserve bedraagt op basis van de huidige verwachting € 2.368.902 per 31 december 2019. Dit is vrij aanwendbaar.

Stille reserves

Om een reëel inzicht te hebben in de omvang van het eigen vermogen dienen ook stille reserves in beeld te worden gebracht. Deze reserves vormen immers één van de elementen waarmee tegenvallers bekostigd zouden kunnen worden. De gemeente heeft stille reserves wegens aandelenbezit Eneco, Stedin en BNG welke zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs. In deze begroting is de verwachte opbrengst voor de aandelenverkoop Eneco opgenomen (€ 10 mln) inclusief de bestemming. Dit betekent dat de stille reserve Eneco nihil of relatief laag is (opbrengst > € 10 mln). Ook de gemeentelijke eigendommen bevatten stille reserves die bij verkoop te gelde kunnen worden gemaakt. De stille reserves zijn PM geraamd omdat deze niet direct inzetbaar zijn voor weerstandscapaciteit.

Risico-analyse

De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet op een andere manier zijn ondervangen, dus waarvoor geen voorziening is gevormd of waarvoor geen verzekering is afgesloten.

Organisatiebreed heeft een risico-inventarisatie plaatsgevonden. Deze is als volgt opgebouwd:

- Korte beschrijving van het risico
- Het financiële effect / kans / risicobedrag

Om tot een kwantificering van de risico's te komen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Kans

de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet is afhankelijk van meerdere factoren waaronder de frequentie. De frequentie alleen is op zich al moeilijk te bepalen. Om toch te komen tot een schaalverdeling is bij de risicoanalyse binnen de gemeente Hardinxveld-Giessendam gekozen voor drie categorieën, te weten:

- Groot (80%);
- Gemiddeld (50%);
- Klein (20%).

Impact

De impact geeft de financiële invloed aan die een risico kan hebben op de gemeentelijke exploitatie. De percentages (standaardklassen) die worden gehanteerd zijn 1%, 5%, 10%, 25% en 50%. Daarbij heeft het kleinste percentage financieel gezien de minste impact, terwijl het grootste percentage juist een grote impact heeft.

In onderstaande tabel geven we een overzicht van de risico's, gevolgd door een korte beschrijving van elk risico.

Risicomatrix

PROGR.	RISICO'S	Impact	Bedrag	Kans			Totaal
				Groot 80%	Gemiddeld 50%	Klein 20%	
4	PFOA	10%	250.000		13.000		13.000
6	Leerlingenvervoer	10%	260.000		13.000		13.000
8	Participatiewet (incl. inkomensvoor	10%	3.305.000		165.000		165.000
9	WMO	10%	3.514.000		176.000		176.000
9	Jeugdwet	10%	4.058.000		203.000		203.000
Bedrijfsv	Eenmansposten	5%	8.700.000		218.000		218.000
Fin en dek	Algemene uitkering	5%	23.208.000		580.000		580.000
Fin en dek	Rentelasten	5%	800.000			8.000	8.000
2.2019 cfm	Overig (niet kwantificeerbaar)						500.000
				0	1.368.000	8.000	1.876.000

PFOA

De aanwezigheid van de PFOA in (water)bodem leidt tot meerkosten op projecten. In alle gevallen is bodemonderzoek nodig waarbij ook onderzocht wordt op PFOA. De afzetmogelijkheden van de grond bepalen hierna de omvang van de meerkosten. Problemen zijn er vooral als gesaneerd moet worden, waarbij er ook PFOA als bijvangst aangetroffen wordt. Daarnaast kan PFOA ook stagnatie(kosten) tot gevolg hebben.

BTW Rehobothschool

Op 14 oktober 2016 heeft de Hoge Raad inzake de BTW Rehobothschool arrest gewezen, waarbij de gemeente Hardinxveld-Giessendam in het ongelijk is gesteld. Dit betekent dat de gemeente geen recht op aftrek van BTW over de bouw van de school heeft. Op dit moment loopt het verzoek bij de Belastingdienst op de betaalde overdrachtsbelasting, welke samenhang met het in aftrek kunnen brengen van BTW. De afhandeling van dit verzoek loopt al langere tijd, waarbij vooralsnog wordt ingezet op een teruggave van de betaalde strafheffing overdrachtsbelasting. Een alternatief vormt het invoeren van de ontbindende voorwaarden bij de overdracht van het schoolgebouw aan de vereniging. Vooralsnog wordt op advies van onze belastingadviseur een terughoudend beleid gevoerd richting de Belastingdienst en wordt hun reactie afgewacht. De betaalde overdrachtsbelasting bedraagt ca. € 195.000, waarmee de vordering in de jaarstukken per 31 december 2017 (ca. € 127.580) wordt afgedekt. Derhalve bedraagt het risico € 0.

Leerlingenvervoer

Het leerlingenvervoer is een opneemregeling. De laatste jaren zien we een dalende trend in de ontwikkeling van de kosten. Dit wordt met name veroorzaakt door een afname in de omvang van met name het dure leerlingenvervoer door inzet van nieuw beleid. Maar deze post blijft moeilijk te ramen.

Grote invloed op de kosten is het aantal kinderen dat een beroep doet op de verordening Leerlingenvervoer. Daarnaast is het type school bepalend voor de hoogte van de vergoeding. Het vervoer naar het Speciaal Onderwijs voor kinderen met een handicap is relatief duur. Deze kosten laten zich slecht sturen, omdat de gemeente vooraf niet kan inschatten over hoeveel nieuwe kinderen het per jaar gaat.

Voor het schooljaar 2018-2019 is er een nieuwe aanbesteding van kracht. Na een jaar lijkt de aanbesteding een gunstig effect te hebben op de totale kosten van het leerlingenvervoer.

Er is echter ook een effect waar we geen invloed op hebben. Dat is de NEA indexering voor de taxi-branche. In het regeerakkoord 2017-2021 is een afschaffing van de BPM-teruggaafregeling op taxi's aangekondigd vanaf 1 januari 2020. Taxi's krijgen geen teruggave meer van de aanschafbelasting van nieuwe wagens. De verwachting is dat dit mogelijk invloed heeft op de NEA-indexering.

De gemeente kent een vervoersvoorziening toe op basis van de verordening Leerlingenvervoer. In het voorjaar van 2015 heeft de raad een nieuwe verordening vastgesteld. De financiële gevolgen van de in 2015 vastgestelde verordening worden, gezien de door de raad verlangde overgangsregeling, druppelsgewijs zichtbaar.

Met ingang van 1 augustus 2014 is de wet Passend Onderwijs in werking getreden. Op dit moment zijn er enkele gewijzigde vervoersbewegingen als gevolg van deze wet zichtbaar. Maar ook deze wet heeft een langdurige overgangsregeling, dus ook dit effect zal druppelsgewijs zichtbaar worden. Dit kan uiteindelijk zowel positief als negatief uitpakken.

Het risico wordt op gemiddeld (50%) geschat. Indien het aantal vervoerde leerlingen toeneemt, is de impact gemiddeld (10%).

Participatiewet (voorheen Wet Werk en Bijstand)

De Participatiewet kenmerkt zich door een vast rijksbudget binnen de algemene uitkering. Dit is het participatiebudget dat onderdeel is van het sociaal domein. Vanaf 1 januari 2019 geldt overigens dat de budgetten van het sociaal domein zijn ontschot binnen de algemene uitkering. Naast het participatiebudget is er een specifieke uitkering die als inkomensdeel door het Rijk separaat wordt uitbetaald. Beide budgetten worden neutraal in de begroting opgenomen. Het toereikend zijn van het budget hebben wij niet geheel in eigen hand. Door bezuinigingsmaatregelen van het kabinet hebben gemeenten te maken met verlaagde inkomsten. De financiering van het inkomensdeel is gebaseerd op een raming van het aantal uitkeringsgerechtigden.

De Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) voert voor onze gemeente de Participatiewet uit. De bijdrage in de uitvoeringskosten van de SDD wordt middels een vastgestelde verdeelsleutel bepaald. Door de economische ontwikkeling en veranderde wet- en regelgeving kan de SDD in een situatie terechtkomen waarin zij niet meer kan beschikken over voldoende middelen om aan alle verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen dan wel dat extra personeel dient te worden aangetrokken. De gemeente Hardinxveld-Giessendam is verplicht een bijdrage te leveren aan de SDD zodat zij aan alle verplichtingen jegens derden kan voldoen.

De extra kosten voor bijstandsuitkeringen en huisvesting door een verhoogde instroom van vergunningshouders vormden voorgaande jaren een financieel risico. Door de teruglopende aantallen is dat risico enigszins afgenomen.

De budgetten van de participatiewet worden nauwlettend gevolgd. Gelet op bovenstaande uiteenzetting wordt het risico op budgetoverschrijding gemiddeld geacht (50%). De impact op de ramingen in de begroting is beperkt (10%).

WMO

De Wmo is een 'open einderegeling': de kosten in enig jaar zijn sterk afhankelijk van het beroep dat op de regeling wordt gedaan. Alleen al daarom brengt het de nodige risico's met zich mee.

Op 1 januari 2018 is onze gemeente toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling Drechtsteden. De Sociale Dienst Drechtsteden voert nu voor onze gemeenten het grootste deel van de Wmo-taken uit. De SDD benut hiervoor een groot deel van de Wmo-budgetten van de gemeente. De SDD hanteert deels het principe van solidariteit en deels het principe van afrekening. Het budget voor het organiseren van algemene voorzieningen blijft lokaal en is deels ondergebracht in de Maatschappelijke Agenda (MAG), bijvoorbeeld voor het onderdeel mantelzorg.

De realisatiecijfers van de afgelopen jaren vormen de basis voor de komende jaren waarmee de budgetten herijkt kunnen worden. Hierbij is ook een marge ingebouwd. De realisatiecijfers van de volgende jaren bieden een verdere basis voor betrouwbaardere prognoses.

Een aantal ontwikkelingen maakt het financiële perspectief voor de Wmo de komende jaren minder positief dan de afgelopen jaren. Zo stijgen de uitgaven op de individuele begeleiding en dagbesteding al geruime tijd. Dit komt onder andere doordat mensen steeds langer thuis blijven wonen en door de toename van het aantal ouderen en mensen met dementie, de belangrijkste doelgroep voor dagbesteding. Daarnaast heeft een nieuwe cao in de huishoudelijke hulp tot gevolg dat de kosten van huishoudelijke ondersteuning fors zullen stijgen. Tot slot heeft het kabinet besloten tot een abonnementstarief voor alle Wmo-voorzieningen. Het gevolg is dat gemeenten minder eigen bijdrage zullen innen en de verwachting is dat de vraag naar deze voorzieningen gaat oplopen. Al deze ontwikkelingen zullen naar verwachting leiden tot een stijging van de kosten in de komende jaren. Dit wordt in de komende periode nauwlettend gemonitord.

De budgetten voor de WMO worden nauwlettend gevolgd. Hierdoor wordt het risico op forse budgetoverschrijding gemiddeld geacht (50%). De impact is daarom beperkt (10%), mede in het licht van de bijstelling van de ramingen in de begroting.

Jeugdwet

De uitvoering van de Jeugdwet is een taakveld binnen het sociaal domein. De bekostiging maakt met ingang van 1 januari 2019 geen deel meer uit van de integratie uitkering sociaal domein van de algemene uitkering van het Rijk. Deze gelden zijn als zodanig algemeen dekkingsmiddel geworden.

De taken vanuit de Jeugdwet zijn gedelegeerd en gemandateerd aan de Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd. De serviceorganisatie Jeugd (SOJ) Zuid-Holland Zuid is de uitvoeringsorganisatie.

Van het jaarbudget is een percentage beschikbaar voor lokaal beleid (de lokale impuls). Deze gelden vallen onder de Maatschappelijke Agenda.

De realisatiecijfers van de afgelopen paar jaar zijn de ervaringscijfers van de nieuwe Jeugdwet waarmee de budgetten herijkt kunnen worden. Te zien is dat de kosten van Jeugdwet stijgen, waarop gehandeld zal moeten en ook zal worden. Er worden ten behoeve daarvan bezuinigingstaakstellingen geformuleerd. Onduidelijk is nog wat het Rijk aan extra middelen voor de Jeugdwet ter beschikking zal stellen. Tot en met 2021 zijn extra middelen van het Rijk toegekend. Vanaf 2022 zijn de geluiden voorzichtig positief. De begroting is aangepast aan de hand van de laatste Burap.

Vanuit de Dienst Gezondheid & Jeugd wordt gemeenten geadviseerd rekening te houden met een risicomarge van 3 procent van de gemeentelijke bijdrage zoals die is opgenomen in de gewijzigde begroting. Wij hebben rekening gehouden met een gemiddelde impact.

Bedrijfsvoering

Eenmansposten

Door toetreding tot Drechtsteden is onder andere de kwetsbaarheid op éénmansfunctie terug gedrongen, toch worden diverse functies door één medewerker ingevuld. Het werk kan daardoor bij (langdurige) afwezigheid vaak niet door collega's worden opgevangen. Daardoor volgt meestal een beroep op derden om de voortgang van zaken niet in het gedrang te laten komen. De kans dat zich dit voordoet is gelet op het relatief grote aantal eenmansposten gemiddeld (50%). De kosten welke gemoeid zijn met externe inhuur betreffen vaak openstaande vacatureplaatsen. Daardoor kunnen als eerste de bijbehorende vacaturegelden worden ingezet in combinatie met/of het concernbudget voor externe inhuur voordat aanvullende middelen nodig zijn. Door de toenemende krapte op de arbeidsmarkt bestaat het risico dat voor langere termijn beroep op externe inhuur moet worden gedaan, waardoor mogelijk extra aanvullende middelen nodig zijn. De impact is daarom gemiddeld (5%).

Financiering & Dekking

- Algemene uitkering

De belangrijkste inkomstenbron van iedere gemeente is het gemeentefonds. Omdat dit algemene middelen zijn, kan de gemeente zelf beslissen over de besteding ervan. Het gemeentefonds is gekoppeld aan de rijksuitgaven. Dit houdt in dat wanneer het Rijk meer uitgeeft, het gemeentefonds omhoog gaat. Andersom geldt dit ook. Dit principe wordt ook wel "Samen de trap op, samen de trap af" genoemd. Ervaringen geven aan dat niet altijd sprake is van een groei van het Gemeentefonds en toch ook rekening moet worden gehouden met het gegeven dat het Gemeentefonds een daling te zien geeft. Belangrijke factoren bij de berekening van de hoogte van de uitkering zijn het precieze aantal inwoners en woningen, de gevolgen van overheveling van specifieke uitkeringen en de netto rijksuitgaven. Bij negatieve budgettaire effecten, die op voorhand niet zijn in te schatten, komt dat onmiddellijk ten laste van de exploitatie.

Met ingang van 2019 is de integratie-uitkering sociaal domein; WMO, Jeugdwet en Participatiewet, met uitzondering van enkele onderdelen, opgegaan in de algemene uitkering. Daarmee maakt het voortaan deel uit van de samen-trap-op-af systematiek. Ondanks een extra uitkering voor Jeugd over de jaren 2019 t/m 2021 zullen met name de participatie- en jeugdbudgetten de komende jaren onder druk blijven staan. In de afgelopen jaren zijn de overschotten op het sociaal domein toegevoegd aan de reserve sociaal domein. Deze reserve wordt in meerjarenperspectief in deze begroting ingezet om de hogere voorziene kosten sociaal domein af te dekken. De kans op een te lage algemene uitkering in relatie tot het sociaal domein wordt op gemiddeld (50%) ingeschat. De uitkering uit het Gemeentefonds bedraagt voor 2020, € 23.208.121 (meicirculaire 2019).

- Rentelasten

De gemeente kent een financieringsbehoefte. In de financieringsbehoefte wordt voorzien door het aantrekken van lang- en kortlopende leningen. Nieuwe investeringen kunnen op dit moment voor een betrekkelijk lage rentelast worden gepland, maar de hoogte van de rente op het moment van investering is bepalend voor de toekomstige rentelast. Het risico bestaat dat bij het herfinancieren van leningen dan wel aantrekken van nieuwe leningen een hoger rentepercentage geldt ten opzichte van de huidige leningenportefeuille. In de begroting wordt rekening gehouden met (her)financiering. Daarnaast zijn de verwachtingen rondom de rentepercentages voorlopig gunstig. Daarmee is de kans op hogere rentepercentages klein (20%). Tevens is de impact doordat de rente erg laag staat klein (5%).

Vennootschapsbelasting

Uit de uitgevoerde inventarisatie van potentieel belastingplichtige activiteiten is geconcludeerd dat we geen risico's lopen op het gebied van de vennootschapsbelastingplicht. Tot en met het jaar 2018 hebben we dan ook nul-aangiftes gehad. Het is wel van belang om de kritische onderdelen goed in beeld te blijven houden en ook alert te blijven bij toekomstige wijzigingen in beleid en/of tariefstellingen. We schatten het risico in op € 0.

Overig (niet kwantificeerbaar)

Naast voornoemde risico's (kwantificeerbaar) is sprake van zogenaamde niet kwantificeerbare risico's. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan een grote calamiteit. Inschatting van de directe en de vervolgschade is niet of nauwelijks te bepalen, omdat in het geval van een grote calamiteit dit o.a. afhankelijk is van het gebied waar het zich voordoet en anderzijds van de mogelijke bijdragen in de kosten door derden (Rijk, Provincie, Waterschap etc.). Ook kan hier gedacht worden aan het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Voor de overige risico's is daarom een totaalbedrag gerekend van € 500.000.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is opgebouwd uit de relatie tussen de risicoscore en de weerstandscapaciteit. Deze relatie drukken we uit in een verhoudingsgetal:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Weerstandscapaciteit}}{\text{Risicoscore}}$$

De weerstandscapaciteit bedraagt € 5.067.000. Het totaal aan risico's wordt ingeschat op € 1.876.000. Hiermee komt de ratio weerstandsvermogen uit op 2,70 voor 2020. Dit is ruim voldoende.

Kengetallen

	Jaarrekening		Begroting			
	2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Netto schuldquote	85%	92%	53%	68%	78%	90%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	82%	91%	53%	68%	78%	90%
Solvabiliteitsratio	25%	40%	37%	38%	33%	32%
Grondexploitatie	20%	22%	14%	16%	15%	21%
Structurele exploitatieruimte	-2%	1%	19%	0%	-2%	-2%
Belastingcapaciteit	108%	120%	106%	106%	106%	106%

De gemeente Hardinxveld-Giessendam is voldoende weerbaar. Er zijn voldoende buffers om de risico's en/of onvoorziene tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen en de weerstandsratio zijn ruim boven de norm. De ratio weerstandsvermogen is met 2,70 ruim voldoende. De structurele lasten worden volledig gedekt uit structurele baten. Hetgeen betekent, dat de begroting structureel in evenwicht is. In de jaren 2022 en 2023 is dit nog niet het geval, dit wordt verklaard door het verwachte begrotingstekort in deze jaren. Tot slot laten ook de hierboven genoemde kengetallen over het algemeen een goed resultaat zien. De verkoop van de ENECO aandelen heeft een behoorlijke impact op de kengetallen. In 2020 zijn de waarden van de kengetallen substantieel beter ten opzichte van de jaarrekening 2018 en de begroting 2019, dit wordt grotendeels verklaard door de opbrengst vanuit de verkoop van de ENECO aandelen. In de jaren na 2020 lopen de waarden van de kengetallen op doordat de opbrengst besteed gaat worden. De kengetallen zoals deze nu naar verwachting in 2023 zijn, zijn vergelijkbaar met deze van de jaarrekening 2018 en begroting 2019. Hieronder wordt op de afzonderlijke kengetallen een toelichting gegeven.

1. *Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen*

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast.

De ontwikkeling van de schuldquote daalt naar verwachting de komende jaren, dit komt onder andere doordat de verwachting is, dat de vaste schuld afneemt.. In zijn algemeenheid kan worden gezegd dat de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90% zou moeten liggen. Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog, hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarenzone.

2. *De solvabiliteitsratio*

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.

Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balans-totaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Als signaalwaarde voor de solvabiliteitsratio geldt een percentage van 20%. Bij een solvabiliteitsratio lager dan 20% bevindt de gemeente zich op glad ijs. De verwachting is, dat de solvabiliteitsratio de komende jaren hoger ligt.

3. *Grondexploitatie*

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten (inclusief algemene dekkingsmiddelen). Voor de berekening van dit kengetal worden de bouwgronden in exploitatie gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (ingevolge artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

4. *Structurele exploitatieruimte*

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

5. *Belastingcapaciteit*

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Gemeente Hardinxveld-Giessendam zit boven het landelijk gemiddelde. Een hoog gemiddeld OZB-tarief ten opzichte van het landelijk gemiddelde geeft aan dat de gemeente beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten.

1.11 Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemeen

Kapitaalgoederen zijn eigendommen van de gemeente, zoals wegen, rioleringen, bruggen en gebouwen die door de gemeente duurzaam in stand gehouden moeten worden. Zij worden beheerd op basis van beheerplannen. In deze beheerplannen staat op welke wijze het reguliere en het periodieke onderhoud plaatsvindt. De beheerplannen worden periodiek geactualiseerd.

Aan het einde van deze paragraaf wordt ook ingegaan op de uitwerking van de notitie rente van de commissie BBV en het effect voor de te hanteren afschrijvingsbedragen voor 2020 en volgende jaren.

Kaderstelling

Met deze paragraaf heeft de raad bij de vaststelling van de begroting de mogelijkheid kaders te stellen voor het onderhoud van de materiële vaste activa (bijvoorbeeld gebouwen, wegen, riolering, etc.). Dit is van belang omdat in veel programma's kosten zijn opgenomen voor het onderhoud van kapitaalgoederen, waarvoor op basis van meerjarenonderhoudsplannen reserves en voorzieningen zijn gevormd.

De materiële vaste activa bedragen op 31 december 2020 € 51.407 miljoen. De specificatie hiervan luidt als volgt (x € 1.000):

Economisch nut

• Gronden en terreinen	16.197	
• Bedrijfsgebouwen	12.337	
• Vervoermiddelen	825	
• Machines, apparaten en installaties	356	
• Overige materiële activa	947	
		30.662

Investeringen met een economisch nut, waarvoor heffingen geheven

• Machines, apparaten en installaties	11.459	
		11.459

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

• Grond-, weg en waterbouwkundige werken	8.581	
• Machines, apparaten en installaties	662	
• Overige materiële activa	43	
		9.286

Totaal **51.407**

Periodiek onderhoud

Het periodiek onderhoud is het jaarlijkse programma voor groot onderhoud en voor renovaties, waarmee we zorgen dat onze kapitaalgoederen hun beoogde levensduur kunnen bereiken of waarmee de levensduur wordt verlengd. In de beheerplannen is aangegeven wat de levensduur is en hoe we omgaan met het periodieke onderhoud. Ook staat aangegeven op welk moment vervanging nodig is. Voor vervangingen worden in de begroting specifieke investeringen benoemd. De diverse reserves en voorzieningen worden gevoed door een jaarlijkse dotatie ten laste van de exploitatie.

Hieronder worden de verschillende beheerplannen kort toegelicht en is tevens aangegeven welk beslag op de middelen er uit voortvloeit. Met ingang van het begrotingsjaar 2017 dienen in het kader van de wijziging van het BBV de kapitaallasten (rente en afschrijving) aan de programma's te worden toegerekend. Bij meerdere kapitaalgoederen is sprake van bestemde reserves ter dekking van de afschrijvingslasten. Ten behoeve van de aansluiting zijn aan de lastenzijde alleen de afschrijvingslasten (dus exclusief rente) verantwoord. De bedragen zijn opgenomen in eenheden van € 1.000.

BEHEERPLAN WEGEN

Vastgesteld door raad	20 juni 2014 Evaluatie opgesteld in 2017 Aanvulling in 2018 – voetpaden wel/niet B-niveau
Looptijd	2014-2020
Doel	Onderhouden van het wegareaal op het door de gemeenteraad gekozen onderhoudsniveau beeldkwaliteit C.
Investerings- en ambitieniveau	In het beheerplan wegen 2014-2020 zijn de lopende en geplande investeringen opgenomen. De investeringsplanning is zodanig opgesteld dat het onderhoud op het beoogde kwaliteitsniveau C kan plaatsvinden. Op basis van de opgestelde evaluatie in 2017 is besloten het kwaliteitsniveau van de fietspaden te verhogen naar niveau B. Om meerjarig de onderhouds- en afschrijvingslasten te kunnen egaliseren is een reserve wegenbeheer gevormd. In april '18 is besloten dat het beheer van de voetpaden voorlopig op C-niveau blijft, met een extra inspanning op risicolocaties.
Planning actualisatie	Actualisatie beheerplan in 2020 Na implementatie van een nieuw beheersysteem wordt de huidige kwaliteit opnieuw bepaald en kunnen op basis van actuele gegevens verschillende (kwaliteits-)scenario's worden uitgewerkt en kan het beheerplan wegen worden gemaakt of geactualiseerd.

Beheerplan Wegen

	2020	2021	2022	2023
<u>Product wegen, straten en pleinen</u>				
Onderhoud	275	275	275	275
Afschrijvingslasten	290	304	335	356
Lasten programma 4	565	579	610	631
<u>Reserve Wegen</u>				
Toevoegingen	537	567	597	627
onttrekking onderhoud	275-	275-	275-	275-
Onttrekking afschrijvingslasten	290-	304-	335-	356-
Mutatie reserve Wegen	28-	12-	13-	4-
Totaal lasten wegenbeheerprogramma	537	567	597	627

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de onderhouds- en afschrijvingslasten worden geëgaliseerd via de reserve Wegen.

De afschrijvingstermijnen voor reconstructies/herinrichting zijn 40 jaar, voor asfaltering 20 jaar, voor een geluiddempende toplaag 6 jaar en voor herstraten 10 jaar.

BRUGGEN

Vastgesteld door raad	Geen raadsbesluit; B&W 11 oktober 2001; Commissie OWB november 2001
Looptijd	5 jaar (versie 2001 is in 2004 geactualiseerd)
Doel	De bruggen zijn geïnventariseerd, op basis hiervan is het planmatig onderhoud begroot. De te nemen maatregelen zijn in een meerjarenbegroting opgenomen.
Investerings en ambitieniveau	In het nog op te stellen beheerplan kunstwerken worden de ambities en bijbehorende middelen opgenomen.
Planning actualisatie	Er is begonnen met het opstellen van een beheerplan civiele kunstwerken waar de bruggen onderdeel van vormen. Besluitvorming hierover volgt in 2019/2020.

Bruggen	2020	2021	2022	2023
Afschrijvingslasten	40	43	47	50
Lasten programma 4	40	43	47	50

Voor bruggen geldt een afschrijvingstermijn van 10 jaar.

OPENBARE VERLICHTING

Vastgesteld door raad	September 2017
Looptijd	2017-2026
Doel	Het beheerplan is een uitwerking van de in het beleidsplan openbare verlichting (2017-2026) vastgelegde beleidsuitgangspunten. In het beheerplan wordt beschreven welk beheer en onderhoud uitgevoerd moet worden om de installatie en de verlichting op een gewenst kwaliteitsniveau te brengen of te houden en welke financiële middelen daarvoor nodig zijn.
Investerings en ambitieniveau	De jaarlijkse kapitaallasten worden gedekt uit de reserve.
Planning actualisatie	gepland 2025

Beheerplan Openbare verlichting	2020	2021	2022	2023
<u>Product Openbare Verlichting</u>				
Onderhoud	38	38	38	38
Afschrijvingslasten	58	63	66	69
Lasten programma 4	96	101	104	107
<u>Reserve Openbare Verlichting</u>				
Toevoegingen	53	53	53	53
Onttrekking afschrijvingslasten	58-	63-	66-	58-
Mutatie reserve Openbare Verlichting	5-	10-	13-	5-
Totaal lasten beheerprogramma OV	91	91	91	102

Investerings in straatverlichting worden in 15 jaar afgeschreven. De afschrijvingslasten worden geëgaliseerd via de reserve Openbare Verlichting.

STEDELIJK WATERPLAN

Vastgesteld door raad	2003
Looptijd	2003-2011
Doel	Verbetering kwaliteit en belevingswaarde van het oppervlaktewater. Uitvoering convenant met het Waterschap Rivierenland.
Investerings en ambitieniveau	Gebaseerd op het plan 2003-2011 en uitgevoerd. De afschrijvingslasten worden gedekt via de gemeentelijke exploitatie.
Planning actualisatie	Het plan is uitgevoerd. Het plan is samen met het Waterschap geëvalueerd. De uitkomsten van de monitoring van de waterkwaliteit door het Waterschap geven geen aanleiding tot extra maatregelen. De maatregelen uit het waterplan hebben voor een kwaliteitsverbetering gezorgd van het oppervlaktewater. Actualisatie of een nieuw plan is niet aan de orde.

Stedelijk waterplan	2020	2021	2022	2023
Afschrijvingslasten investeringen	55	56	35	37
Lasten programma 4	55	56	35	37

BEHEERPLAN WATERLOSSINGEN EN SLOTEN (voorheen BAGGERPLAN)

Vastgesteld door raad	2001
Looptijd	2003-2009
Doel	Inhaalslag baggeren inclusief aanleg tijdelijke depots en differentiatie in watergangen en verontreinigingsgraad.
Investerings en ambitieniveau	In 2019 is het baggerplan opgesteld. In het plan zijn het ambitieniveau en de benodigde middelen opgenomen. Ter dekking van onderhouds- en afschrijvingslasten is een bestemmingsreserve in het leven geroepen. Voor het beheren van oevers, beschoeiingen en damwanden en andere water gerelateerde objecten zal een beheerplan worden opgesteld in 2022.
Planning actualisatie	Baggerplan is in 2019 geactualiseerd, nieuw waterplan in 2022

Baggeren	2020	2021	2022	2023
Gerealiseerde baggerwerken	-	-	-	-
Lasten programma 4	-	-	-	-
<u>Reserve Waterbeheerplan</u>				
Dotatie reserve waterbeheerplan	25	25	25	25
Onttrekking gerealiseerde baggerwerken	3-	3-	3-	3-
Mutatie reserve waterbeheerplan	22	22	22	22

Voor egalisatie van de kosten over de jaren heen is een reserve 'waterbeheerplan' (voorheen reserve 'baggeren') gecreëerd.

VERBREED GEMEENTELIJK RIOLERINGSPLAN (vGRP)

Vastgesteld door raad	23 juni 2011
Looptijd	2011-2020
Doel	De exploitatielasten en investeringen zijn gebaseerd op het vGRP. De voorziening riolering is bedoeld voor tariefegalisatie.
Investerings en ambitieniveau	Deze worden in het vGRP aangegeven en zijn gericht op de inzameling van afvalwater en de inzameling van hemelwater dat niet kan of mag worden gebruikt voor de lokale waterhuishouding. Om de doelen te concretiseren zijn hieraan functionele eisen en maatstaven gekoppeld. De huidige toestand van de riolering wordt aan deze doelen getoetst, maatregelen worden opgesteld en er is een strategie uitgewerkt hoe de maatregelen - technisch en financieel - in de tijd gerealiseerd kunnen worden. Met de gemeenten in de Alblasserwaard en Vijheerenlanden is een overeenkomst afgesloten tot samenwerking in de waterketen. Deze samenwerking zal voor de uitvoering van de werkzaamheden volgens het vGRP worden voortgezet.
Planning actualisatie	Herziening vGRP staat gepland voor 2020. Periodiek vindt een toetsing op de actualiteit van het vGRP plaats. In 2019 is een actualisatie van het BRP gemaakt, waarin het gehele rioolstelsel op haar functioneren wordt berekend. Dit dient als basis voor de actualisatie van het vGRP. Hierin wordt een relatie gelegd met de gevolgen van klimaatverandering.

Gemeentelijk Rioleringsplan	2020	2021	2022	2023
Afschrijvingslasten	427	451	453	483
Salariskosten	218	218	218	218
Overige aan riolering toe te rekenen kosten	598	634	634	605
Lasten programma 10 (GRP - excl. BTW)	1.243	1.303	1.305	1.306
<u>Voorziening Riolering</u>				
Lasten GRP (incl btw)	1.458	1.531	1.533	1.534
Baten (rioolheffing incl kwijtschelding e.d.)	1.712-	1.712-	1.712-	1.712-
Mutatie voorziening Riolering	254	181	179	178

De Investerings in de programmabegroting zijn gebaseerd op het vGRP dat in 2011 is vastgesteld. Ten aanzien van de rioolheffing is sprake van 100% kostendekkendheid. Bij de uit het rioolheffing te dekken kosten wordt ook rekening gehouden met de toerekenbare btw en een deel van de kosten van straatreiniging. Het verschil tussen de totale kosten en de opbrengst uit het rioolheffing wordt verrekend met de voorziening Riolering.

GROENBELEIDSPLAN

Vastgesteld door raad	27 september 2007
Looptijd	10 jaar
Doel	Strategisch plan op gemeentelijk- en wijkniveau voor het beleidsmatig sturen en planmatig beheren van groen. Geeft met zijn uitgangspunten en richtlijnen richting aan de ontwikkeling van het openbare groen. Geeft inzicht in de groenstructuren, zonering en groentypen, beheer-, onderhoud- en inrichtingsmaatregelen en financiële en organisatorische consequenties.
Investerings- en ambitieniveau	Investerings- en ambitieniveau zijn gebaseerd op groenbeleidsplan en worden vastgelegd in een uitwerkingsplan. Onderhoud wordt uit exploitatie bekostigd. Voor uitgaven op grond van het nieuwe groenbeleidsplan is jaarlijks € 38.000 opgenomen.
Planning actualisatie	2020; het uitwerkingsplan wordt jaarlijks geactualiseerd.

Groenbeleidsplan	2020	2021	2022	2023
Jaarlijks exploitatiebudget	900	931	931	930

De kosten voor beleid en beheer van het openbaar groen zijn opgenomen op product 560.00

GEBOUWENBEHEER

Vastgesteld door raad	April 2000 In 2014 heeft een nulmeting plaatsgevonden. Het planmatige onderhoud is hierop bijgesteld.
Looptijd	4 jaar
Doel	Het planmatig beheren van alle bij de gemeente in eigendom zijnde gebouwen. Per gebouw zijn bouwkundige voorzieningen, technische installaties en de opstal opgenomen.
Investerings- en ambitieniveau	Investerings- en ambitieniveau zijn gebaseerd op het meerjarig beheerplan. Voor het gebouwenbeheer wordt gebruik gemaakt van de in 2016 door de raad vastgestelde 'Bestemmingsreserve Onderhoud Gebouwen'.
Planning actualisatie	Iedere 4 jaar wordt een nulmeting/actualisatie uitgevoerd en wordt het te doteren bedrag aan de bestemmingsreserve opnieuw vastgesteld. Het te doteren bedrag is gebaseerd op een meerjarig gemiddelde. De nulmeting is in 2019 uitgevoerd. Daarnaast wordt jaarlijks, voorafgaand aan het nieuwe jaar, een uitvoeringsplan opgesteld op basis van o.a. inspectie en bouwkundige en installatietechnische levensduur cq. cycli.

Onderhoud gebouwen	2020	2021	2022	2023
Onderhoudskosten gebouwen	364	212	49	70
Totaal lasten onderhoud gebouwen	364	212	49	70
<u>Reserve onderhoud gebouwen</u>				
Dotaties Onderhoud gebouwen	288	288	288	288
Onttrekkingen onderhoud gebouwen	364-	212-	239-	218-
Mutatie Reserve onderhoud gebouwen	76-	76	49	70

SPEELRUIMTEN

Vastgesteld door raad	De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 26 januari 2012 het Speelruimteplan 2012-2021 vastgesteld.
Looptijd	10 jaar
Doel	Komen tot een weloverwogen, praktisch en breed gedragen speelruimtebeleid voor de komende 10 jaar.
Investeringen en ambitieniveau	In het door het college van burgemeester en wethouders vastgestelde uitvoeringsplan voor 2012 en volgende jaren is invulling gegeven aan de opdracht uit bovengenoemd raadsbesluit om de uitvoering en de kosten te spreiden over de onderdelen reguliere vervanging en onderhoud, achterstand en aanpassing/vernieuwing. Jaarlijks wordt een uitvoeringsplan opgesteld waarin de planning wordt gevolgd en eventuele afwijkingen hierop worden gemotiveerd. Het accent ligt de komende jaren op de eerste twee onderdelen. Jaarlijks wordt gemonitord of de planningen worden gehaald.
Planning actualisatie	2021

Beheerplan Speelplaatsen

	2020	2021	2022	2023
<u>Product Speelplaatsen</u>				
Onderhoud	28	28	28	28
Afschrijvingslasten	56	62	68	74
Lasten programma 4	84	90	96	102
<u>Reserve speelplaatsen</u>				
Toevoegingen	48	48	48	48
Onttrekking afschrijvingslasten	47-	53-	59-	65-
Mutatie reserve Speelplaatsen	1	5-	11-	17-
Totaal lasten beheerprogramma Speelplaatsen	85	85	85	85

Investeringen in speelruimten worden in 15 jaar afgeschreven.

BEGRAAFPLAATSEN

Voor de begraafplaatsen is er op dit moment nog geen beheerplan. Het beleidsplan begraafplaatsen is op 23 april 2015 door de raad vastgesteld. Er wordt gewerkt aan de hervorming van het product begraafplaatsen middels een vastgestelde actiepuntenlijst. Volgens deze lijst zou er in 2016 een beheerplan begraafplaatsen worden opgesteld. Door aanpassingen van de plannen bij begraafplaats Spindermolen waarbij in- en uitbreidingen zijn vastgesteld is de vaststelling van dit beheerplan voorzien voor 2020.

SAMENVATTING

Samenvattend kan het volgende overzicht van het onderhoud kapitaalgoederen voor 2020 worden gegeven:

	Onderhoud	Exploitatie- budget	Kapitaal- lasten	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Mutatie voorziening	Totaal
Wegen	275		290	537	-565		537
Bruggen			40				40
Openbare Verlichting	38		58	53	-58		91
Stedelijk waterplan			55				55
Baggeren			0	25	-3		22
Gemeentelijk Rioleringsplan						254	254
Groenbeleidsplan		900					900
Onderhoud gebouwen				288	-364		-76
Speelplaatsen	28		56	48	-47		85
	341	900	499	951	-1.037	254	1.908

1.12 Paragraaf Financiering en Treasury

Algemeen

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot de gemeentelijke financieringsfunctie. De gemeentelijke financieringsfunctie wordt ook wel met de term 'treasury' aangeduid. Het begrip treasury kan worden gedefinieerd als het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, en het daarbij afdekken van met name rente- en kredietrisico's. De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en het lokaal vastgestelde Financieringsstatuut. In de Wet fido staan vooral transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplicht financieringsstatuut alsmede een financieringsparagraaf in begroting en jaarstukken. De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, en liquiditeitsrisico's. Benadrukt wordt dat de financieringsfunctie van de gemeente Hardinxveld-Giessendam uitsluitend de publieke taak dient en dat een prudent beleid voeren binnen de kaders die de Wet fido zijn gesteld.

Het Financieringsstatuut is in december 2013 door de gemeenteraad vastgesteld.

Aan het einde van deze paragraaf is een rente overzicht opgenomen. In dit rente overzicht wordt inzicht gegeven in de rentelasten en rentebaten zoals deze zijn opgenomen in de begroting.

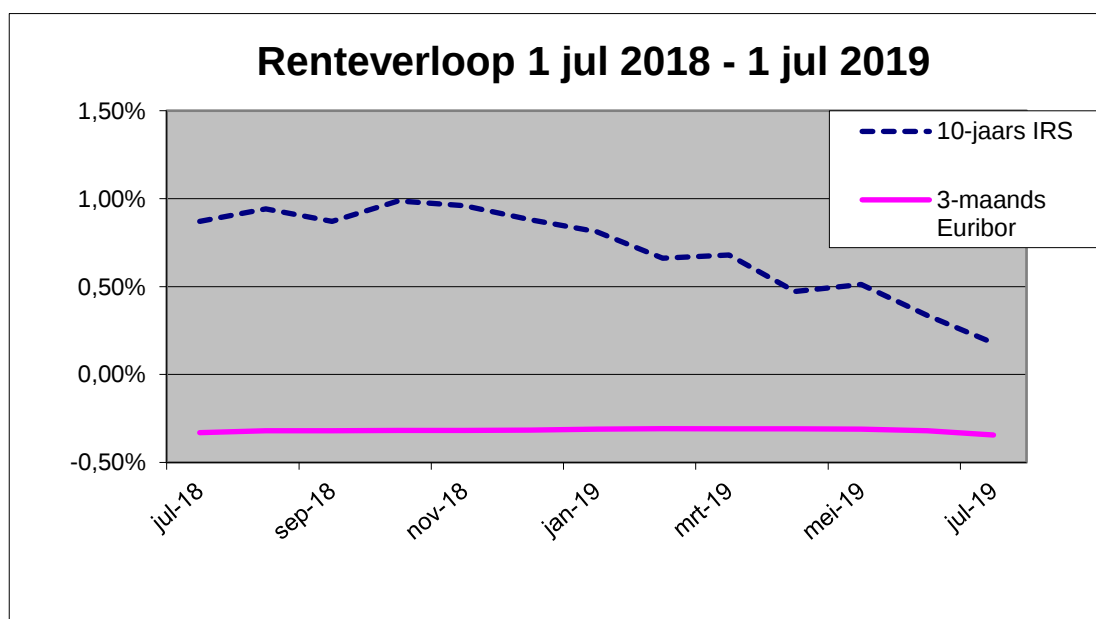
Rente ontwikkelingen

De rente op de geld- en kapitaalmarkten heeft nog steeds een laag niveau. De rente voor 1-maandskasgeldleningen is al meerdere jaren negatief. In maart 2019 heeft de Europese Centrale Bank (ECB) besloten dat vanaf september 2019 een nieuwe reeks gerichte langlopende herfinancieringstransacties met een looptijd van twee jaar zal worden ingevoerd. Dit betekent voornamelijk een voortzetting van de lage (negatieve) rentetarieven.

De kapitaalmarktrente is eveneens zeer laag. Het rendement op tienjarige Nederlandse staatsleningen is ten tijde van het opstellen van deze financieringsparagraaf naar het laagste gemiddelde niveau ooit gedaald. De rente voor 10-jarige staatsleningen bedraagt eind juli 0,06%. De verwachting is dat deze rente het komend jaar zal stijgen tot ongeveer 0,30% medio 2020.

Vanuit Treasury SCD vindt monitoring van de renteontwikkelingen plaats en wordt, waar nodig, in samenwerking met de gemeente gehandeld.

Het afgelopen jaar heeft de renteontwikkeling het volgende beeld laten zien:

In onderstaande tabel wordt de renteverwachting van een aantal groot-banken voor het komend jaar weer-gegeven.

Tabel 1 Rentevisie

Renteverwachting komen jaar (rentevisie)			
Omschrijving	Actueel ten tijde van opstellen begroting 2020	Gemiddelde verwachting grootboeken van stand over 1 jaar	Toe-/afname
Korte rente (3-maands Euribor), ca.	-0,37%	-0,40%	-0,03%
Lange rente (10-jaars IRS), ca	0,06%	0,26%	0,20%
Spread	0,43%	0,66%	0,23%

In ogenschouw dient te worden gehouden dat banken bij het verstrekken van langjarige financiering liquiditeitsopslagen berekenen bovenop de in voorgaande tabellen genoemde IRS-niveaus. Voor bijvoorbeeld een 10-jaars lening bedraagt deze opslag thans circa 0,10% (10 basispunten).

Risicobeheer

Risicobeheersing vormt één van de pijlers van de Wet fido. In de volgende onderdelen wordt ingegaan op de risicoaspecten die verbonden zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie binnen Hardinxveld-Giessendam. Deze kunnen worden onderscheiden in renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valuta-
risico's. Ten aanzien van de Hardinxveldse situatie is laatstgenoemd risico niet van toepassing.

Renterisico vlottende schuld (kasgeldlimiet)

Met de kasgeldlimiet is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. Voor 2020 kan de kasgeldlimiet voor de gemeente als volgt worden bepaald:

Bedragen x € 1.000

Berekening kasgeldlimiet 2020:				
Begrotingstotaal 2020	€ 40.826			
Relevant percentage	8,5%			
Kasgeldlimiet	€ 3.470			
		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal 4e kwartaal
Gemiddeld. netto vlottende schuld (+) of		€ 10.000	€ 5.000	€ 2.000 € 2.000
Kasgeldlimiet		€ 3.470	€ 3.470	€ 3.470 € 3.470
Overschrijding kasgeldlimiet	€ 6.530	€ 1.530	-	-
Ruimte onder de kasgeldlimiet		-	-	€ 1.470 € 1.470

De gemeente Hardinxveld-Giessendam verwacht in 2020 binnen de normen van de kasgeldlimietruimte te opereren. Oogmerk van het door het SCD uit te voeren gemeentelijke saldobehoor is om de limiet-
ruimte optimaal te benutten.

Renterisico vaste schuld (renterisiconorm)

De Wet fido definieert vaste schuld als opgenomen geldleningen met een rentetypische looptijd groter of gelijk aan 1 jaar. Met de renterisiconorm biedt de Wet fido een richtsnoer om renteaanpassingen van financieringen en beleggingen goed in de tijd te spreiden. Het doel van deze norm is het voorkomen van een overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar. Om dat te bereiken mag het totaal aan renteherzieningen en aflossingen op grond van deze norm niet meer zijn dan 20% van het begrotings-
totaal.

Conform voorschrift van de geactualiseerde Wet fido wordt het renterisico in onderstaande tabel voor de komende vier jaren bepaald, terwijl de renterisiconorm alleen betrekking heeft op het totaal van de begroting van het komende jaar.

Bedragen x € 1.000

Berekening renterisiconorm				
Renterisico's	2020	2021	2022	2023
Renteherzieningen	-	-	5.250	-
Aflossingen	7.493	3.010	4.335	1.585
Renterisico	7.493	3.010	9.585	1.585
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal 2020-2023	40.826	40.174	40.941	38.329
Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm 2020	8.165	8.035	8.188	7.666
Toetsing renterisico aan norm:				
Renterisico	7.493			
Renterisiconorm	8.165			
Onderschrijding	-672			

Uit deze tabel blijkt dat de gemeente in 2020 de renterisiconorm zal onderschrijden.

In de aflossingen 2020 is een aflossing opgenomen van de in 2019 afgesloten fixe-lening van € 4 miljoen. Deze lening is eind juni 2019 aangetrokken als verplichte consolidatie van de gedurende enkele kwartalen (toegestane) overschreden kasgeldlimiet. Daarbij is bewust een keuze gemaakt voor een relatief kortlopende lening van één jaar en één maand. Dit omdat in die periode de opbrengst van de verkochte Eneco-aandelen wordt verwacht. Wanneer dan binnen de normen van de renterisiconorm zou worden geopeerd, dan ontstaat er een forse overliquiditeit hetgeen niet gewenst is.

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de opgenomen geldleningen en het laatste jaar van aflossing.

Nr.	Lening verstrekker	Nominale	Restant	Restant	Rente	Looptijd	Jaar van
		hoofdsom	geldlening	geldlening	percentage	in jaren	laatste
			31-12-2018	30-09-2019			aflossing
1	Bank Nederlandse Gemeenten	1.500.000	225.000	225.000	5,09%	20	2021
2	Nederlandse Waterschapsbank	1.500.000	540.000	480.000	5,18%	25	2027
3	Bank Nederlandse Gemeenten	1.500.000	300.000	225.000	5,39%	20	2022
4	Bank Nederlandse Gemeenten	3.500.000	700.000	525.000	5,39%	20	2022
5	Bank Nederlandse Gemeenten	2.500.000	2.500.000	2.500.000	5,14%	20	2022
6	Bank Nederlandse Gemeenten	3.000.000	3.000.000	3.000.000	4,75%	25	2028
7	Bank Nederlandse Gemeenten	2.500.000	625.000	500.000	4,60%	20	2023
8	Bank Nederlandse Gemeenten	2.000.000	500.000	400.000	4,08%	20	2023
9	Bank Nederlandse Gemeenten	2.000.000	133.334	0	4,24%	15	2019
10	Bank Nederlandse Gemeenten	2.000.000	133.334	0	3,95%	15	2019
11	Bank Nederlandse Gemeenten	2.000.000	266.667	133.333	3,62%	15	2020
12	Bank Nederlandse Gemeenten	2.000.000	700.000	700.000	3,37%	20	2025
13	Bank Nederlandse Gemeenten	3.000.000	600.000	400.000	3,58%	15	2021
14	Bank Nederlandse Gemeenten	3.500.000	700.000	350.000	3,03%	10	2020
15	Nederlandse Waterschapsbank	5.000.000	1.500.000	1.000.000	3,38%	10	2021
16	Bank Nederlandse Gemeenten	4.000.000	1.200.000	1.200.000	2,52%	10	2021
17	Bank Nederlandse Gemeenten	7.000.000	5.950.000	5.950.000	2,40%	40	2052
18	Bank Nederlandse Gemeenten	5.500.000	2.750.000	2.750.000	1,90%	10	2023
19	Bank Nederlandse Gemeenten	4.500.000	3.300.000	3.300.000	1,45%	15	2029
20	Bank Nederlandse Gemeenten	3.500.000	3.150.000	3.150.000	1,13%	15	2031
21	Conservatrix BV	4.000.000	0	4.000.000	-0,41%	1	2020
		66.000.000	28.773.335	30.788.333			

Kredietrisico's

Kredietrisico's kunnen zich op twee manieren manifesteren. Ten eerste is er het risico dat direct wordt gelopen uit hoofde van door de gemeente verstrekte leningen en uitgezette beleggingen. Ten tweede is een kredietrisico aan de orde ten aanzien van verstrekte gemeentegaranties (ook wel borgstellingen genoemd). Dit laatste kan worden omschreven als een indirect kredietrisico.

Kredietrisico op leningen en beleggingen

De gemeente Hardinxveld-Giessendam heeft uit hoofde van haar publieke taak leningen (door)verstrekt en beleggingen gerealiseerd. In het hierna volgende overzicht zijn de uitgezette gelden vermeld.

Kredietrisico op versterkte gelden aan derden

Bedragen x € 1.000,-

Uitzettingen		2019		2020		2021		2022		2023	
		Saldo	%	Saldo	%	Saldo	%	Saldo	%	Saldo	%
		31/12		31/12		31/12		31/12		31/12	
Uit hoofde van publieke taak:											
1.	Leningen personeel c.a.	9	1,0	9	1,0	9	1,0	9	1,0	9	1,0
2.	Deelnemingen/beleggingen	888	99,0	888	99,0	888	99,0	888	99,0	888	99,0
Totaal		897	100,0	897	100,0	897	100,0	897	100,0	897	100,0

Toelichting:

1. Betreft fietsregeling

De deelnemingen en beleggingen bestaan per 31 december 2019 uit:

Bedragen x € 1.000,-	
	Deelnemingen
Aandelen Eneco/Stedin	454
Aandelen BNG	78
Aandelen Oasen	8
ROM-S Gemeente Hardinxveld-Giessendam deelneming B.V.	293
ROM-S Beheer B.V.	4
Gem De Blauwe Zoom B.V.	1
MerwedeLingelijn B.V.	50
Totaal	888

Genoemde deelnemingen en beleggingen worden uit hoofde van de uitvoering van de publieke taak aangehouden. Over het aandelenbezit wordt koersrisico gelopen, waarbij wordt opgemerkt dat betreffende aandelen niet op de beurs worden verhandeld waardoor optredende waardefluctuaties niet zo grillig verlopen. De waarde wordt dan meer bepaald door de intrinsieke waarde van het bedrijf en niet door “vraag en aanbod” op de beurs.

Naar verwachting zal eind 2019 besloten worden tot verkoop van Eneco.

Kredietrisico ten aanzien van gemeentegaranties (borgstellingen)

De gemeente Hardinxveld-Giessendam staat jegens geldgevers borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door organisaties, instellingen of verenigingen zijn aangetrokken en die activiteiten verzorgen die in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak. Deze borgstellingen beperken zich hoofdzakelijk tot woningstichting Fien Wonen, Afvalverwerking HVC Alkmaar en in een enkel geval organisaties in de verenigingssfeer (bijv. sportverenigingen). De gemeente Hardinxveld-Giessendam staat per ultimo 2018 garant voor een totaal bedrag aan leningen van € 76,6 miljoen.

Het WSW staat borg voor de betalingsverplichtingen van Fien Wonen. Onze gemeente staat vervolgens weer borg voor de betalingsverplichtingen van het WSW. Op deze wijze heeft de bank die de lening heeft verstrekt voldoende zekerheid dat de betalingsverplichtingen worden nagekomen. Ultimo 2018 is achtervang verleend voor een totaalbedrag van € 52,7 miljoen.

Financieringspositie

Solvabiliteit

Een oordeel over een vermogenspositie kan worden gevormd door bepaling van de solvabiliteitsratio. Solvabiliteit geeft de mate aan waarin een instelling in staat is aan haar korte en lange termijnverplichtingen te voldoen. Deze maatstaf kan worden bepaald door de verhouding te bepalen tussen het eigen vermogen (reserves) en het vreemd vermogen (opgenomen financiering). Het spreekt voor zich dat de ratio wordt bepaald aan de hand van het eigen vermogen omdat dat immers als buffer dient voor het opvangen van eventuele stroppen.

In de voorliggende begroting wordt uitgegaan van de volgende verhoudingen tussen eigen en vreemd vermogen per begin en eind 2020:

Omschrijving	BW per 31-12-2020	BW per 1-1-2020
Eigen vermogen	25.577 44,7%	16.349 27,7%
Vreemd vermogen	40.479 70,7%	49.594 83,9%

Financiering activa

Op grond van de Staat van Activa bezit de gemeente Hardinxveld-Giessendam per 31 december 2020 voor een bedrag van € 54.466 miljoen aan vaste activa en € 7.197 miljoen aan bouwgrondexploitaties. Van de vaste activa bedragen de investeringen in riolering en reiniging € 11,5 miljoen. Zoals in de nota Financierings- en rentevisie is aangegeven worden de investeringen in riool en de bouwgrondexploitatie 100% extern gefinancierd. De overige activa worden deels extern gefinancierd en deels via het eigen vermogen. Samenvattend kan dat als volgt worden gepresenteerd:

	Boekwaarde per 31-12-2020	Externe financiering	Reserves en voorzieningen
- overige activa	39.948	14.371	25.577
- investeringen met een economisch nut, waarvoor heffing kan worden geheven	11.459	11.459	0
- bouwgrondexploitaties (inclusief faciliterend deel)	7.197	7.197	0
	58.604	33.027	25.577

Leningenportefeuille (opgenomen)

Het is ten tijde van het opstellen van deze paragraaf (augustus 2019) nog te vroeg om een concrete uitspraak te doen over de financieringsbehoefte in 2020. De concrete opbrengst van de verkoop van Eneco én de uitvoering van het investeringsplan 2019-2020 en de grondexploitaties, zullen bepalend zijn of er een nieuwe langlopende lening moet worden aangetrokken.

Omschrijving	Bedragen x € 1.000,-	
	Bedrag	Gem. percentage
Stand per 1 januari 2020	29.013	2,51%
Nieuwe leningen	pm	
Reguliere aflossingen	- 7.493	0,46%
Vervroegde aflossingen	-	
Rente-aanpassing (oud percentage)	-	
Rente-aanpassing (nieuw percentage)	-	
Stand per 31 december 2020	21.520	2,97%

Uitzettingen (verstrekke langlopende geldleningen, beleggingen)

Het totaalbedrag aan uitzettingen van de gemeente Hardinxveld-Giessendam bedraagt per eind 2020 € 0,15 miljoen. Deze uitzettingen bestaan voor € 0,15 miljoen aan verstrekte geldleningen aan overige verbonden partijen. Daarnaast heeft de gemeenten een belegd vermogen van € 0,9 miljoen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar hetgeen is opgenomen onder het kopje Kredietrisico op leningen en beleggingen (kredietrisico's). Op korte termijn bestaan geen plannen om langlopende leningen te verstrekken.

Kas- en saldobeleer

De inrichting van het betalingsverkeer (het beheer van het gemeentelijke rekeningstelsel, het coördineren van bevoegdheden en het verrichten van feitelijke betalingen) alsmede de saldogeregulatie wordt verzorgd vanuit Servicecentrum Drechtsteden. De gemeente Hardinxveld-Giessendam onderhoudt bankrelaties met de Bank Nederlandse Gemeenten en de Rabobank.

Een hulpmiddel bij de saldogeregulatie en voor het eventueel opnemen van langjarige financiering is de meerjarige liquiditeitenplanning, welke door het SCD in nauw overleg met de gemeente is opgezet. Deze planning wordt periodiek geactualiseerd op grond van nieuwe informatie of inzichten.

Schatkistbankieren

Bij het gemeentelijk saldobeleer dienen de nieuwe voorschriften rond Schatkistbankieren in acht te worden genomen. Onder deze regeling dienen gemeenten tijdelijk overtollige geldmiddelen, rekening houdend met een drempelbedrag, bij het Ministerie van Financiën te stallen. Het drempelbedrag voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam voor 2020 kan als volgt worden berekend:

Drempelbedrag Schatkistbankieren

Bedragen x € 1.000,-	
Omschrijving	
Begrotingstotaal	40.826
Relevante percentage	0,75%
Drempelbedrag (afgerond)	306

Wanneer de gemeente het drempelbedrag overschrijdt dient het meerdere afgestort te worden in 's Rijks Schatkist. Over dit saldo wordt op dit moment geen rente vergoed.

Begin juli 2019 heeft de Minister van Financiën de toegezegde beleidsdoorlichting van artikel 12 schatkistbankieren en betalingsverkeer Rijk aan de Tweede Kamer gezonden. Deze doorlichting fungeerde ook als basis voor de evaluatie van de wijziging van de Wet fido uit 2013, het verplichte schatkistbankieren. Ondanks een oproep van de VNG-IPO-UVW tot het uitzetten van de "knop verplicht schatkistbankieren" bij een bereiken van een houdbare overheidsschuld, houdt het kabinet vast aan het verplichte schatkistbankieren voor decentrale overheden. Om decentrale overheden met structurele schulden en slechts incidentele middelen toch tegemoet te komen denkt het kabinet aan een eventuele verhoging dan wel andere berekening van het drempelbedrag. Het tijdstip van eventuele aanpassing van het drempelbedrag is nog niet bekend

Informatievoorziening

Met het Servicecentrum Drechtsteden vindt regelmatig overleg plaats over de voortgang en uitvoering van de treasuryzaken, met name over de liquiditeitenplanning en eventuele financieringsmogelijkheden.

Rente overzicht

De commissie BBV heeft een rente notitie opgesteld. Deze notitie is vanaf 1.1.2018 van kracht. Het doel van de notitie is het bevorderen van een eenduidige handelwijze met betrekking tot rente door de gemeenten (harmonisering), stimuleren dat gemeenten de (verwachte) werkelijke rentelasten opnemen in de begroting en jaarstukken en het eenduidig inzichtelijk maken van de wijze waarop de gemeenten met rente omgaan. In de rente notitie wordt geadviseerd om onderstaand rente overzicht in de begroting op te nemen.

Rente overzicht		Bedragen x € 1.000,-	
a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		800
b	De externe rentebaten	-/-	17
	Saldo rentelasten en rentebaten		783
c1	Rente doorberekend aan de grondexploitatie	-/-	96
c2	Rente van projectfinanciering		
c3	Rente doorverstrekte leningen		
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	-/-	96
			687
d1	Rente over eigen vermogen		
d2	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		
	Aan taakvelden toe te rekenen rente		687
e	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente		836
f	Renteresultaat		149

De rentelasten zijn doorberekend tegen een percentage van 1,5%. Doordat dit een naar boven afgerond percentage is op een veelvoud van 0,5 ontstaat er een positief renteresultaat.

1.13 Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Op 14 april 2019 heeft de gemeenteraad de Nota verbonden partijen Hardinxveld-Giessendam 2019 – 2022 vastgesteld. De nota geeft een beschrijving van het begrip verbonden partij en een afwegingskader voor het aangaan van een Verbonden partij. Daarnaast zijn een kader en instrumenten opgenomen voor sturing en toezicht. Dit laatste is het onderwerp van deze paragraaf. Voor de beleidsinhoud van de verbonden partijen wordt verwezen naar de programma's in de begroting. Op basis van een risicoprofiel en -classificatie is aan iedere verbonden partij een sturingspakket gekoppeld. Bij een hoger risicoprofiel worden zowel door het college als door de raad meer instrumenten ingezet.

Overzicht verbonden partijen

Hardinxveld-Giessendam neemt deel in de volgende verbonden partijen waarbij het openbaar belang per partij is weergegeven.

<i>Verbonden partij</i>	<i>Vestigingsplaats</i>	<i>Openbaar belang</i>
Opgenomen in risico-classificatie		
1. GR Drechtsteden	Dordrecht	De GRD heeft tot doel draagvlak te creëren voor een evenwichtige ontwikkeling van het gebied. Hiertoe behartigt de GRD de gemeenschappelijke regionale belangen op de terreinen (a) Economie en bereikbaarheid, (b) Fysiek, (c) Sociaal, (d) Bestuurlijke ontwikkeling en grotestedenbeleid, (e) Staf- en ondersteunende diensten en de bedrijfsvoering en (f) beleidsonderzoek. Met de uitvoering van de aanbevelingen van de cie. Deetman uit het voorjaar van 2019 is een wijziging van de GR tekst ophanden. Voorstel is dat de GRD de volgende belangen behartigt: a) Sociaal domein b) Bedrijfsvoering c) Externe betrekkingen & lobby
2. GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid	Dordrecht	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: volksgezondheid, maatschappelijke zorg en onderwijs.
3. GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	Dordrecht	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: regionale brandweer, centrale post ambulancevervoer, geneeskundige hulpverlening, openbare orde en veiligheid
4. GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid	Dordrecht	De Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid is opgericht ter ondersteuning van de deelnemende regiogemeenten en de Provincie Zuid-Holland bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, toezicht en handhaving en op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.

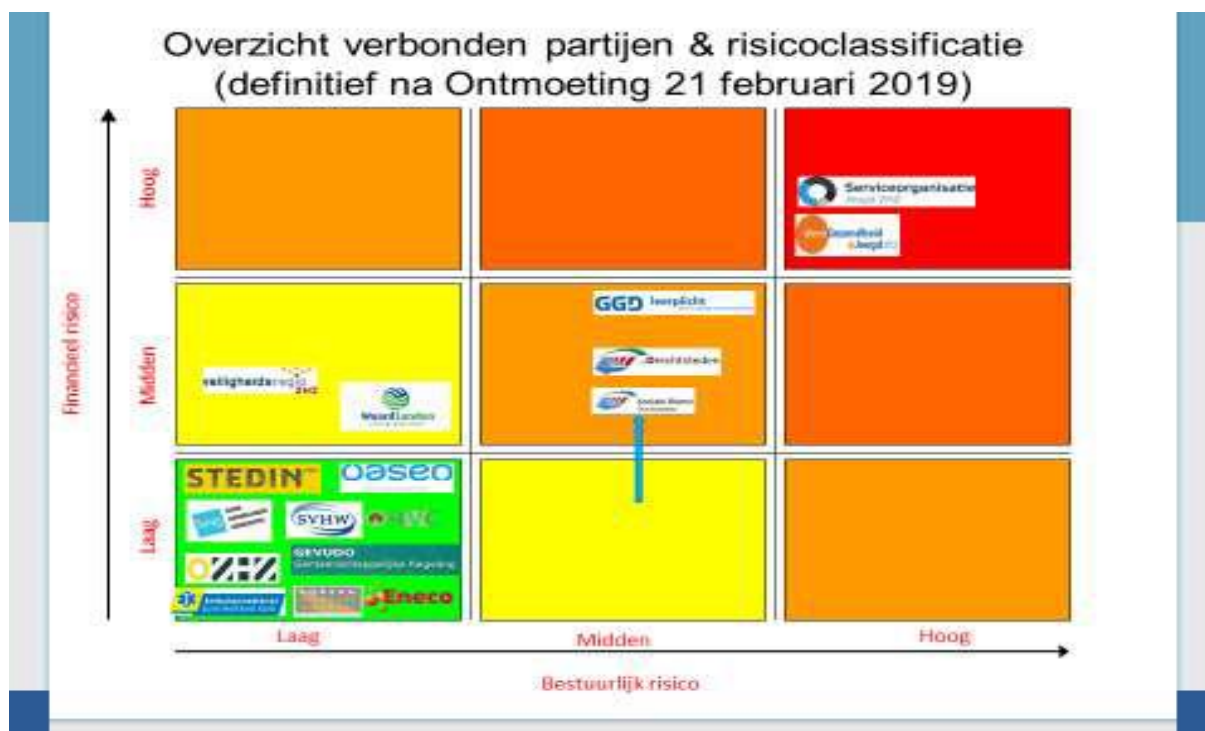
5. GR GEVUDO/HVC	HVC: Alkmaar Gevudo: Dor-drecht	Gevudo: In de praktijk: Het houden van 20% aandeelhouderschap van de HVC. De eigen stortplaats is in 2007 verkocht aan HVC. In beginsel had zij hetzelfde doel als HVC afvalcentrale. HVC afvalcentrale: Zorg dragen voor het op milieu hygiënisch verantwoorde wijze bewaren, bewerken en (doen) verwerken van huishoudelijk en andere categorieën van afvalstoffen met bijkomende werkzaamheden.
6. GR Reinigingsdienst Waardlanden	Gorinchem	Reinigingsdienst voor de gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden.
7. GR Bureau Openbare Verlichting	Hardinxveld-Giessendam	Bureau OVL is de beheerunit die voor 7 gemeenten toeziet op het onderhoud en het laten verhelpen van storingen aan de Openbare Verlichting.
8. GR Samenwerkingsverband Vastgoedinfo, Heffing en Waardebepaling (SVHW)	Klaaswaal	Een zo doelmatig mogelijke uitvoering van werkzaamheden met betrekking tot: de heffing en invordering van belastingen; de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken; de administratie van vastgoedgegevens; het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden.
9. Eneco Groep N.V.	Rotterdam	Energiebedrijf gericht op productie, handel in gas, elektriciteit en warmte en bijbehorende diensten.
10. Stedin Holding N.V.	Rotterdam	Netwerkbeheerder voor transport en levering van energie
11. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Den Haag	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden. De Bank Nederlandse Gemeenten biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering, elektronisch bankieren en beleggen.
12. N.V. Oasen	Gouda	Het (doen) exploiteren van een of meer waterleidingbedrijven en laboratoria.

<i>Verbonden partij</i>	<i>Vestigingsplaats</i>	<i>Openbaar belang</i>
Overige deelnemingen		
13. Gemeente Hardinxveld-Giesendam Deelneming B.V.	Hardinxveld-Giessendam	Deelname in het aandelenkapitaal van ROM-S C.V en de Gezamenlijke Exploitatiemaatschappij De Blauwe Zoom C.V.
14. Gemeente Hardinxveld-Giessendam Exploitatie B.V.	Hardinxveld-Giessendam	Ontwikkelen van bouwgronden in de gemeente Hardinxveld-Giessendam
15. ROM-S Beheer B.V.	Schelluinen	Aandeelhouder in beheervenootschap
16. ROM-S C.V.	Schelluinen	Ontwikkelen van een bedrijventerrein inclusief de herontwikkeling van vertreklocaties en het ontwikkelen en exploiteren van een aantal regionale vrachtwagenparkeerplaatsen
17. MerwedeLingeLijn (M.L.L.) Beheer B.V.	Gorinchem	Deelname in vennootschap met als doel de realisatie van een tweetal haltes en aanpassen bestaande halte in Hardinxveld-Giessendam
18. Gemeenschappelijke exploitatie maatschappij De Blauwe Zoom beheer B.V.	Hardinxveld-Giessendam	De besloten vennootschap is beherend vennoot van de commanditaire vennootschap GEM De Blauwe Zoom C.V. en heeft als doel het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van vastgoedprojecten in De Blauwe Zoom

19. GEM De Blauwe Zoom C.V.	Hardinxveld-Giessendam	De besloten vennootschap heeft ten doel locatieontwikkeling, zoals is gedefinieerd in de samenwerkingsovereenkomst De Blauwe Zoom
-----------------------------	------------------------	---

Risicoprofiel

Het risicoprofiel voor komend jaar is in april 2019 met de gemeenteraad besproken en wordt vanaf nu opgenomen in deze paragraaf verbonden partijen. In 2020 wordt, voor de begroting van 2021, het profiel jaarlijks voorgelegd aan de gemeenteraad. Het totaaloverzicht is te vinden in onderstaand schema:

Toelichting op de verbonden partijen met een risicoclassificatie van gemiddeld en hoger

- = GR Drechtsteden, inclusief Sociale Dienst Drechtsteden – De meerjarige ontwikkelingen van de GR Drechtsteden (m.n. sociale dienst) en de beschikbare middelen bij de gemeenten hebben geleid tot de instelling van een taskforce door het Drechtstedenbestuur. De eerste uitkomsten van de taskforce hebben geleid tot een eerste presentatie eind juni 2019. Dit heeft geleid tot een vervolgopdracht waarvan de uitkomsten in het najaar van 2019 worden verwacht. Vooralsnog wordt een risicoclassificatie van gemiddeld en hoger gehanteerd.
- = Dienst Gezondheid & Jeugd, inclusief Serviceorganisatie Jeugd en GGD – Onderdeel van de opdracht van de taskforce omvat het totale sociale domein en dus ook SOJ. Gelijktijdig is ervanuit SOJ een omdenknotitie opgesteld welke moet leiden tot een betere kostenbeheersing van de kosten voor jeugdzorg. Vooralsnog wordt een risicoclassificatie van gemiddeld en hoger gehanteerd.

Risicoclassificatie

Uit de gemaakte analyse blijkt de volgende risicoclassificatie:

Risicoclassificatie	Verbonden partijen	Sturings- en toezichtsarrangementen
1. Laag	Stedin, Oasen, SVHW,	Basispakket
2. Laag / gemiddeld	Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid, Waardlanden	
3. Gemiddeld	GGD, Gr Drechtsteden, Sociale Dienst Drechtsteden	Pluspakket
4. Gemiddeld/hoog	-	
5. Hoog	Dienst Gezondheid & Jeugd, Serviceorganisatie Jeugd	Compleetpakket

Inhoud van de sturingsarrangementen

Hieronder staat de feitelijke invulling van de sturingsarrangementen beschreven, gekoppeld aan de sturende en beheersende rollen van de raad en het college.

	Kaderstellende rol (= sturen)	Controlerende rol (=beheersen)
Basis pakket	- Begroting verbonden partij met ambtelijk advies bespreken in college. - In de begroting wordt een actuele risicoanalyse, de bepaling van het sturingsarrangement en eventueel maatwerk opgenomen. - De begroting van de Verbonden partij wordt ter zienswijze aan de raad voorgelegd. - Jaarlijkse bijeenkomst waarin risicoanalyses verbonden partijen worden besproken tussen college en raad.	- Jaarrekening verbonden partij met ambtelijk advies bespreken in college. - In de jaarrekening wordt door het college verantwoording afgelegd aan de raad over de verbonden partijen. - Actieve informatieplicht: bij belangrijke tussentijdse ontwikkelingen informeert het college de raad via Burap's of RIB.
Plus pakket	Hogere frequentie bestuurlijke en ambtelijke overleggen	- Alle P&C documenten verbonden partijen (ook burap's) worden met ambtelijk advies besproken in college. - In gemeentelijke burap wordt door het college verantwoording afgelegd aan de raad over de verbonden partijen met risicoclassificatie 'gemiddeld' of hoger.
Compleet pakket	- Nog hogere frequentie bestuurlijke en ambtelijke overleggen. - Er wordt een actieve dialoog tussen de raad en de verbonden partij georganiseerd door bijvoorbeeld de directie uit te nodigen in de raad.	- Het college informeert de raad via een RIB over de P&C documenten van de verbonden partij. - Zo nodig wordt de raad tussentijds geïnformeerd (ook buiten P&C documenten om).

Financiële informatie per verbonden partij

Voor de feiten en cijfers is gebruik gemaakt van de cijfers voor het begrotingsjaar 2020 van de verbonden partij en de jaarrekening 2018.

Nr	Verbonden partij	Betrokkenen	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Financieel resultaat	
					31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	2017	2018
	Opgenomen in risicoclassificatie									
1.	GR Drechtsteden	Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht en Hardinxveld-Giessendam	Vertegenwoordiging in het Drechtstedenbestuur (wethouder Baggerman), Drechtstraad (raadsleden fracties) en diverse portefeuillehoudersoverleggen (portefeuillehouders). Stemrecht in Drechtstraad (=algemeen bestuur) op grond van inwoneraantal: 6,18%	De bijdrage aan de GR wordt bepaald a.d.h.v. diverse verdeelsleutels. Overall is het belang van de gemeente Hardinxveld-Giessendam ca 6%. Voor 2020 is deze geraamd op € 9.754 mio.	3.123.000	3.022.000	58.777.000	58.400.000	4.146.000	5.000
2.	GR Publieke Gezondheid & Jeugd	De gemeenten Hoekse Waard Drechtsteden, Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam en Molenlanden	Het algemeen bestuur bestaat uit de portefeuillehouders Gezondheid en Jeugd van de deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, naast een voorzitter levert de regio Drechtsteden twee leden en de Hoeksche Waard en Alblasserwaard en Vijfheerenlanden ieder een lid. In bestuurlijke zin wordt het algemeen bestuur bijgestaan door een auditcommissie. De auditcommissie bestaat uit 3 leden. Uit iedere regio één. Wethouder T. Boerman is lid van het algemeen bestuur.	Op basis van de gemeenschappelijke regeling levert de gemeente Hardinxveld-Giessendam een bijdrage per inwoner aan de GR DG&J voor de inulling en uitvoering van de wettelijke taken die voortkomen uit de Wet publieke gezondheid en de Leerplichtwet. Dit geldt ook voor de uitvoering van de Jeugdwet. Voor de uitvoering van de Jeugdwet ontvangt de gemeente middelen van het Rijk. De uitvoering hiervan is, middels de Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland Zuid, belegd bij de GR dienst gezondheid jeugd Zuid-Holland Zuid.	3.298.789	4.194.186	83.840.241	57.425.963	129.663	1.335.767
3.	GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	De gemeenten Hoekse Waard Drechtsteden, Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam en Molenlanden	De burgemeester is lid van het algemeen bestuur van de VRZHZ.	De gemeente betaalt een gemeentelijke bijdrage voor 2020 van in totaal € 1.122.000 (afgerond). Deze bijdrage is gebaseerd op het zogenaamde boxensysteem en de afgeronde regionalisering van de brandweerkazernes en neemt vanaf 2019 af (zie programma 3)	7.284.779	8.363.570	63.874.826	60.630.119	3.046.000	4.398.000
4.	GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid	De gemeenten Hoekse Waard Drechtsteden, Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam en Molenlanden	De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid is in bestuurlijke zin een zelfstandige organisatie. Deelnemers zijn de provincie Zuid-Holland en de 17 regio-gemeenten (zie Gemeenschappelijke Regeling Regio Zuid-Holland Zuid) Het algemeen bestuur bestaat uit de portefeuillehouders van de 17 deelnemende gemeenten en een afgevaardigde van de provincie Zuid-Holland. Wethouder J. Nederveen vertegenwoordigt het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Hardinxveld-Giessendam.	De gemeentelijke bijdrage bedraagt in 2020 € 374.342 (inwonersbijdrage inclusief afgenomen diensten).	2.873.275	735.883	9.859.699	6.692.951	1.022.000	100.000
5.	GR GEVUDO	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido Ambacht, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht, Vijfheerenlanden en Zwijndrecht.	Wethouder J. Nederveen is lid van het algemeen bestuur. Via de gemeenschappelijke regeling wordt er invloed uitgeoefend op het beleid van de Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC). Vanuit Gevudo is één lid afgevaardigd in de Raad van Commissarissen van HVC en één lid in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.	Via Gevudo wordt deelgenomen in HVC. Dit betekent dat de deelnemende gemeenten hierin een indirect belang hebben. Bij de overdracht van de verbrandingsinstallatie in Dordrecht aan - en daarmee de deelname in - HVC is door de gemeenten een garantstelling voor de leningen van HVC afgegeven. In 2007 is de stortplaats door Gevudo overgedragen aan HVC. Door Gevudo is een vrijwaring gegeven voor het geval de stortplaats (in 2015) niet door de Provincie in nazorg zou worden geaccepteerd als gevolg van onvolkomenheden van het beheer in de periode van Gevudo. Controle heeft plaatsgevonden en HVC heeft de stortplaats volledig overgenomen.	30.487	30.487	509.424	537.727	-	-
6.	GR Reiningsdienst Waardlanden	De gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden	Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is wethouder T. Boerman vice-voorzitter van het bestuur. Dit bestuur bestaat uit evenveel leden als het aantal gemeenten dat aan de regeling deelneemt.	De deelnemende gemeenten betalen bijdragen op basis van een door het bestuur vastgestelde verdeelsleutel. In de begroting wordt aangegeven welke gemeentelijke bijdrage elke afzonderlijke gemeente verschuldigd is voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft. Waardlanden beschikt over eigen reserves om eventuele financiële tegenvallers op te vangen.	1.042.207	1.198.438	15.845.178	14.550.305	156.231	360.092
7.	GR Bureau Openbare Verlichting	De gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Molenlanden, Papendrecht, Krimpenerwaard en Vijfheerenlanden	Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is wethouder T. Boerman vice-voorzitter van het dagelijks bestuur	De aangesloten gemeenten houden de organisatie van het Bureau Openbare Verlichting (Bureau OVL) in stand. Financiering vindt plaats middels een bijdrage per lichtmast (tarief € 8,32 per lichtmast, begroting 2020). Deze bijdragen dekken de reguliere taken. Daarnaast kunnen individuele gemeenten andere taken afnemen, welke in artikel 5 van de Dienstverleningsovereenkomst zijn benoemd.	142.270	150.630	209.964	194.587	32.130	7.054
8.	GR Samenwerkingsverband Vastgoedinfo, Heffing en Waardebepaling (SVHW)	13 gemeenten (Altena Alblasserdam, Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Goeree-Overflakkee, Hardinxveld-Giessendam, Hellevoetsluis, Hoeksche Waard, Krimpenerwaard, Lansingerland, Nieuwkoop, Westvoorne) en Waterschap Hollandse Delta	Wethouder T. Boerman is lid van het algemeen bestuur	De bijdragen van de gemeenten zijn gebaseerd op een aantal kengetallen, zoals aantal aanslagen en aantal objecten. De bijdrage voor 2020 wordt geraamd op € 150.000	1.273.000	1.507.000	5.633.000	5.488.000	583.000	589.000
9.	Eneco Groep N.V.	Deelnemende gemeenten in het werkgebied (55-tal gemeenten)	Namens de gemeente is wethouder J. Nederveen afgevaardigde	De gemeente is in het bezit van 22.495 (0,45%) van de 4.970.978 geplaatste en volgestorte aandelen op 31.12.2017. De aandelen hebben een nominale waarde van € 0,01 per aandeel.	2.869 mio	2.939 mio	2.787 mio	2.804 mio	121 mio	99 mio
10.	Stedin Holding N.V.	Deelnemende gemeenten in het werkgebied (55-tal gemeenten)	Namens de gemeente is wethouder T. Boerman afgevaardigde	De gemeente is in het bezit van 0,45% van de geplaatste en volgestorte aandelen op 31.12.2018.	2.583 mio	2.699 mio	3.968 mio	4.292 mio	424 mio	118 mio
11.	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Gemeenten, provincies en rijk	Namens de gemeente is wethouder T. Boerman afgevaardigde	De gemeente is in het bezit van 31.356 aandelen (0,06%) van de in totaal 55.690.720 uitgegeven aandelen. Nominale waarde per aandeel is € 2,50	4.953 mio	4.990 mio	135.072 mio	132.519 mio	337 mio	393 mio
12.	Oasen N.V.	Gemeenten in het verzorgingsgebied (28 gemeenten)	Namens de gemeente is wethouder T. Boerman afgevaardigde	De gemeente is in het bezit van 18 aandelen (2,41%) van de in totaal 748 uitgegeven aandelen. Nominale waarde per aandeel is € 455,-	104 mio	109 mio	163 mio	160 mio	6.583.000	4.826.000
	Overige deelnemingen									
13.	Gemeente Hardinxveld-Giessendam Deelneming B.V.	Het college vormt de AVA	Statutair directeur van deze vennootschap is de concerncontroller	De gemeente is in het bezit van 18.000 aandelen (100%) van de 18.000 geplaatste aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van € 1 per aandeel	532.076	556.684	1.000	1.000	26.836	24.608
14.	Gemeente Hardinxveld-Giessendam Exploitatie B.V.	Het college vormt de AVA	Statutair directeurs van deze vennootschap zijn mevrouw S.M. van der Stel (strategisch adviseur bedrijfsvoering) en de heer J.J. Janse (projectcoördinator).	De gemeente is in het bezit van 100 aandelen (100%) van de 100 geplaatste aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van € 1 per aandeel	100	100	1,1 mio	1,0 mio	34.145	30.506
15.	ROM-S Beheer B.V.	4 gemeenten uit de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (50%) en BNG Gebiedsontwikkeling B.V. (50%)	Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is wethouder T. Boerman lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.	De gemeente is in het bezit van 3.500 aandelen (5%) van de 70.000 geplaatste aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van € 1 per aandeel	47.000	47.000	56.000	61.000	-	3.000
16.	ROM-S C.V.	4 gemeenten uit de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (50%) en BNG Gebiedsontwikkeling B.V. (50%)	Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is wethouder T. Boerman lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.	De gemeente neemt via Gemeente Hardinxveld-Giessendam Deelneming B.V per 31 december 2015 voor € 359.565 (5%) deel in het commanditaire kapitaal. Begin 2019 is een deel van het aandelenkapitaal door ROM-S C.V. uitbetaald (€ 66.033).	10,1 mio	10,1 mio	0,3 mio	0,0 mio	543.000	498.000
17.	MerwedeLingeLijn (M.L.L.) Beheer B.V.	De gemeenten (Dordrecht, Sliedrecht, Hardinxveld-Giessendam, Gorinchem, Giessenlanden, Geldermalsen en Vijfheerenlanden) langs de Merwede-Lingelijn	Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is wethouder T. Boerman AVA-afgevaardigde	De gemeente is in het bezit van 50.100 aandelen (20%) van de 250.000 geplaatste aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van € 1	250.000	250.000	115.607	361.677	-	-
18.	Gemeenschappelijke exploitatie maatschappij De Blauwe Zoom beheer B.V.	Gemeente Hardinxveld-Giessendam en Aannemersbedrijf Gebroeders Blokland B.V.	Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is wethouder T. Boerman afgevaardigde	De gemeente neemt voor 50% deel in deze vennootschap	2.976	2.516	18.756	13.146	460	456
19.	GEM De Blauwe Zoom C.V.	Gemeente Hardinxveld-Giessendam en Aannemersbedrijf Gebroeders Blokland B.V.	Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is dhr. G. Nieuwenhuis directeur. Ook Aan	De gemeente Hardinxveld-Giessendam Deelneming B.V. neemt voor 49% deel in deze commanditaire vennootschap	60.000	60.000	695.653	1.779.105	-	-

1.14 Paragraaf Grondbeleid

Algemeen

Het grondbeleid heeft samenhang met diverse programma's, zoals ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en verkeer en vervoer. Het grondbeleid heeft een grote financiële impact, niet alleen vanwege de te verwachten baten, maar ook vanwege de risico's die worden gelopen bij het in exploitatie brengen van bouwgrond.

Vanwege dit belang schrijft het Besluit begroting en verantwoording (BBV) voor dat de gemeente beschikt over een nota grondbeleid. De Nota Grondbeleid is in de vergadering van 29 januari 2015 door uw raad vastgesteld. De Grondexploitatiewet -als onderdeel van de Wet ruimtelijke ordening- biedt instrumenten in het kader van het toepassen van kostenverhaal, zoals bij de ontwikkeling van De Blauwe Zoom en andere (her)ontwikkelingslocaties.

Ontwikkelingen

Grondbeleid

Het grondbeleid richt zich op het voor de toekomst veilig stellen van wonen en werken in de gemeente. Om dit te kunnen realiseren laten het college en de gemeenteraad zich leiden door de volgende uitgangspunten:

- het bevorderen van werk- en winkelgelegenheid;
- het zorgen voor voldoende woongelegenheid, met in het bijzonder aandacht voor starters, minder draagkrachtigen, ouderen en gehandicapten.

De gemeente Hardinxveld-Giessendam heeft beleid ontwikkeld, onder meer vastgelegd in de gemeentelijke Structuurvisie - waarin de behoefte aan bedrijfsruimten en woningen is opgenomen - en de Nota Wonen. Met de Nota Wonen kan worden gestuurd op de gewenste woningdifferentiatie (zie programma 11).

Het beleid wordt vertaald in bestemmingsplannen en vervolgens in exploitatieopzetten.

Binnen de bestaande plannen is er weinig tot geen ruimte voor nieuwe bedrijfsvestiging. Het industriegebied rond de gemeentehaven is een herstructureringslocatie. Bij de ontwikkeling van De Blauwe Zoom is een gedeelte ten westen van de Schapedrift voor bedrijfsvestiging bestemd. Inmiddels is ook dit terrein helemaal uitgegeven. Daarmee heeft de gemeente geen grond meer om uit te geven voor bedrijfsvestiging. In 2018 is grond gekocht van De Bruin in de Westpunt van 't Oog (aan de noordkant van het treinspoor, ter hoogte van De Blauwe Zoom). Medio 2018 is gestart met de ontwikkeling van circa 4 hectare bedrijventerrein.

Verslagleggingsregels

De commissie BBV (Besluit, begroting en verantwoording) heeft in juli 2015 een aantal voorstellen uitgewerkt over de afbakening, definiëring en verslaggevingsregels bij ruimtelijke projecten. Aanleiding hiervoor zijn de forse afboekingen van gemeenten op eigen grondposities in de afgelopen jaren, de aankomende Omgevingswet en de vennootschapsbelastingplicht voor gemeenten (Vpb). Vanaf 1-1-2016 gelden de nieuwe verslaggevingsregels van het BBV. Deze zijn doorgevoerd in het meerjarenprogramma grondzaken.

Daarnaast zijn de regels omtrent het betalen van vennootschapsbelasting (Vpb) gewijzigd per 1-1-2016. De gemeente is verplicht om Vpb af te dragen over winstgevende ondernemersactiviteiten. In beginsel wordt het grondbedrijf gezien als een ondernemersactiviteit. Het grondbedrijf binnen de gemeente Hardinxveld is echter volgens de regels van de Vpb structureel verlieslatend. En over verlieslatende activiteiten hoeft uiteraard geen belasting te worden betaald. Door winstgevende activiteiten te isoleren in een aparte Exploitatie BV wordt dit beeld versterkt. De verslaglegging van de projecten in de Exploitatie BV loopt ook via het meerjarenprogramma grondzaken.

Meerjarenprogramma grondzaken

Het meerjarenprogramma grondzaken (MPG) geeft een overzicht van de financiële stand van de ruimtelijke projecten. Maar wat is een ruimtelijk project? Of beter gezegd: welke definitie hanteert de gemeente Hardinxveld-Giessendam voor een ruimtelijk project?

Vanuit de gemeente is er ruimtelijk beleid ten aanzien van volkshuisvesting, economische ontwikkelingen, openbare ruimte, infrastructuur, recreatie en natuur. Het grondbeleid (nota grondbeleid van 29 januari 2015) vertaalt het ruimtelijke beleid in een verantwoord en transparant kader waarbinnen de afdeling Ruimtelijke Projecten gebiedstransformaties kan initiëren en uitvoeren. Deze gebiedstransformaties worden ruimtelijke projecten genoemd. Een voorbeeld van een ruimtelijk project is Morgenslag waar een landelijk gebied met grienden wordt getransformeerd tot een nieuwbouwwijk voor Boven-Hardinxveld.

Sectie Grondzaken binnen het team Projecten is belast met de financiële en contractuele uitvoering en beheersing van de ruimtelijke projecten. Via dit MPG legt Grondzaken verantwoording af over de financiële en contractuele stand van zaken en de toekomstverwachting voor alle ruimtelijke projecten. Dit geldt zowel voor projecten waarbij de gemeente zelf grondbezit heeft, als voor facilitaire projecten. Dat zijn projecten waarbij particuliere ontwikkelaars eigen gronden ontwikkelen.

De overheid geeft via de Wet ruimtelijke ordening (Wro) uit 2008 en het besluit ruimtelijke ordening (Bro) wettelijke kaders aan de uitvoering van ruimtelijke projecten. De Wro en Bro bieden onder meer kaders voor het toepassen van zaken zoals kostenverhaal, onteigening etc.

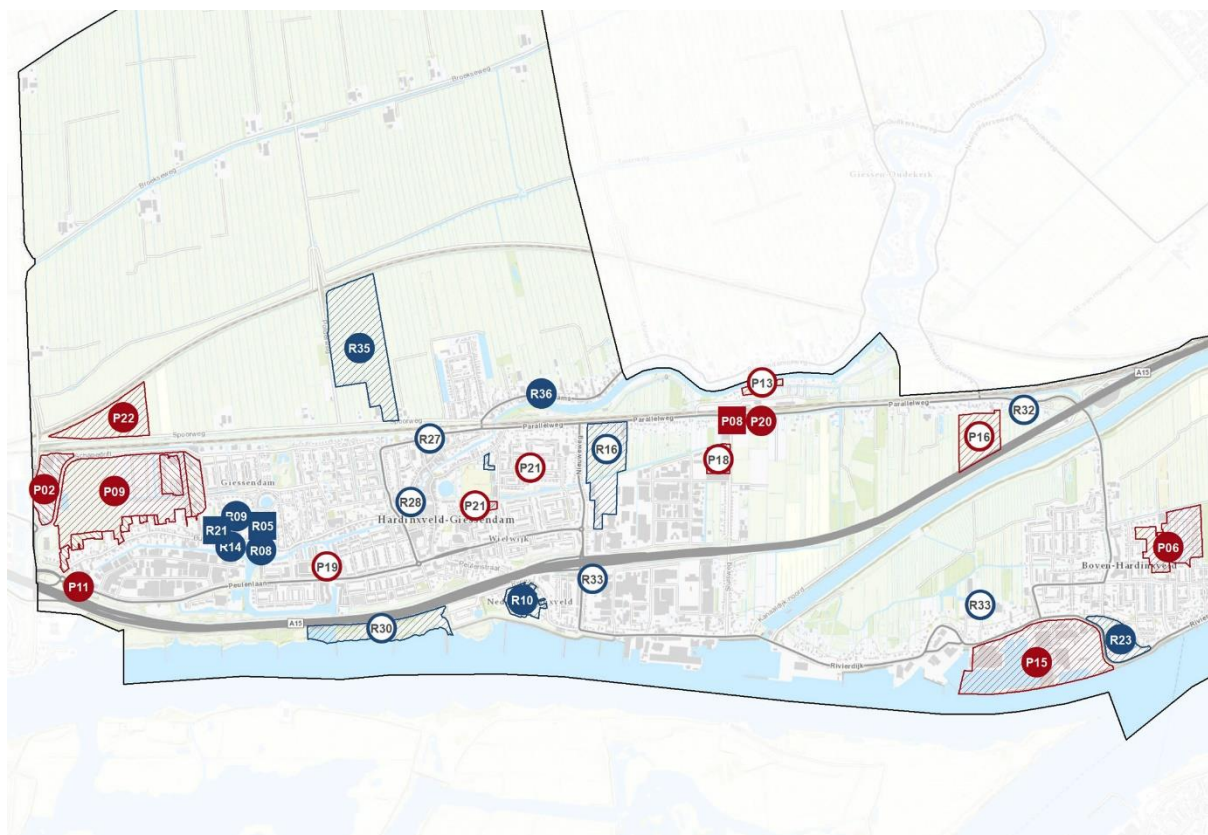
De Wro en Bro worden financieel verder uitgewerkt in het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Het nieuwe BBV is per 1-1-2016 van kracht geworden en stelt duidelijke eisen aan de financiële verslaglegging van alle ruimtelijke projecten. Deze wijzigingen zijn de afgelopen 2 jaar doorgevoerd in het MPG.

Op basis van de Wro, Bro en het BBV zijn projecten te onderscheiden in diverse types. Hiervoor is binnen de gemeente Hardinxveld-Giessendam de volgende opdeling gemaakt:

- Actieve projecten
Actieve projecten zijn projecten waarbij de gemeente haar eigen grond actief transformeert (bijvoorbeeld P06 Morgenslag). De gemeente houdt de uitgaven en inkomsten bij door middel van een (bouw)grondexploitatie (een meerjarige exploitatie ook wel een BIE genoemd).
- Exploitatie B.V.
Een deel van de actieve projecten zijn om administratieve redenen in 2015 ondergebracht in een aparte ontwikkel B.V. Het gaat hierbij om de projecten P08 Hoek Sluisweg/Parallelweg en P11 Facilitypoint. Over beide plannen wordt wel op dezelfde manier als bij actieve projecten gerapporteerd door middel van het MPG.
- PPS-projecten
P09 De Blauwe Zoom is een bijzondere vorm van een actief project. De gemeente is gedeeld aandeelhouder in een GEM (grondexploitatiemaatschappij) die de grond transformeert. Daarnaast voert de gemeente haar eigen gemeentelijke grondexploitatie (P02) voor onderdelen die niet in de GEM zijn opgenomen.
- Exploitatieplannen
Onder De Blauwe Zoom ligt ook een exploitatieplan (F09). Met een exploitatieplan worden regels voor het omslaan van kosten over de verschillende grondeigenaren op een publiekrechtelijke manier geregeld. Daarnaast kunnen diverse locatie-eisen worden gesteld. Eind 2017 is de 2e herziening van exploitatieplan De Blauwe Zoom vastgesteld. De financiële verantwoording van het exploitatieplan vindt plaats door middel van een facilitaire exploitatie.
- Strategische gronden (materiële vaste activa)
Materiële vaste activa zijn strategische of slapende grondposities in bezit van de gemeente, waarvan de gemeente voornemens is te transformeren dan wel te verkopen. De raad heeft voor deze projecten nog geen besluit tot uitvoering c.q. verkoop genomen. Deze gronden vertegenwoordigen wel waarde. Voor sommige van deze gronden (b.v. P19 Peulenplein e.o.) worden momenteel projectopdrachten uitgewerkt of uitgevoerd. Voorheen werd voor de projecten de term NIEX (niet in exploitatie genomen gronden) gehanteerd. De BBV heeft deze term afgeschaft. Gronden die hieronder vallen worden nu aangeduid als 'strategische gronden' onder materiële vaste activa (MVA).

- Particuliere ontwikkelingen met overeenkomst.
Indien particuliere initiatieven binnen de beleidskaders passen en haalbaar worden geacht, maar er nog geen gewijzigd planologisch kader is, kan de gemeente besluiten om tot anterieure contractvorming over te gaan. De particuliere ontwikkelaar ontwikkelt dan zijn eigen stuk grond, waarbij de gemeente, tegen een vergoeding (kostenverhaal), onder meer het publiekrechtelijke deel uitvoert. Voorbeelden van particuliere ontwikkelingen zijn de R10 IJzergieterij en R14 Buitendams 301-307.
- Particuliere initiatieven.
Particulieren komen met hun plannen bij de gemeente ter beoordeling. De gemeente bekijkt (onder andere via de regiegroep) of een initiatief binnen de beleidskaders past en haalbaar wordt geacht. De nu genoemde particulieren initiatieven bevinden zich in deze initiatieffase. Een voorbeeld is het onderzoek naar de ontwikkeling van R16 Middelwetering.

Naast de lopende projecten (actieve grondexploitaties, GEM De Blauwe Zoom en de anterieure trajecten) zijn ook nog andere ruimtelijke contractvormen mogelijk zoals concessies, joint ventures etc. De gemeente heeft naast GEM De Blauwe Zoom geen andersoortige contracten lopen en is ook niet voornemens dat in de nabije toekomst te gaan doen. De gemeente had wel twee lopende bouwclaims. Een bouwclaim van BPD voor circa 60 woningen en een bouwclaim met AM voor 61 woningen. Beiden zijn ingevuld in De Blauwe Zoom.

Onderstaande lijst is opgesplitst naar type project. Allereerst de actieve projecten, PPS-projecten, projecten van de ontwikkel B.V. en de eventueel af te sluiten actieve projecten. Daarna volgt de lijst met strategische gronden, de lijst met particulieren ontwikkelingen met overeenkomst en de lijst met particuliere ontwikkelingen zonder overeenkomst (initiatieven). Elk project is terug te vinden op de kaart op basis van een P-nummer, F-nummer of R-nummer waarbij P staat voor project, F voor facilitair en R voor regie.

Grondexploitatieprojecten

P02 – De Blauwe Zoom gemeentelijke exploitatie
P06 – Morgenslag (inclusief Regenboogschool e.o.)
P11 – Facilitypoint (in ontwikkel B.V.)
P15 – Herstructurering Gemeentehaven
P20 – Parallelweg 101b e.o.
P22 – 't Oog Westpunt

PPS-projecten

P09 – CV/BV GEM De Blauwe Zoom (50% deelneming)

Exploitatieplannen

F09 – Exploitatieplan De Blauwe Zoom 2e herziening

Af te sluiten grondexploitaties

P08 – Hoek Sluisweg

Materiële vaste activa (MVA)

P13 – Giessenzoom
P16 – Compensatiegronden grienden
P18 – Zwembadterrein
P19 – Peulenplein e.o.
P21 – Pietersweer 34-36 (incl. locatie Ichtus)

Particuliere ontwikkeling met overeenkomst

R08 – Scheepswerf De Giessen (Buitendams 235)
R09 – Nederveen-Huisman (Buitendams 348-350-352)
R10 – IJzergieterij (Rivierdijk 828)
R14 – Buitendams 301-307 (Leenman)
R23 – De Rokerij
R35 – 't Oog Waardzone
R36 – Binnendams 44

Particuliere initiatieven

R16 – Middenwetering
R27 – Giessenschool e.o. (Stationsstraat)
R28 – Kerkgebouw Buitendams (45)
R30 – Buitendijkse Jachthaven Beneden Merwede
R32 – Parallelweg 163 (dagbesteding)
R33 – Kade 60 en Rivierdijk 421

Af te sluiten particuliere initiatieven

R05 – Woonzorgboerderij (Buitendams 326)
R21 – Buitendams 378 c.a. (wordt ondergebracht in P02)

Realisatie 2018

Programma (grond)	MPG 2018	Werkelijk
Actieve projecten en exploitatieplannen		
F09 De Blauwe Zoom Expl.plan	-	1
P06 - Morgenslag	30	16
P09 - CV/BV De Blauwe Zoom	68	-
P20 Lint Parallelweg	5	-
Facilitaire projecten (anterieur)		
R08 - Scheepswerf De Giessen	8	-
Totaal	111	17

Algemeen 2018: Het aantal woningen is achtergebleven doordat een aantal projecten van eind 2018 naar begin 2019 zijn verschoven. Dit betreffen de vertreklocatie van de regenbooglocatie (Morgenslag) en de woningen van AM (CV/BV De Blauwe Zoom) De woningen aan het lint van de Parallelweg worden in 2019 ontwikkeld. Project Scheepswerf de Giessen wordt later ontwikkeld vanwege een aangetroffen bodemverontreiniging.

De werkelijke uitgifte begint over het algemeen steeds beter bij de prognoses aan te sluiten. Op een dip in 2016 na, is er tot 2018 sprake van een structurele productie van - over 4 jaar gemeten - circa 61 woningen per jaar. En dat sluit weer redelijk aan bij de langjarige prognose om ongeveer 70 nieuwbouw-woningen op jaarbasis te realiseren. In 2018 heeft zich een nieuwe dip voorgedaan, waardoor het gemiddelde zakt naar 52 woningen per jaar. In 2019 zal de gemeentelijke afzet minimaal al 93 woningen bedragen en zal het gemiddelde weer omhoog gaan.

Woningbouw meerjarig	Prognose	Werkelijk
2014	119	31
2015	145	80
2016	91	17
2017	132	115
2018	111	17
Gemiddelde productie	120	52

De prognoses houden geen rekening met circa 30% planuitval/-vertraging (met name in de particulieren projecten). En, in voorgaande MPG's lag de planuitval in de gemeente gemiddeld ook hoger door de naweeën van de woningbouwcrisis. De meerjarige verwachting is dat de gemiddeld hogere productie aanhoudt.

In onderstaande opsomming wordt stil gestaan bij de in 2018 bereikte resultaten per project.

Bereikte resultaten gemeentelijke projecten in 2018

In de volgende gemeentelijke projecten zijn uitgiftes gedaan, procedures doorlopen en overeenkomsten getekend:

- *P02 De Blauwe Zoom*: In de actieve exploitatie van de gemeente resteert alleen de aanleg van de Bellefleur en omgeving en het woonrijpmaken van het bedrijventerrein. Beiden staan gepland in 2019.
- *P06 Morgenslag*: De uitvoering van Morgenslag loopt op schema.
 - Fase 1 en 2 zijn afgerond, fase 3 wordt momenteel woonrijp gemaakt.
 - Voor Regenboogschool is Startsein (6 woningen) afgerond.
 - In 2014 is met de Regenboogschool en met de Stichting Sportvoorzieningen Boven-Hardinxveld een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor respectievelijk de bouw van het nieuwe schoolgebouw en de bouw van de nieuwe sporthal. Beide projecten zijn afgerond. In 2017 is de oude Regenboogschool gesloopt en middels een prijsvraag is Herkon geselecteerd om de locatie te ontwikkelen. Een koopovereenkomst hiervoor is gesloten en de overdracht ten behoeve van de bouw van 15 woningen vindt begin 2019 plaats.
 - Het zuidelijke veld HKC wordt toegevoegd aan de grondexploitatie met het doel er betaalbare woningen te realiseren. Daarnaast loopt er een separaat besluitvormingstraject omtrent de vernieuwing van de velden HKC.
- *P08 Hoek Sluisweg-Oost*: In 2016 is de eerste kavel verkocht. De tweede kavel is in 2017 overgedragen aan een ontwikkelaar die de ontwikkeling van de kavel projectmatig opgepakt voor de realisatie van 2 woningen. Hiervoor is in 2018 het bestemmingsplan gewijzigd. Er rest het woonrijpmaken van het achterpad, kosten hiervoor worden gereserveerd. De grondexploitatie kan afgesloten worden.
- *P11 Facilitypoint*: Er is een bestemmingsplan in procedure gebracht dat voorziet in een brandstofpunt en een horecavoorziening. Het bestemmingsplan is onherroepelijk geworden. In augustus 2017 is het koopcontract voor het tankstation getekend. De grond zal in april 2019 worden overgedragen. Voor de horecagelegenheid is een overeenkomst met McDonalds gesloten. De grond is begin 2019 overgedragen.

- *P15 Herstructurering gemeentehaven:* Begin 2016 is een overeenkomst gesloten met DBS (Den Breejen Shipyards) voor de verkoop van diverse delen nat bedrijventerrein door de gemeente aan DBS alsmede de aanleg van een nieuwe strekdam en een schierkade. Onderdeel van de overeenkomst is de aankoop van woningen aan de Blikstraat, waar de gemeente momenteel (met subsidie van de provincie) uitvoering aan geeft. In 2016 zijn alle woningen aan de Blikstraat aangekocht. In 2017 is de bestemmingsplanprocedure doorlopen en zijn voorbereidingen getroffen om gemeentelijke gronden over te dragen aan DBS. Dit zal in 2019 plaats gaan vinden. Tevens zullen in 2019 de werkzaamheden aan de strekdam plaatsvinden.
- *P09/F09 GEM De Blauwe Zoom:*
 - Eind 2018 is de nieuwe masterplan als hoofdstructuur vastgesteld voor het opstellen van een nieuw bestemmingsplan en exploitatieplan voor fase 2 (westzijde) van de Blauwe Zoom. Er zit meer groen, meer parkeren en minder uitgeefbaar in het plan waardoor het positieve saldo daalt.
 - In januari 2018 is een contract gesloten met AM voor de bouw van 78 woningen in deelgebieden 7, 8 en 10. In 2018 is de grond van de gemeente aan de GEM overgedragen en in 2019 volgt de volledige overdracht aan AM. In januari is de eerste tranche al getransporteerd.
 - De Nieuwe Buurt (91 woningen) wordt momenteel woonrijp gemaakt.

Particuliere ontwikkelingen

Diverse particuliere ontwikkelingen zijn in uitvoering. Enkele opvallende punten:

- *R05 Woonzorgboerderij:* In 2017 is de woonzorgboerderij opgeleverd. Het project wordt hiermee afgesloten. De facturering heeft plaatsgevonden, het project sluit door de juridische kosten € 7.000 negatief.
- *R08 Scheepswerf De Giessen:* De fasering en het programma (8 woningen) is door AGB (Aanemersbedrijf Gebroeders Blokland) in heroverweging genomen. De eerste woningen zouden in 2018 worden gebouwd. In 2017 is de samenwerkingsovereenkomst gesloten, waardoor de kosten van de intentiefase volledig verhaald kunnen worden. De samenwerkingsovereenkomst kent opnieuw kostenverhaal. Door een aangetroffen bodemvervuiling is de planning iets opgeschoven. Dat heeft geen gevolgen voor de kosten van de gemeente, de plankosten blijven ruim binnen de raming.
- *R09 Nederveen-Huisman:* Er lopen gesprekken met de ontwikkelaar. Bij de ontwikkelaar krijgt het project van 27 woningen weinig prioriteit. In 2019 wordt de samenwerkingsovereenkomst gesloten. Daarmee kan de intentiefase financieel afgerond worden en wordt een bestemmingsplanwijziging voorbereid.
- *R10 IJzergieterij:* Het plan voor de voormalig IJzergieterijlocatie (circa 110 woningen) wordt zorgvuldig voorbereid. Daarbij moet er voor elk beleidsonderwerp (programma, verkeer, omgeving, watercompensatie, milieu) consensus worden bereikt. De planvorming duurt daardoor langer dan gepland. Mede ook doordat een goede herverdeling van de woonarken deel van de planvorming is geworden. In 2019 wordt een splitsing gemaakt tussen de kosten voor de woonarken en kosten voor het facilitaire plan IJzergieterij. Voor de woonarken wordt een grondexploitatie geopend. Daarna is bekend hoeveel van de gemeente kosten verhaalbaar is. Dit zal in een aparte sessie aan de gemeenteraad worden teruggekoppeld en verwerkt worden bij het t-MPG 2019.
- *R14 Buitendams 301-307 (Leenman):* De samenwerkingsovereenkomst voor het plan van circa 17 woningen wordt opgesteld en naar verwachting begin 2019 getekend. Daarmee kan de intentiefase worden afgesloten en kunnen de kosten verhaald worden.
- *R21: Buitendams 378 (DG 12 DBZ):* Dit plan voor circa 16 woningen is, naar aanleiding van ingediende zienswijzen tegen het plan, buiten de vaststelling van het bestemmingsplan De Blauwe Zoom gehouden. Echter en zijn inmiddels nieuwe plannen voor het gebied. Deze ontwikkeling wordt na vaststelling van het MPG 2019 in de grondexploitatie P02 De Blauwe Zoom gemeentelijk gebracht.
- *R28: Binnendams 44:* In 2018 is een 2 onder 1 kapwoning aan Binnendams 44 omgezet naar 2 vrijstaande woningen. Het totale project is inmiddels gefactureerd en het project zal in 2019 positief sluiten.

Prognose uit MPG 2019 te verwachten resultaten

Bouwgrondexploitaties	
Oppervlakte	47.7 ha
Boekwaarde 31 december 2018	€ 9.603.000
Prijs per m2	€ 20,15

Voor het totaal van de grondexploitaties wordt een beperkt positief resultaat verwacht. Gezien de omvang van de risico's en de looptijd van de projecten waarin deze risico's zich voor kunnen doen gaan we op dit moment uit van een sluitend geheel bij de gronden die in de exploitatie zijn genomen.

De totaal nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten van in exploitatie genomen gronden bedragen:

Totaal investeringen	€ 33,3 miljoen
Totaal opbrengsten	€ 43,6 miljoen

Ten opzichte van 2017 is de boekwaarde gestegen. De investeringen in het bouwrijp maken van gronden en het voorbereiden van uitgiftes lopen in 2018 door terwijl de opbrengsten pas in 2019 binnen komen. Hierdoor is de boekwaarde tijdelijk hoger dan verwacht. Naar verwachting zal de boekwaarde eind 2019 aanzienlijk zijn gedaald.

Reserve

In het verleden is voor het grondbeleid een algemene bestemmingsreserve grondexploitaties in het leven geroepen.

De reserve dient ter dekking van risico's op reeds gedane aankopen en lopende exploitaties.

In onderstaande berekening is per categorie een berekening gemaakt van de risico's per 31 december 2018. Uit deze risicoanalyse van de projecten, blijkt dat de reserve per 31 december 2018 ruim toereikend is om de risico's af te dekken.

De reserve grondexploitaties bedraagt per 31 december 2018	€ 2.538.488
Het risicobedrag voor exploitaties in uitvoering bedraagt	€ 488.000
Het saldo bedraagt	€ 2.050.488

Eind 2018 is het risicoprofiel van alle projecten niet toegenomen. Het risicoprofiel op totaalniveau is gedaald, wat aansluit bij de trend over meerdere jaren waarin het totaal aan gewogen risico's structureel aan het dalen is. Het is mede een effect van de overstap naar passief grondbeleid, het afsluiten van actieve grondexploitaties en de aantrekkende woningmarkt

In exploitatie genomen gronden

Alle grondexploitatieberekeningen voor in exploitatie genomen gronden worden minimaal één keer per jaar geactualiseerd. De actualisaties hebben begin 2019 plaatsgevonden en worden vastgesteld door de gemeenteraad. Daar alle in exploitatie genomen gronden een positief geprognosticeerd saldo vertonen (rekening houdend met eventueel getroffen voorzieningen) zijn per 31 december 2018 de risico's voldoende afgedekt.

Beleid ten aanzien van winstneming

De winstneming moeten gebaseerd zijn op de bijgestelde verslaggevingsregels. Winstneming moet plaats vinden volgens de percentage of completion (Poc) methode.

Deel 2

FINANCIELE BEGROTING

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN EN TOELICHTING

2.1 Begroting 2020

baten programma's	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1. Bestuur	899	10	0	0	0	0
2. Leven, reizen en documenten	320.889	226.727	238.090	238.090	238.090	238.090
3. Openbare orde en veiligheid	193.242	10.064	9.800	9.800	9.800	9.800
4. Verkeer en vervoer	199.012	224.984	133.068	133.068	133.068	133.068
5. Ondernemen en bedrijvigheid	514.964	632.856	478.824	228.824	228.824	228.824
6. Scholing	272.345	185.228	175.705	162.455	149.205	135.955
7. Samenleven	681.935	724.722	723.762	723.762	723.762	723.762
8. Werk en inkomen	2.354.399	2.246.584	2.246.584	2.246.584	2.246.584	2.246.584
9. Zorg en welzijn	570.591	438.113	201.075	201.075	201.075	201.075
10. Gezondheid en milieu	4.144.206	4.275.245	4.486.445	4.486.445	4.486.445	4.486.445
11. Bouwen, wonen en gebruiken	5.240.260	2.008.417	4.820.623	4.082.301	4.485.646	1.614.092
12. Woonomgeving	12.235	7.479	2.000	2.000	2.000	2.000
Totaal baten programma's	14.504.977	10.980.429	13.515.976	12.514.404	12.904.499	12.904.499

lasten programma's	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1. Bestuur	1.798.861	2.221.177	2.369.527	2.369.520	2.379.510	2.369.508
2. Leven, reizen en documenten	530.714	461.514	435.510	449.779	449.790	449.776
3. Openbare orde en veiligheid	2.097.353	1.780.976	1.695.549	1.662.512	1.662.690	1.662.821
4. Verkeer en vervoer	2.099.215	2.109.901	2.380.228	2.619.571	2.626.583	2.812.683
5. Ondernemen en bedrijvigheid	238.536	293.969	289.609	279.579	279.531	279.472
6. Scholing	1.379.160	1.199.236	1.168.179	1.167.154	1.172.461	1.171.061
7. Samenleven	2.196.863	1.732.222	1.874.110	1.818.926	1.787.733	1.766.270
8. Werk en inkomen	4.319.290	3.390.638	3.393.568	3.463.149	3.536.142	3.460.381
9. Zorg en welzijn	10.494.673	12.370.023	12.444.850	12.509.627	12.797.539	12.925.003
10. Gezondheid en milieu	3.526.348	3.965.576	3.955.311	3.948.107	3.951.053	3.977.634
11. Bouwen, wonen en gebruiken	5.147.978	2.834.759	5.375.453	4.473.154	4.925.998	2.218.466
12. Woonomgeving	1.023.138	989.494	901.964	932.703	933.040	931.963
Totaal lasten programma's	34.852.128	33.349.485	36.283.858	35.693.781	36.502.070	34.025.038

saldi baten / lasten programma's	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1. Bestuur	-1.797.962	-2.221.167	-2.369.527	-2.369.520	-2.379.510	-2.369.508
2. Leven, reizen en documenten	-209.825	-234.787	-197.420	-211.689	-211.700	-211.686
3. Openbare orde en veiligheid	-1.904.111	-1.770.912	-1.685.749	-1.652.712	-1.652.890	-1.653.021
4. Verkeer en vervoer	-1.900.203	-1.884.917	-2.247.160	-2.486.503	-2.493.515	-2.679.615
5. Ondernemen en bedrijvigheid	276.428	338.887	189.215	-50.755	-50.707	-50.648
6. Scholing	-1.106.815	-1.014.008	-992.474	-1.004.699	-1.023.256	-1.035.106
7. Samenleven	-1.514.928	-1.007.500	-1.150.348	-1.095.164	-1.063.971	-1.042.508
8. Werk en inkomen	-1.964.890	-1.144.054	-1.146.984	-1.216.565	-1.289.558	-1.213.797
9. Zorg en welzijn	-9.924.082	-11.931.910	-12.243.775	-12.308.552	-12.596.464	-12.723.928
10. Gezondheid en milieu	617.858	309.669	531.134	538.338	535.392	508.811
11. Bouwen, wonen en gebruiken	92.282	-826.342	-554.830	-390.853	-440.352	-604.374
12. Woonomgeving	-1.010.904	-982.015	-899.964	-930.703	-931.040	-929.963
Totaal saldi baten / lasten programma's voor mutaties reserves	-20.347.151	-22.369.056	-22.767.882	-23.179.377	-23.597.571	-24.005.343
Algemene dekkingsmiddelen baten *	20.291.947	21.600.297	32.320.751	22.640.843	22.543.155	22.833.100
Algemene dekkingsmiddelen lasten	165.450	-117.833	-200.070	-98.390	-129.429	-300.332
Saldo van baten en lasten voor mutaties reserves	-220.653	-650.926	9.752.939	-440.144	-924.987	-871.911

* Op de algemene dekkingsmiddelen is het saldo van het programma bedrijfsvoering in mindering gebracht.

vervolg baten / lasten programma's	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Saldo van baten en lasten voor mutaties reserves	-220.653	-650.926	9.752.939	-440.144	-924.987	-871.911
<i>Onttrekkingen aan reserves</i>						
1. Bestuur	263.238	0	0	0	0	0
2. Leven, reizen en documenten	0	0	0	0	0	0
3. Openbare orde en veiligheid	16.200	16.200	81.200	16.200	16.200	16.200
4. Verkeer en vervoer	622.235	683.954	773.211	1.082.876	1.091.537	1.186.079
5. Ondernemen en bedrijvigheid	0	0	0	0	0	0
6. Scholing	80.067	104.681	51.742	54.246	54.210	46.985
7. Samenleven	222.903	132.949	200.796	182.410	174.470	154.571
8. Werk en inkomen	0	40.000	60.000	80.000	100.000	0
9. Zorg en welzijn	934.965	593.921	497.294	374.061	315.892	178.065
10. Gezondheid en milieu	72.032	43.744	6.527	8.136	8.145	8.153
11. Bouwen, wonen en gebruiken	0	0	0	0	0	0
12. Woonomgeving	230.657	146.200	56.200	76.200	76.200	76.200
Financiering en dekking	20.000	0	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	394.172	335.611	266.330	128.446	128.759	163.785
Totaal Onttrekkingen aan reserves	2.856.469	2.097.260	1.993.300	2.002.575	1.965.413	1.830.038
<i>Dotaties aan reserves</i>						
1. Bestuur	-244.273	0	0	0	0	0
2. Leven, reizen en documenten	0	0	0	0	0	0
3. Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0	0
4. Verkeer en vervoer	-609.400	-703.900	-615.400	-750.400	-780.400	-810.400
5. Ondernemen en bedrijvigheid	0	0	0	0	0	0
6. Scholing	-10.403	-20.403	-30.403	-40.403	-50.403	-60.403
7. Samenleven	-226.431	-181.431	-181.431	-181.431	-181.431	-181.431
8. Werk en inkomen	0	0	0	0	0	0
9. Zorg en welzijn	-373.452	-306.805	-106.805	-106.805	-56.805	-56.805
10. Gezondheid en milieu	-55.242	-36.215	-36.215	-36.215	-36.215	-36.215
11. Bouwen, wonen en gebruiken	-629.568	0	0	0	0	0
12. Woonomgeving	-146.200	-56.200	-56.200	-76.200	-76.200	-76.200
Financiering en dekking	0	0	-10.000.000	0	0	0
Bedrijfsvoering	-311.247	-346.700	-194.532	-206.289	-206.289	-206.289
Totaal Dotaties aan reserves	-2.606.216	-1.651.654	-11.220.986	-1.397.743	-1.387.743	-1.427.743
Resultaat (= begrotingsruimte)	29.600	-205.320	525.253	164.688	-347.317	-469.616

2.2 Overzicht taakvelden

In deze paragraaf zijn een tweetal overzichten opgenomen, waarin inzicht wordt gegeven in de lasten en baten per taakveld. Het presenteren van de lasten en baten op taakveldniveau is een verplichting vanuit de BBV.

Overzicht lasten en baten per taakveld

	Taakvelden	2020	2021	2022	2023
0.1	Bestuur	-1.985.016	-1.984.995	-1.994.995	-1.984.994
0.10	Mutaties reserves	-9.227.686	604.832	577.670	402.295
0.2	Burgerzaken	-197.420	-211.689	-211.700	-211.686
0.4	Overhead	-5.076.949	-4.918.746	-4.907.940	-4.943.983
0.5	Treasury	557.816	372.548	403.558	566.707
0.61	OZB woningen	504.693	504.807	504.920	512.570
0.62	OZB niet-woningen	2.706.000	2.706.000	2.706.000	2.706.000
0.64	Belastingen overig	181.068	161.068	161.068	161.071
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	23.208.121	23.369.996	23.261.512	23.587.498
0.8	Overige baten en lasten	10.408.632	262.106	262.022	262.126
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-1.247.080	-1.219.378	-1.219.616	-1.219.840
1.2	Openbare orde en veiligheid	-438.669	-433.334	-433.274	-433.181
2.1	Verkeer en vervoer	-2.040.399	-2.064.159	-2.092.548	-2.271.627
2.4	Economische havens en waterwegen	19.049	19.089	19.142	19.200
2.5	Openbaar vervoer	-78.301	-76.558	-76.521	-82.982
3.1	Economische ontwikkeling	-163.790	-153.790	-153.790	-153.790
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-66	-36	12	71
4.1	Openbaar basisonderwijs	-69.000	-69.000	-69.000	-69.000
4.2	Onderwijshuisvesting	-679.034	-679.395	-684.434	-673.940
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-302.063	-313.949	-327.488	-349.855
5.1	Sportbeleid en activering	-22.500	-7.500	-7.500	-7.500
5.2	Sportaccommodaties	-955.837	-924.549	-886.502	-854.451
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-15.466	-15.466	-15.466	-15.466
5.4	Musea	-25.732	-25.643	-25.643	-25.643
5.6	Media	12.184	22.747	22.357	18.056
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.190.470	-1.440.331	-1.425.845	-1.431.673
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-3.416.922	-3.319.604	-3.348.257	-3.305.013
6.2	Wijkteams	-1.074.162	-1.079.162	-1.094.162	-1.094.162
6.3	Inkomensregelingen	-994.682	-1.026.213	-1.052.213	-1.110.213
6.4	Begeleide participatie	-482.453	-507.034	-546.027	-412.266
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-400.499	-395.563	-395.563	-395.563
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-3.000.294	-3.121.974	-3.312.871	-3.489.247
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-3.681.281	-3.735.078	-3.796.419	-3.790.728
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-54.172	-54.172	-54.172	-54.172
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-177.000	-177.000	-177.000	-177.000
7.1	Volksgezondheid	-51.671	-51.672	-51.672	-51.672
7.2	Riolering	607.217	651.782	650.499	624.775
7.3	Afval	580.636	552.477	551.726	551.321
7.4	Milieubeheer	-653.978	-654.043	-654.054	-654.040
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-2.741	-11.878	-12.779	-13.245
8.1	Ruimtelijke ordening	-492.700	-457.719	-457.738	-457.760
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-	-	-	-
8.3	Wonen en bouwen	-62.130	66.866	17.386	-146.614
Saldo (0. Resultaat van de rekening van baten en lasten)		525.253	164.688	-347.317	-469.616

Overzicht van de lasten en baten van de taakvelden per programma

1. Bestuur	2020		2021		2022		2023	
	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last
0.1 0 - Bestuur en Ondersteuning	-	-1.985.016	-	-1.984.995	-	-1.994.995	-	-1.984.994
0.4 0 - Bestuur en Ondersteuning	-	-384.511	-	-384.525	-	-384.515	-	-384.514
8.3 8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuw	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	-	-2.369.527	-	-2.369.520	-	-2.379.510	-	-2.369.508

2. Leven, reizen en documenten	2020		2021		2022		2023	
	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last
0.1 Bestuur	-	-	-	-	-	-	-	-
0.2 Burgerzaken	238.090	-435.510	238.090	-449.779	238.090	-449.790	238.090	-449.776
8.3 Wonen en bouwen	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	238.090	-435.510	238.090	-449.779	238.090	-449.790	238.090	-449.776

3. Openbare orde en veiligheid	2020		2021		2022		2023	
	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last
0.1 Bestuur	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	81.200	-	16.200	-	16.200	-	16.200	-
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.800	-1.250.880	3.800	-1.223.178	3.800	-1.223.416	3.800	-1.223.640
1.2 Openbare orde en veiligheid	6.000	-444.669	6.000	-439.334	6.000	-439.274	6.000	-439.181
8.3 Wonen en bouwen	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	91.000	-1.695.549	26.000	-1.662.512	26.000	-1.662.690	26.000	-1.662.821

4. Verkeer en vervoer	2020		2021		2022		2023	
	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last
0.1 Bestuur	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	773.211	-615.400	1.082.876	-750.400	1.091.537	-780.400	1.186.079	-810.400
2.1 Verkeer en vervoer	73.353	-2.113.752	73.353	-2.137.512	73.353	-2.165.901	73.353	-2.344.980
2.4 Economische havens en waterwegen	57.264	-38.215	57.264	-38.175	57.264	-38.122	57.264	-38.064
2.5 Openbaar vervoer	2.451	-80.752	2.451	-79.009	2.451	-78.972	2.451	-85.433
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-	-147.509	-	-364.875	-	-343.588	-	-344.206
8.3 Wonen en bouwen	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	906.279	-2.995.628	1.215.944	-3.369.971	1.224.605	-3.406.983	1.319.147	-3.623.083

5. Ondernemen en bedrijvigheid	2020		2021		2022		2023	
	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last
0.1 Bestuur	-	-	-	-	-	-	-	-
0.5 Treasury	360.000	-6.929	110.000	-6.929	110.000	-6.929	110.000	-6.929
0.61 OZB woningen	-	-	-	-	-	-	-	-
3.1 Economische ontwikkeling	11.124	-174.914	11.124	-164.914	11.124	-164.914	11.124	-164.914
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	107.700	-107.766	107.700	-107.736	107.700	-107.688	107.700	-107.629
8.3 Wonen en bouwen	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	478.824	-289.609	228.824	-279.579	228.824	-279.531	228.824	-279.472

6. Scholing	2020		2021		2022		2023	
	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last
0.1 Bestuur	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	51.742	-30.403	54.246	-40.403	54.210	-50.403	46.985	-60.403
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-69.000	-	-69.000	-	-69.000	-	-69.000
4.2 Onderwijs huisvesting	3.096	-682.130	3.096	-682.491	3.096	-687.530	3.096	-677.036
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	172.609	-417.049	159.359	-415.663	146.109	-415.931	132.859	-425.025
5.1 Sportbeleid en activering	-	-	-	-	-	-	-	-
8.3 Wonen en bouwen	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	227.447	-1.198.582	216.701	-1.207.557	203.415	-1.222.864	182.940	-1.231.464

7. Samenleven	2020		2021		2022		2023	
	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last
0.1 Bestuur	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	200.796	-181.431	182.410	-181.431	174.470	-181.431	154.571	-181.431
5.1 Sportbeleid en activering	-	-22.500	-	-7.500	-	-7.500	-	-7.500
5.2 Sportaccommodaties	647.029	-1.602.866	647.029	-1.571.578	647.029	-1.533.531	647.029	-1.501.480
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	-15.466	-	-15.466	-	-15.466	-	-15.466
5.4 Musea	-	-25.732	-	-25.643	-	-25.643	-	-25.643
5.6 Media	67.153	-54.969	67.153	-44.406	67.153	-44.796	67.153	-49.097
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	9.580	-152.577	9.580	-154.333	9.580	-160.797	9.580	-167.084
8.3 Wonen en bouwen	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	924.558	-2.055.541	906.172	-2.000.357	898.232	-1.969.164	878.333	-1.947.701

8. Werk en inkomen	2020		2021		2022		2023	
	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last
0.1 Bestuur	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	60.000	-	80.000	-	100.000	-	-	-
6.3 Inkomensregelingen	2.235.960	-2.900.491	2.235.960	-2.945.491	2.235.960	-2.979.491	2.235.960	-3.037.491
6.4 Begeleide participatie	10.624	-493.077	10.624	-517.658	10.624	-556.651	10.624	-422.890
8.3 Wonen en bouwen	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	2.306.584	-3.393.568	2.326.584	-3.463.149	2.346.584	-3.536.142	2.246.584	-3.460.381

9. Zorg en welzijn	2020		2021		2022		2023	
	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last
0.1 Bestuur	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	497.294	-106.805	374.061	-106.805	315.892	-56.805	178.065	-56.805
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.000	-58.623	1.000	-58.645	1.000	-58.666	1.000	-58.689
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	89.261	-3.506.183	89.261	-3.408.865	89.261	-3.437.518	89.261	-3.394.274
6.2 Wijkteams	8.511	-1.082.673	8.511	-1.087.673	8.511	-1.102.673	8.511	-1.102.673
6.3 Inkomensregelingen	-	-330.151	-	-316.682	-	-308.682	-	-308.682
6.4 Begeleide participatie	-	-	-	-	-	-	-	-
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-	-400.499	-	-395.563	-	-395.563	-	-395.563
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-	-3.000.294	-	-3.121.974	-	-3.312.871	-	-3.489.247
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-	-3.681.281	-	-3.735.078	-	-3.796.419	-	-3.790.728
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	92.418	-146.590	92.418	-146.590	92.418	-146.590	92.418	-146.590
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-	-177.000	-	-177.000	-	-177.000	-	-177.000
7.1 Volksgezondheid	9.885	-61.556	9.885	-61.557	9.885	-61.557	9.885	-61.557
8.3 Wonen en bouwen	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	698.369	-12.551.655	575.136	-12.616.432	516.967	-12.854.344	379.140	-12.981.808

10. Gezondheid en milieu	2020		2021		2022		2023	
	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last
0.1 Bestuur	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	6.527	-36.215	8.136	-36.215	8.145	-36.215	8.153	-36.215
7.2 Riolering	1.715.000	-1.107.783	1.715.000	-1.063.218	1.715.000	-1.064.501	1.715.000	-1.090.225
7.3 Afval	2.378.760	-1.798.124	2.378.760	-1.826.283	2.378.760	-1.827.034	2.378.760	-1.827.439
7.4 Milieubeheer	9.885	-663.863	9.885	-663.928	9.885	-663.939	9.885	-663.925
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	382.800	-385.541	382.800	-394.678	382.800	-395.579	382.800	-396.045
8.3 Wonen en bouwen	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	4.492.972	-3.991.526	4.494.581	-3.984.322	4.494.590	-3.987.268	4.494.598	-4.013.849

11. Bouwen, wonen en gebruiken	2020		2021		2022		2023	
	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last
0.1 Bestuur	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	-	-	-	-	-	-	-	-
8.1 Ruimtelijke ordening	152.757	-645.457	152.757	-610.476	152.757	-610.495	152.757	-610.517
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.065.694	-4.065.694	3.210.092	-3.210.092	3.662.917	-3.662.917	955.363	-955.363
8.3 Wonen en bouwen	602.172	-664.302	719.452	-652.586	669.972	-652.586	505.972	-652.586
Totaal	4.820.623	-5.375.453	4.082.301	-4.473.154	4.485.646	-4.925.998	1.614.092	-2.218.466

12. Woonomgeving	2020		2021		2022		2023	
	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last
0.1 Bestuur	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	56.200	-56.200	76.200	-76.200	76.200	-76.200	76.200	-76.200
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.000	-901.964	2.000	-932.703	2.000	-933.040	2.000	-931.963
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-	-	-	-	-	-	-	-
6.2 Wijkteams	-	-	-	-	-	-	-	-
6.3 Inkomensregelingen	-	-	-	-	-	-	-	-
6.4 Begeleide participatie	-	-	-	-	-	-	-	-
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-	-	-	-	-	-	-	-
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-	-	-	-	-	-	-	-
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-	-	-	-	-	-
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.1 Volksgezondheid	-	-	-	-	-	-	-	-
7.2 Riolering	-	-	-	-	-	-	-	-
7.3 Afval	-	-	-	-	-	-	-	-
7.4 Milieubeheer	-	-	-	-	-	-	-	-
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-	-	-	-	-	-	-	-
8.1 Ruimtelijke ordening	-	-	-	-	-	-	-	-
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-	-	-	-	-	-	-	-
8.3 Wonen en bouwen	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	58.200	-958.164	78.200	-1.008.903	78.200	-1.009.240	78.200	-1.008.163

13. Financiering / Alg. dekkingsmiddelen	2020		2021		2022		2023	
	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last
0.1 Bestuur	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	-	-10.000.000	-	-	-	-	-	-
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-525.253	-	-164.688	-	347.317	-	469.616
0.5 Treasury	60.000	144.745	60.000	209.477	60.000	240.487	60.000	403.636
0.61 OZB woningen	828.000	-323.307	828.000	-323.193	828.000	-323.080	828.000	-315.430
0.62 OZB niet-woningen	2.706.000	-	2.706.000	-	2.706.000	-	2.706.000	-
0.64 Belastingen overig	201.068	-20.000	201.068	-40.000	201.068	-40.000	201.071	-40.000
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	23.208.121	-	23.369.996	-	23.261.512	-	23.587.498	-
0.8 Overige baten en lasten	10.010.000	398.632	10.000	252.106	10.000	252.022	10.000	252.126
8.3 Wonen en bouwen	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	37.013.189	-10.325.183	27.175.064	-66.298	27.066.580	476.746	27.392.569	769.948

14. Bedrijfsvoering (kostenplaatsen)	2020		2021		2022		2023	
	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last
0.1 Bestuur	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	266.330	-194.532	128.446	-206.289	128.759	-206.289	163.785	-206.289
0.4 Overhead	33.027	-4.725.465	33.027	-4.567.248	33.027	-4.556.452	33.027	-4.592.496
0.5 Treasury	17.011	-17.011	12.081	-12.081	12.081	-12.081	12.081	-12.081
8.3 Wonen en bouwen	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	316.368	-4.937.008	173.554	-4.785.618	173.867	-4.774.822	208.893	-4.810.866

2.3 Overzicht saldi taakvelden per programma

In onderstaand overzicht worden de saldi per programma per taakveld gepresenteerd.

1. Bestuur	2020	2021	2022	2023
0.1 0 - Bestuur en Ondersteuning	-1.985.016	-1.984.995	-1.994.995	-1.984.994
0.4 0 - Bestuur en Ondersteuning	-384.511	-384.525	-384.515	-384.514
Totaal	-2.369.527	-2.369.520	-2.379.510	-2.369.508

2. Leven, reizen en documenten	2020	2021	2022	2023
0.2 Burgerzaken	-197.420	-211.689	-211.700	-211.686
Totaal	-197.420	-211.689	-211.700	-211.686

3. Openbare orde en veiligheid	2020	2021	2022	2023
0.10 Mutaties reserves	81.200	16.200	16.200	16.200
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.247.080	-1.219.378	-1.219.616	-1.219.840
1.2 Openbare orde en veiligheid	-438.669	-433.334	-433.274	-433.181
Totaal	-1.604.549	-1.636.512	-1.636.690	-1.636.821

4. Verkeer en vervoer	2020	2021	2022	2023
0.10 Mutaties reserves	157.811	332.476	311.137	375.679
2.1 Verkeer en vervoer	-2.040.399	-2.064.159	-2.092.548	-2.271.627
2.4 Economische havens en waterwegen	19.049	19.089	19.142	19.200
2.5 Openbaar vervoer	-78.301	-76.558	-76.521	-82.982
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-147.509	-364.875	-343.588	-344.206
Totaal	-2.089.349	-2.154.027	-2.182.378	-2.303.936

5. Ondernemen en bedrijvigheid	2020	2021	2022	2023
0.5 Treasury	353.071	103.071	103.071	103.071
3.1 Economische ontwikkeling	-163.790	-153.790	-153.790	-153.790
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-66	-36	12	71
Totaal	189.215	-50.755	-50.707	-50.648

6. Scholing	2020	2021	2022	2023
0.10 Mutaties reserves	21.339	13.843	3.807	-13.418
4.1 Openbaar basisonderwijs	-69.000	-69.000	-69.000	-69.000
4.2 Onderwijshuisvesting	-679.034	-679.395	-684.434	-673.940
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-244.440	-256.304	-269.822	-292.166
Totaal	-971.135	-990.856	-1.019.449	-1.048.524

7. Samenleven	2020	2021	2022	2023
0.10 Mutaties reserves	19.365	979	-6.961	-26.860
5.1 Sportbeleid en activering	-22.500	-7.500	-7.500	-7.500
5.2 Sportaccommodaties	-955.837	-924.549	-886.502	-854.451
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-15.466	-15.466	-15.466	-15.466
5.4 Musea	-25.732	-25.643	-25.643	-25.643
5.6 Media	12.184	22.747	22.357	18.056
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-142.997	-144.753	-151.217	-157.504
Totaal	-1.130.983	-1.094.185	-1.070.932	-1.069.368

8. Werk en inkomen	2020	2021	2022	2023
0.10 Mutaties reserves	60.000	80.000	100.000	-
6.3 Inkomensregelingen	-664.531	-709.531	-743.531	-801.531
6.4 Begeleide participatie	-482.453	-507.034	-546.027	-412.266
Totaal	-1.086.984	-1.136.565	-1.189.558	-1.213.797

9. Zorg en welzijn	2020	2021	2022	2023
0.10 Mutaties reserves	390.489	267.256	259.087	121.260
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-57.623	-57.645	-57.666	-57.689
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-3.416.922	-3.319.604	-3.348.257	-3.305.013
6.2 Wijkteams	-1.074.162	-1.079.162	-1.094.162	-1.094.162
6.3 Inkomensregelingen	-330.151	-316.682	-308.682	-308.682
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-400.499	-395.563	-395.563	-395.563
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-3.000.294	-3.121.974	-3.312.871	-3.489.247
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-3.681.281	-3.735.078	-3.796.419	-3.790.728
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-54.172	-54.172	-54.172	-54.172
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-177.000	-177.000	-177.000	-177.000
7.1 Volksgezondheid	-51.671	-51.672	-51.672	-51.672
Totaal	-11.853.286	-12.041.296	-12.337.377	-12.602.668

10. Gezondheid en milieu	2020	2021	2022	2023
0.10 Mutaties reserves	-29.688	-28.079	-28.070	-28.062
7.2 Riolering	607.217	651.782	650.499	624.775
7.3 Afval	580.636	552.477	551.726	551.321
7.4 Milieubeheer	-653.978	-654.043	-654.054	-654.040
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-2.741	-11.878	-12.779	-13.245
Totaal	501.446	510.259	507.322	480.749

11. Bouwen, wonen en gebruiken	2020	2021	2022	2023
8.1 Ruimtelijke ordening	-492.700	-457.719	-457.738	-457.760
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-	-	-	-
8.3 Wonen en bouwen	-62.130	66.866	17.386	-146.614
Totaal	-554.830	-390.853	-440.352	-604.374

12. Woonomgeving	2020	2021	2022	2023
0.10 Mutaties reserves	-	-	-	-
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-899.964	-930.703	-931.040	-929.963
Totaal	-899.964	-930.703	-931.040	-929.963

13. Financiering / Alg. dekkingsmiddelen	2020	2021	2022	2023
0.10 Mutaties reserves	-10.000.000	-	-	-
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-525.253	-164.688	347.317	469.616
0.5 Treasury	204.745	269.477	300.487	463.636
0.61 OZB woningen	504.693	504.807	504.920	512.570
0.62 OZB niet-woningen	2.706.000	2.706.000	2.706.000	2.706.000
0.64 Belastingen overig	181.068	161.068	161.068	161.071
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	23.208.121	23.369.996	23.261.512	23.587.498
0.8 Overige baten en lasten	10.408.632	262.106	262.022	262.126
Totaal	26.688.006	27.108.766	27.543.326	28.162.517

14. Bedrijfsvoering (kostenplaatsen)	2020	2021	2022	2023
0.10 Mutaties reserves	71.798	-77.843	-77.530	-42.504
0.4 Overhead	-4.692.438	-4.534.221	-4.523.425	-4.559.469
Totaal	-4.620.640	-4.612.064	-4.600.955	-4.601.973

Saldi per programma	2020	2021	2022	2023
1. Bestuur	-2.369.527	-2.369.520	-2.379.510	-2.369.508
2. Leven, reizen en documenten	-197.420	-211.689	-211.700	-211.686
3. Openbare orde en veiligheid	-1.604.549	-1.636.512	-1.636.690	-1.636.821
4. Verkeer en vervoer	-2.089.349	-2.154.027	-2.182.378	-2.303.936
5. Ondernemen en bedrijvigheid	189.215	-50.755	-50.707	-50.648
6. Scholing	-971.135	-990.856	-1.019.449	-1.048.524
7. Samenleven	-1.130.983	-1.094.185	-1.070.932	-1.069.368
8. Werk en inkomen	-1.086.984	-1.136.565	-1.189.558	-1.213.797
9. Zorg en welzijn	-11.853.286	-12.041.296	-12.337.377	-12.602.668
10. Gezondheid en milieu	501.446	510.259	507.322	480.749
11. Bouwen, wonen en gebruiken	-554.830	-390.853	-440.352	-604.374
12. Woonomgeving	-899.964	-930.703	-931.040	-929.963
13. Financiering / Alg. dekkingsmiddelen	27.213.259	27.273.454	27.196.009	27.692.901
14. Bedrijfsvoering (kostenplaatsen)	-4.620.640	-4.612.064	-4.600.955	-4.601.973
Totaal	525.253	164.688	-347.317	-469.616

2.4 Incidentele baten en lasten

Structurele begrotingssaldo	2020	2021	2022	2023
Saldo baten en lasten	9.752.939	-440.144	-924.987	-871.911
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-9.227.686	604.832	577.670	402.295
Begrotingssaldo na bestemming	525.253	164.688	-347.317	-469.616
<u>Waarvan incidentele lasten</u>				
Pr. 4 Bereikbaarheid: Verminderen sluipverkeer etc	100.000			
Pr. 4 Uitvoeringsprogramma GVVP	48.000	35.000		
Pr. 5 Verlevendiging van het centrum	10.000			
Pr. 6 Tijdelijke huisvesting Regenboog	16.000	16.000	16.000	
Pr. 7 Keuze beheersvorm sporthallen	15.000			
Pr. 7 Samenhangend aanbod dagrecreatie	5.000			
Pr. 8/9 Diverse mutaties sociaal domein	465.750	390.750	360.750	160.750
Pr. 11 Omgevingswet	65.000			
Pr. 11 Beoordeling particulier initiatief buitenzwembad	15.000			
Pr. 14 Doorontwikkeling organisatie; opleidingsbudget	40.000			
Pr. 14 Werken aan gebiedsontwikkeling en projecten	20.000			
	799.750	441.750	376.750	160.750
<u>Waarvan incidentele baten</u>				
Pr. 4 Bestemde reserve verkeersveiligheid	-48.000	-35.000		
Pr. 6 Bestemde reserve voorzieningen nivo Boven-H'veld	-16.000	-16.000	-16.000	
Pr. 5 Dividend Nutsbedrijven	-250.000			
Pr. 8/9 Bestemde reserve sociaal domein	-465.750	-390.750	-360.750	-160.750
Pr. 3 Bestemde reserve budgetoverheveling	-65.000			
Pr. 14 Bestemde reserve budgetoverheveling	-40.000			
	-884.750	-441.750	-376.750	-160.750
Totaal incidentele lasten en baten (saldo)	-85.000	-	-	-
Structureel begrotingssaldo	440.253	164.688	-347.317	-469.616

Toelichting incidentele lasten

Daar waar de incidentele lasten gedekt worden uit een reserve wordt dit per onderwerp aangegeven. Bij de toelichting incidentele baten vindt derhalve geen verder toelichting op de onttrekking van deze reserves plaats.

Bereikbaarheid: verminderen sluipverkeer, lobby, OV, snelfietsroute

We willen een goede doorstroming in het dorp. Hiertoe gaan we gaan in overleg met Rijkswaterstaat en politie om maatregelen te onderzoeken om sluipverkeer te ontmoedigen. We blijven de lobby A15 actief volgen waarbij wij insteken op de bereikbaarheid van Hardinxveld-Giessendam. We zetten in op een halte van de waterbus in Hardinxveld-Giessendam. Keuzemogelijkheden in het openbaar vervoer zorgen voor een beter bereikbare gemeente.

Op initiatief van de provincie wordt onderzocht of de fietsroute tussen Sliedrecht en Gorinchem, aansluitend op de bestaande snelfietsroute die vanaf Papendrecht komend stopt bij Sliedrecht, zodanig verbeterd en aangevuld kan worden dat sprake is van een snelfietsroute. Het doel is om fietsers een comfortabele en snelle route te bieden als alternatief voor woon-werkverkeer met de auto. De hoogte van de gemeentelijke bijdrage in de kosten is nog niet bekend.

Middelen: € 100.000 in 2020 incidenteel

Projecten GVVP

De projecten uit het GVVP worden gedekt uit de reserve verkeersveiligheid. Er heeft een actualisatie van de uitvoering van het GVVP van de diverse projecten plaatsgevonden. Verschillende projecten uit de jaren zijn doorgeschoven. Bovendien wordt in 2021 een nieuw GVVP opgesteld. De projecten worden gedekt uit de reserve verkeersveiligheid. De verschuivingen hebben geen invloed op het begrotingssaldo in de afzonderlijke jaren.

Middelen: € 48.000 in 2020 en € 35.000 in 2021 dekking uit de reserve verkeersveiligheid

Verlevendiging van het centrum

Een levendig centrum draagt bij aan een aantrekkelijke woonomgeving en vestigingsklimaat. We houden de voorzieningen in onze gemeente op peil en zorgen zo voor meer sociale cohesie. Ook blijven we als gemeente betrokken bij het gezamenlijk initiatief van De Nieuwe Winkelstraat in samenwerking met de Rabobanken de Ondernemersvereniging. Daarnaast worden de mogelijkheden voor het oprichten van een BIZ onderzocht.

Middelen: € 10.000 incidenteel in 2020

Tijdelijke huisvesting Regenboog

De Regenboogschool heeft na de zomervakantie 2019 te maken met een ruimtetekort. Als gemeente hebben wij de plicht om voldoende huisvesting te bieden, dit is niet mogelijk in het huidige gebouw, of in de omgeving. Hierdoor en gezien de leerlingprognose wordt voorgesteld om een tijdelijke huisvesting (noodlokaal) te realiseren. De kosten voor een noodlokaal bedragen € 16.000. Daarnaast moeten er kosten gemaakt worden voor de inrichting en het onderwijsleerpakket (€ 48.000 eenmalig).

Middelen: € 16.000 tot en met 2022

Dekking reserve voorzieningenniveau Boven-Hardinxveld

Keuze in beheersvorm sporthallen Appelgaard en Wielewaal

Een keuze voor een andere beheersvorm van de sporthallen kan leiden tot ruimtelijke vraagstukken. De komende periode wordt een keuze gemaakt in het al dan niet overdragen naar de verenigingen. Hierbij wordt ook gekeken naar de (financiële) risico's, het draagvlak bij verenigingen, gebruikers en omwonenden van de sporthallen.

Middelen: € 15.000 incidenteel in 2020

Samenhangend aanbod dagrecreatie

We willen de recreatieve functies in Hardinxveld-Giessendam versterken door een samenhangend geheel aan recreatieve maatregelen te treffen. We onderzoeken hoe we de mogelijkheden van het natuur- en recreatiegebied 'Giessenzoom' verder kunnen benutten door het omleggen van het wandelpad Giessenzoom, het aanleggen van een visplaats en plaatsen van een picknicktafel. Ook kijken we bij de ontwikkelingen van 't Oog naar mogelijkheden om te verblijven, wandelen, fietsen of recreëren. Tevens bekijken we de verbinding met al bestaande (lokale en regionale) wandel- en (snel)fietsroutes.

Middelen: € 5.000 incidenteel in 2020

Binnen het sociaal domein vinden enkele budgetaanpassingen plaats. De belangrijkste zijn de aanpassingen door de bijdrage in de tekorten van de Service Organisatie Jeugd en de bijdrage in de uitvoeringskosten uit de dienstverleningsovereenkomst met Avres. Deze en anderen worden hieronder verder toegelicht.

Bijstelling bijdrage Serviceorganisatie Jeugd

Tot en met het jaar 2018 werd de begroting Jeugdhulp van de Serviceorganisatie Jeugd opgesteld op basis van de Rijksbijdrage van de gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid. Deze begroting vormde de basis voor onze eigen gemeentelijke begroting op het gebied van Jeugdhulp. Tekorten die ontstonden werden daarnaast opgehaald bij de gemeenten, wat wij dekten uit de reserve sociaal domein. Nu de afgelopen jaren gebleken is dat de vraag naar Jeugdhulp en daarmee het benodigde budget hoger is dan waar rekening mee is gehouden in de Rijksbijdragen is door gemeenteraden aangegeven uit te willen gaan van een realistische begroting. Ook heeft de provincie Zuid-Holland opgeroepen om tot een realistische begroting te komen. Op 14 juni 2019 is de 1ste bestuursrapportage 2019 ontvangen. Uit deze rapportage blijkt dat de verwachte kosten verder gaan stijgen. Op basis van de 1ste bestuursrapportage 2019 nemen de kosten toe met € 10,2 miljoen. Het aandeel voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam hierin is € 382.288. Daartegenover zijn in de meicirculaire 2019 tot en met 2021 extra middelen beschikbaar gesteld voor Jeugdhulp (zie pr. 13). Per saldo resulteert dit in een tekort. Voorgesteld wordt de tekorten te dekken uit de reserve sociaal domein. Hierbij hanteren wij een afloop met de verwachting dat de transformatie verder op gang komt en de tekorten de komende jaren minder worden. De afloop hierbij is als volgt:

	2020	2021	2022	2023
Extra kosten perspectiefnota 2020	-455.000	-455.000	-455.000	-455.000
Extra kosten 1ste bestuursrapportage 2019 SOJ	-382.288	-382.288	-382.288	-382.288
	-837.288	-837.288	-837.288	-837.288
Extra middelen via mei circulaire (pr. 13)	286.675	286.653	0	0
Per saldo hogere lasten	-550.613	-550.635	-837.288	-837.288
Onttrekking reserve sociaal domein	350.000	300.000	250.000	150.000
Netto effect jeugdhulp	-200.613	-250.635	-587.288	-687.288

Uittredingsbesluit WSW – Avres

In de dienstverleningsovereenkomst met Avres is vastgelegd dat de begeleidingskosten voor de SW medewerkers jaarlijks stapsgewijs verhoogd worden oplopend naar een bedrag van € 270.000 in 2022. Recente berekeningen door Avres laten zien dat de begeleidingskosten naar verwachting met ingang van 2023 een daling laten zien.

Middelen: € 60.000 in 2020 oplopend naar € 100.000 in 2022
dekking uit de reserve sociaal domein

Verbreiding sociaal team

Bij positieve uitkomst van de evaluatie worden de pilots waakvlamfunctie en personen met verward gedrag gecontinueerd en uitgebreid. Op die manier wordt ondersteuning zo licht als mogelijk ingezet. Ondersteuning vindt zoveel mogelijk in de 'normale' situatie van mensen plaats. De relatie met het voorveld (MAG) wordt verder versterkt, zodat er aansluiting plaatsvindt tussen het sociaal team en de MAG.

Middelen: € 10.000 incidenteel in 2020
Dekking uit de reserve sociaal domein

Een samenhangend aanbod van voorzieningen

We willen bereiken dat alle inwoners met een ondersteuningsvraag passende hulp ontvangen om uiteindelijk mee te kunnen doen in Hardinxveld-Giessendam. Hiervoor gaan we onderzoeken welke inwoners met een ondersteuningsvraag nu niet in beeld zijn en proberen met nieuwe werkwijzen (pilots) deze inwoners te bereiken.

Ook zetten we de transformatie/doorontwikkeling van het sociaal team verder door en zetten we in op een samenhangend aanbod van ondersteuningsmogelijkheden en voorzieningen.

Middelen: € 10.000 incidenteel in 2020
Dekking uit de reserve sociaal domein

Het opstellen van een integrale lokale visie op sociaal domein

Wij zetten in op zorg voor hen die dat nodig hebben. We stellen een integrale lokale visie sociaal domein op als richtinggevend kader voor de komende periode. Hierbij brengen we het gehele speelveld en de relaties met andere domeinen in beeld en betrekken we betrokken partijen.

Middelen: € 25.000 incidenteel in 2020
Dekking uit de reserve sociaal domein

Het totaal van de incidentele lasten die gedekt worden uit de reserve sociaal domein laat het volgende beeld zien:

Diverse mutaties sociaal domein	2020	2021	2022	2023
Dekking bijstellingen Serviceorganisatie Jeugd	350.000	300.000	250.000	150.000
Uittredingsbesluit WSW- Avres	60.000	80.000	100.000	0
Verbreiding sociaal team	10.000	0	0	0
Samenhangend aanbod van voorzieningen	10.000	0	0	0
Opstellen integrale lokale visie sociaal domein	25.000	0	0	0
Overige incidentele lasten	10.750	10.750	10.750	10.750
Totaal diverse mutaties sociaal domein, dekking uit reserve sociaal domein	465.750	390.750	360.750	160.750

Omgevingswet

Landelijk is afgesproken dat alle partijen verantwoordelijk zijn voor de eigen invoeringskosten (transietiekosten). Voor gemeenten betreffen dit op hoofdlijnen kosten voor:

- Het realiseren van de verschillende Kerninstrumenten (Omgevingsvisie, Omgevingsplan, Programma's, Omgevingsvergunning);
- Het inrichten/structureel uitvoeren van het Digitaal Stelsel Omgevingswet, inclusief aansluiting eigen digitale voorzieningen op dit stelsel;
- Investerings t.a.v. de cultuurverandering en het anders werken als gevolg van de Omgevingswet (zoals het volgen van opleidingen, organisatie- en cultuurveranderingstrajecten);

Dit kunnen zowel directe kosten zijn als indirecte kosten via opdrachten aan gemeenschappelijke regelingen.

Door VNG en Deloitte is het Financieel Dialoogmodel Omgevingswet ontwikkeld voor gemeenten. Dit model geeft een indicatie van de invoeringskosten, exploitatielasten en frictiekosten rond de invoering van de Omgevingswet. Voor een gemeente met de omvang van Hardinxveld-Giessendam wordt uitgegaan van een bedrag van 1,2 mln., danwel een bedrag per inwoner van € 77. Een precieze inschatting kan worden gemaakt op basis van verder onderzoek naar gegevens over o.a. de nul-situatie van de gemeente. Daarnaast hangt dit ook af van het ambitieniveau dat je als gemeente nastreeft. We kiezen op dit moment niet voor het hoogste ambitieniveau. Daarnaast zijn er binnen de begroting middelen beschikbaar. Voorgesteld wordt om voor een periode van 2020 tot en met 2026 jaarlijks € 80.000 op te nemen in de begroting.

De komende periode wordt ingezet op een nadere analyse om de kosten verder in beeld te brengen. Op basis hiervan kan het bedrag bij volgende P&C documenten worden aangepast.

Voorgesteld wordt het jaarrekeningresultaat over 2018 van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid als dekking in te zetten voor de eerste kosten die ontstaan in 2020.

Middelen: € 65.000 incidenteel 2020
Dekking € 65.000 uit reserve budgetoverheveling

Doorontwikkeling organisatie

Het besluit om toe te treden tot de gemeenschappelijke regeling Drechtsteden is aanleiding geweest om de doorontwikkeling van de gemeentelijke organisatie te formuleren. Om deze doorontwikkeling te realiseren is een activiteitenkalender opgesteld. Deze bestaat uit verschillende organisatiebrede opleidingen en trainingen voor de periode 2018-2020. Voor deze opleidingen en trainingen zetten wij het opleidingsbudget in. Uw raad heeft bij de begroting 2018 ingestemd met ons voorstel dit budget te verhogen voor de periode 2018-2020, omdat het reguliere opleidingsbudget niet toereikend is. Met deze verhoging kunnen wij de doorontwikkeling van de organisatie realiseren. Een aantal activiteiten uit de activiteitenkalender heeft vertraging opgelopen: zij vonden niet in 2018 plaats, maar in 2019 en 2020. Via de najaarsnota 2018 is besloten het bij deze activiteiten behorende budget mee te schuiven met deze activiteiten naar 2019 en 2020. Hierdoor is € 60.000 uit 2018 voor € 20.000 naar 2019 en € 40.000 naar 2020 verschoven.

Middelen: € 40.000 incidenteel in 2020
Dekking uit de reserve budgetoverheveling

Beoordeling particulier initiatief buitenzwembad

We staan positief tegenover initiatieven die leiden tot versterking van het sportcomplex Sluisweg, die faciliteren we dan ook. Initiatieven die kunnen leiden tot versterking van het sportcomplex toetsen we op haalbaarheid

Eerder is een intentieovereenkomst gesloten voor een indoorspeeltuin, in combinatie met een horeca-voorziening en de inrichting/exploitatie van het buitenzwembad, op het terrein van zwembad "De Duikelaar". Na diverse verkenningen – zowel door gemeente als marktpartijen - hebben initiatiefnemers en de potentiële ontwikkelaar/bouwer zich teruggetrokken. Binnen afzienbare tijd wordt een notitie aan het college en gemeenteraad voorgelegd met de resultaten van het uitgevoerde haalbaarheidsonderzoek. Dit om te bepalen wat de (nieuwe) projectopdracht wordt voor de invulling van het zwembadterrein.

Middelen: € 15.000 incidenteel in 2020

Werken aan gebiedsontwikkeling en projecten

Hardinxveld-Giessendam is een aantrekkelijke woon- en werkomgeving. Om dit te blijven bewerkstelligen voeren we diverse (woningbouw)projecten uit waaronder 't Oog, Pietersweer, Middenwetering en De Buurt. We maken steeds een integrale afweging in projecten waarin de kwaliteit van wonen, werken, verkeer en parkeren aan de orde is.

We willen de mogelijkheden voor waterrecreatie vergroten door het initiatief van enkele ondernemers voor het project Buitendijkse Jachthaven te faciliteren. We kijken bij dit initiatief goed naar de impact op de leefomgeving, waaronder de verkeersbewegingen. Op hoofdlijnen heeft over het initiatief overleg plaatsgevonden met betrokken overheidsinstanties over de vraag of, en zo ja, in hoeverre een buitendijkse jachthaven kan rekenen op medewerking van deze partijen. De resultaten van dit overleg zijn besproken met initiatiefnemers en geven aanleiding voor een verder deskundigenonderzoek. Een offerte is aan de initiatiefnemers voorgelegd. Het sluiten van een intentieovereenkomst is de volgende stap in de procedure. Daarna wordt de haalbaarheid van het plan op verschillende deelaspecten onderzocht.

Middelen: € 20.000 incidenteel in 2020

Toelichting incidentele baten

Dividenduitkering Eneco

Op basis van de jaarcijfers 2018 en de dividenduitkering over 2017 kan de raming naar boven worden bijgesteld. De aframing vanaf 2020 in verband met de verkoop van de aandelenportefeuille kan door de latere verkoop van de aandelen en de informatie vanuit de AHC (aandeelhouderscommissie) voor 2020 alsnog worden begroot.

Middelen: € 250.000 in 2020

2.5 Overzicht beoogde incidentele en structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

De beoogde incidentele en structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn op de volgende pagina opgenomen.

Staat van reserves en voorzieningen 2020 - 2023 structurele mutaties

Naam	2020 toevoeging	2020 onttrekking	2020 onttr.kap.lstn	2021 toevoeging	2021 onttrekking	2021 onttr.kap.lstn	2022 toevoeging	2022 onttrekking	2022 onttr.kap.lstn	2023 toevoeging	2023 onttrekking	2023 onttr.kap.lstn
Best. res. Onderhoud gebouwen	289.525	-365.975		289.525	-213.001		289.525	-240.348		289.525	-219.573	
Best. res. Risico gem. Regelingen	0	-5.500	0	0	-5.500	0	0	-5.500	0	0	-5.500	0
Best. res. Eigen Risico Soc. Verz. Wetten	42.647	-37.000	0	54.404	-37.000	0	54.404	-37.000	0	54.404	-37.000	0
Best. res. Openbare verlichting	53.400	-20.500	-57.569	53.400	-6.500	-63.195	53.400	-20.500	-66.262	53.400	-6.500	-69.329
Best. res. Wegen	537.000	-275.000	-290.354	672.000	-380.000	-304.245	702.000	-380.000	-335.006	732.000	-467.500	-356.236
Best. res. Compensatie rente wegenonderh	0	-46.272	0	0	-40.265	0	0	-34.931	0	0	-30.461	0
Best. res. Scholenbouw c.a.	20.000	0	-27.805	30.000	0	-31.909	40.000	0	-31.826	50.000	0	-31.738
Best. res. Waterbeheerplan	25.000	0	-3.388	25.000	-217.034	-3.388	25.000	-217.034	-3.388	25.000	-217.034	-3.388
Best. res. Openbaar groen	56.200	-56.200	0	76.200	-76.200	0	76.200	-76.200	0	76.200	-76.200	0
Best. Res. Publiek deel gemeentehuis	0	0	-1.860	0	0	-1.860	0	0	-1.860	0	0	-1.860
Best. res. Aanpak wateroverlast	0	0	-32.128	0	0	-33.249	0	0	-34.416	0	0	-35.631
Best. res. Begraafplaatsen	15.000	0	-2.374	15.000	0	-3.983	15.000	0	-3.991	15.000	0	-3.999
Best. res. Vervanging meubilair	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Best. res. Kazerne Rijnstraat 1C	0	-16.200	0	0	-16.200	0	0	-16.200	0	0	-16.200	0
Best. res. Individuele trajecten	50.000	0	0	50.000	0	0	50.000	0	0	50.000	0	0
Best. res. Werkplaats	0	0	-23.245	0	0	-24.116	0	0	-25.021	0	0	-25.959
Best. res. Speelplaatsen	48.000	0	-47.180	48.000	0	-53.180	48.000	0	-59.190	48.000	0	-65.180
Totaal bestemde reserves	1.136.772	-822.647	-485.903	1.313.529	-991.700	-519.125	1.353.529	-1.027.713	-560.960	1.393.529	-1.075.968	-593.320

Staat van reserves en voorzieningen 2020 - 2023 incidentele mutaties

Naam	2020 toevoeging	2020 onttrekking	2020 onttr.kap.lstn	2021 toevoeging	2021 onttrekking	2021 onttr.kap.lstn	2022 toevoeging	2022 onttrekking	2022 onttr.kap.lstn	2023 toevoeging	2023 onttrekking	2023 onttr.kap.lstn
<u>Algemene reserve</u>												
Algemene reserve	4.000.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal algemene reserve	4.000.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<u>Bestemmingsreserve</u>												
Best. res. Sociaal domein	84.214	- 515.750	0	84.214	- 440.750	0	34.214	- 360.750	0	34.214	- 160.750	0
Best. res. Verkeersveiligheid	0	- 48.000	0	0	- 35.000	0	0	0	0	0	0	0
Best. res. Voorzieningennivo B- H'veld	0	- 16.000	0	0	- 16.000	0	0	- 16.000	0	0	0	0
Best. res. Budgetoverheveling	0	- 105.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Best. res. Duurzaamheid	2.500.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Best. res. Waterbeheerplan	1.000.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Best. res. Ruimtelijke ontwikkelingen	2.500.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal bestemmingsreserves	6.084.214	- 684.750	0	84.214	- 491.750	0	34.214	- 376.750	0	34.214	- 160.750	0
Totaal reserves	10.084.214	- 684.750	0	84.214	- 491.750	0	34.214	- 376.750	0	34.214	- 160.750	0

2.6 Berekening aandeel gemeente in EMU-saldo

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
	x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2019, aangevuld met raming resterende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2020	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2020	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2020	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2020
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-651	9.753	-440	-925	-872
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	2.894	935	737	4.525	137
3. Mutatie voorzieningen	123	229	178	185	184
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.227	466	-670	-689	2.143
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-2.195	8.581	-329	-4.576	-2.968

UITEENZETTING FINANCIËLE POSITIE EN TOELICHTING

2.7 Uiteenzetting financiële positie

De uiteenzetting van de financiële positie is opgenomen in paragraaf 1.3 (Inleiding en aanbieding). Onderstaand overzicht bevat een recapitulatie van de genomen besluiten inclusief de perspectiefnota 2020-2023.

Uitkomsten meerjarenbegroting 2020-2023

In de begroting 2020-2023 zijn de effecten van de perspectiefnota 2020-2023 verwerkt. De septembercirculaire 2019 is niet verwerkt. Deze wordt via een aparte informatienota aan de Raad aangeboden.

Perspectiefnota 2020-2023

In de perspectiefnota 2020-2023 is in gecomprimeerde vorm het volgende overzicht opgenomen.

Progr.	Onderwerp	Begroting na wijziging 2019	Mutaties 2019 (VJN)	Bijgestelde begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
	Saldo begroting 2019-2022	341.100		341.100	576.644	714.367	822.304	
	Effecten septembercirculaire 2018	32.674		32.674	74.961	38.338	49.961	
	Raadsvoorstel "aanpassen posten begroting" (24.01.2019)	-321.490		-321.490	-324.240	-323.100	-324.240	
	Bijgestelde begroting 2019-2022	52.284	-	52.284	327.365	429.605	548.025	609.374
	Collegeprogramma:							
	- Incidenteel	-	-	-	-180.000	-	-	-
	- Structureel	-	-	-	-110.000	-250.000	-250.000	-250.000
	- Onderdeel aanleg onderhoud en speelplekken via meerjareninvesteringsplan	-	-	-	-	15.000	15.000	15.000
	- Uitvoering van de MAG: monitoring en evaluatie al voorzien in de begroting	-	-	-	15.000	-	-	-
	Perspectiefnota 2020:							
4	- Baggerplan	-	-	-	-	-217.034	-217.034	-217.034
4	- Dekking uit opbrengst verkoop ENECO aandelen	-	-	-	-	217.034	217.034	217.034
5	- MKB- katalysatorfonds	-	-30.000	-30.000	-	-	-	-
6	- Tijdelijke huisvesting Regenboog	-	-64.000	-64.000	-16.000	-16.000	-16.000	-
6	- Dekking reserve voorzieningenniveau Boven Hardinxveld	-	-64.000	-64.000	16.000	16.000	16.000	-
7	- Beheerplan kunstwerken	-	-32.500	-32.500	-32.500	-32.500	-32.500	-32.500
7	- Sportagenda	-	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
9	- Uitvoeringskosten MAG	-	-	-	-50.000	-30.000	-30.000	-30.000
10	- Herstellen van paden op begraafplaats Spindermolen	-	-	-	-	-6.000	-6.000	-6.000
11	- Omgevingswet	-	-	-	-80.000	-80.000	-80.000	-80.000
3	- Dekking jaarlijks voordeel veiligheidsregio	-	65.000	65.000	-	-	-	-
	Toevoeging/onttrekking reserve	-	-65.000	-65.000	65.000	-	-	-
12	- Aanpassen tuinmuur Talmastraat	-	-15.000	-15.000	-	-	-	-
14	- Uitvoeren regionaal informatieveiligheid, -management, privacy	-	-	-	-45.000	-45.000	-45.000	-45.000
14	- Aanpassen ontvangstruimte gemeentehuis	-	-	-	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300
14	- Valbeveiliging gemeentehuis	-	-	-	-	-750	-750	-750
	Voorjaarsnota 2019:							
4	- Waterbeheerplan	-	19.000	19.000	-	-	-	-
5	- Dividenduitkering ENECO	-	200.000	200.000	250.000	-	-	-
5	- Dividenduitkering Stedin	-	95.000	95.000	-	-	-	-
8	- Uitvoeringskosten WSW via Aves; gevolgen uittredingsbesluit	-	-40.000	-40.000	-60.000	-80.000	-100.000	45.000
8	- Dekking reserve sociaal domein	-	40.000	40.000	60.000	80.000	100.000	-
8/9	- Bijstelling begroting SDD 2020	-	-	-	-	-63.000	-200.000	-230.000
9	- Bijstelling begroting SOJ 2020	-	-455.000	-455.000	-455.000	-455.000	-455.000	-455.000
9	- Dekking reserve sociaal domein	-	400.000	400.000	400.000	350.000	250.000	150.000
9	- Rijksvaccinatieprogramma	-	-40.473	-40.473	-40.473	-40.473	-40.473	-40.473
9	- Lagere kosten beschermd wonen	-	250.000	250.000	-	-	-	-
9	- Storting reserve sociaal domein	-	-250.000	-250.000	-	-	-	-
10	- Stijging kosten Waardlanden	-	-393.415	-393.415	-461.996	-461.996	-461.996	-461.996
10	- Verhoging tarieven	-	262.084	262.084	461.996	461.996	461.996	461.996
11	- Bouwleges	-	-	-	160.500	277.780	228.300	64.300
13	- Basisadministratie GEO	-	-22.500	-22.500	-	-	-	-
13	- Bijdrage SVHW	-	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
13	- Dividenduitkering BNG	-	52.865	52.865	23.500	23.500	23.500	23.500
14	- Bijstelling begroting SCD 2020	-	-	-	-99.000	-99.000	-99.000	-99.000
14	- Kasgeldleningen	-	25.000	25.000	-	-	-	-
14	- Uitvoering verbijzondere interne controle	-	-26.000	-26.000	-	-	-	-
14	- Hogere uitkeringskosten voormalige medewerkers	-	-25.812	-25.812	-	-	-	-
	Effecten herziening kapitaallasten - inclusief mutatie reserve		64.401	64.401	68.912	14.599	-4.201	-9.311
	Diverse bijstellingen < € 10.000		-17.091	-17.091	-18.988	-31.995	-31.995	-53.722
	Saldo na perspectiefnota 2020-2023	52.284	65.059	117.343	202.516	-20.034	-206.894	-421.382

Meicirculaire 2019

De perspectiefnota 2020-2023 is het kader voor de programmabegroting 2020-2023. Tijdens het opstellen van de perspectiefnota was de meicirculaire 2019 nog niet beschikbaar. Na beschikbaar stellen van de meicirculaire door het rijk is tot een financiële doorrekening gekomen. Deze heeft de raad via een afzonderlijke memo aangeboden gekregen.

De financiële effecten van de meicirculaire 2019 zijn in onderstaande tabel opgenomen:

Tabel 1. Effecten meicirculaire 2019

	2019	2020	2021	2022	2023
Begrotingsresultaat perspectiefnota 2020-2023	117.343	202.516	-20.034	-206.894	-421.382
Effecten meicirculaire 2019	637.845	1.035.863	917.848	542.703	634.892
Aangepast financieel meerjarenperspectief na meicirculaire	755.188	1.238.379	897.814	335.809	213.510

Aangepast financieel meerjarenperspectief

In de memo over de meicirculaire 2019 zijn nog een aantal effecten meegenomen, welke na het uitbrengen van de perspectiefnota 2020-2023 naar voren zijn gekomen. Dat betreffen de 1^e bestuursrapportage 2019 Serviceorganisatie Jeugd ZHZ (SOJ) en de salariskosten 2020 en verder.

1ste bestuursrapportage 2019 Serviceorganisatie Jeugd ZHZ (SOJ)

Op 14 juni 2019 is de 1ste bestuursrapportage 2019 ontvangen. Uit deze rapportage blijkt dat de verwachte kosten verder gaan stijgen. Op basis van de 1ste bestuursrapportage 2019 nemen de kosten toe met € 10,2 miljoen. Het aandeel voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam hier in is € 382.288. Tegenover de stijgende kosten staan extra middelen die in de meicirculaire 2019 zijn toegekend voor jeugdhulp. Deze zijn meegenomen voor de jaren tot en met 2021. Daarnaast is de onttrekking aan de reserve sociaal domein meerjarig bijgesteld.

Op basis hiervan ziet het meerjarenperspectief er als volgt uit:

	2019	2020	2021	2022	2023
Begrotingsresultaat perspectiefnota 2020-2023	117.343	202.516	-20.034	-206.894	-421.382
Effecten meicirculaire 2019	637.845	1.035.863	917.848	542.703	634.892
Aangepast financieel meerjarenperspectief na meicirculaire	755.188	1.238.379	897.814	335.809	213.510
Extra kosten 1ste bestuursrapportage 2019 SOJ	-382.288	-382.288	-382.288	-382.288	-382.288
Mutatie onttrekking reserve sociaal domein	-	-50.000	-50.000	-	-
Aangepast financieel meerjarenperspectief na extra kosten	372.900	806.091	465.526	-46.479	-168.778
Salariskosten 2020	-275.000	-275.000	-275.000	-275.000	-275.000
Aangepast financieel meerjarenperspectief	97.900	531.091	190.526	-321.479	-443.778

Bij het opstellen van de begroting is nog een correctie op het begrotingsresultaat aangebracht voor de uitvoeringskosten Maatschappelijke Agenda (MAG). Bij de vaststelling van de rapportage Businesscase Maatschappelijk Agenda (MAG) door de gemeenteraad eind 2016, is een amendement aangenomen waarin staat dat de kosten van de penvoerder van de MAG voor 2018 worden gedekt vanuit de reserve sociaal domein. Vanaf 2019 zouden deze kosten primair gedekt moeten worden binnen de bedrijfsvoering van de gemeente. Eind 2018 heeft het college besloten de kosten voor 2019 incidenteel te dekken uit de budgetoverschotten MAG over 2018. Bij de perspectiefnota 2020-2024 zijn reeds bedragen verwerkt vanaf 2020, waarbij benoemd is dat deze bedragen onvoldoende zullen zijn om het gehele bedrag te dekken. In een informatienota is uiteengezet welke mogelijkheden er qua dekking zijn. Daarbij ressteert een deel dat ten laste van het begrotingssaldo komt. Het effect is als volgt.

	2019	2020	2021	2022	2023
Aangepast begrotingsresultaat	97.900	531.091	190.526	-321.479	-443.778
Maatschappelijke Agenda (dekking uitvoeringskosten)	-	-5.838	-25.838	-25.838	-25.838
Bijgestelde begrotingsresultaat	97.900	525.253	164.688	-347.317	-469.616

2.8 Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

STAAT VAN SALARISSEN EN SOCIALE LASTEN		
Afdeling/ tak van dienst	Formatie- plaatsen	Netto lasten 2020
Bestuurlijke organisatie		
Raadsleden	17,00	280.758
Raadsgriffie	2,20	199.936
Dagelijks bestuur	3,40	434.286
Totaal bestuurlijke organisatie		914.980
Ambtelijke organisatie		
Directie	1,00	122.423
Bestuursondersteuning	15,49	1.111.926
Team samenleving	19,42	1.469.417
Team KCC en omgevingszaken	18,83	1.240.016
Ambtenaren burgerlijke stand	0,00	4.000
Team leefomgeving en buitendienst	46,65	2.920.537
Totaal ambtelijke organisatie	101,39	6.868.319
Overig		61.189
Totaal ambtelijke organisatie incl. overig	101,39	6.929.508
Voormalig personeel		3.011
Totaal ambtelijke organisatie incl. overig en voorm. Personeel	101,39	6.932.519
Totaal		7.847.499

2.9 Overzichten overhead en treasury

De overheadkosten in de begroting 2020 bedragen:

Programma	2020	2021	2022	20223
P01 Bestuur	384.511	384.525	384.515	384.514
P14 Bedrijfsvoering (kostenplaatsen)	4.692.438	4.534.221	4.523.425	4.559.469
Totaal	5.076.949	4.918.746	4.907.940	4.943.983

Onder overhead wordt verstaan: kosten die niet direct toegerekend kunnen worden aan een programma in de begroting. Voorbeelden hiervan zijn huisvesting, ICT, personeelszaken en financiën, communicatie en juridische zaken.

Het taakveld treasury laat het volgende beeld zien:

Programma	2020	2021	2022	2023
P05 Ondernemen en bedrijvigheid	353.071	103.071	103.071	103.071
P13 Financiering / Alg. dekkingsmiddelen	204.745	269.477	300.487	463.636
Eindtotaal	557.816	372.548	403.558	566.707

Het betreffen hier voornamelijk de baten vanuit dividend opbrengsten en het saldo van de rente lasten (zie hiervoor het rente overzicht bij de paragraaf financiering en treasury).

2.10 Totaaloverzicht investeringsplan

Het meerjarig investeringsplan 2020-2024 is opgenomen op de navolgende pagina's.

Meerjarig investeringsplan 2020-2024

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Aanpak Wateroverlast 2015	8.202	0	0	0	0	0
(2017) Aanvullende maatregelen wateroverlast	325.000	0	0	0	0	0
Wateroverlast	333.202	0	0	0	0	0
Inrichting verzamelgraf met gedenkmonumenten	9.279	0	0	0	0	0
(2018) Uitbreiding/herinrichting begraafplaats Spindermolen	690.796	0	0	0	0	0
Afwerking begraafplaats Tiendweg	30.000	0	0	0	0	0
Vervanging begraafstoelen begraafplaatsen	0	16.000	0	0	0	0
Herstellen van paden begraafplaatsen Spindermolen	0	60.000	0	0	0	0
Begraafplaatsen	730.075	76.000	0	0	0	0
(2018) Planmatig onderhoud bruggen	14.137	0	0	0	0	0
(2019) Planmatig onderhoud bruggen	35.000	0	0	0	0	0
(2020) Planmatig onderhoud bruggen	0	35.000	0	0	0	0
(2021) Planmatig onderhoud bruggen	0	0	35.000	0	0	0
(2022) Planmatig onderhoud bruggen	0	0	0	35.000	0	0
(2023) Planmatig onderhoud bruggen	0	0	0	0	35.000	0
(2024) Planmatig onderhoud bruggen	0	0	0	0	0	35.000
Bruggen	49.137	35.000	35.000	35.000	35.000	35.000
Oude Hoven fietsenstalling/ Schoolpleinuitbreiding	39.270	0	0	0	0	0
(2018) Renovatie Merwedeschool	117.500	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	156.770	0	0	0	0	0
Verv. camera's Damstraat	15.000	0	0	0	0	0
Paden parkstrook Peulenlaan	28.574	0	0	0	0	0
Vervangen kantoorstoelen gemeentehuis	100.000	0	0	0	0	0
Krediet cameratoezicht	20.000	0	0	0	0	0
Aanpassen ontvangstruimte gemeentehuis	13.000	0	0	0	0	0
Meldingsysteem openbare ruimte	12.400	0	0	0	0	0
Veilig werken (valbeveiliging gemeentehuis)	0	30.000	0	0	0	0
Overige	188.974	30.000	0	0	0	0
(2016) Riolering Zuidwesthoek	83.969	0	0	0	0	0
Duikers Knobbelzwaam en Bellefleur	25.997	0	0	0	0	0
(2018) Vervanging/reparatie riolering	24.397	0	0	0	0	0
(2018) Rioleringsbeheerplan	500.000	0	0	0	0	0
(2019) Vervanging/reparatie riolering	100.000	0	0	0	0	0
(2019) Rioleringsbeheerplan	0	500.000	0	0	0	0
Vervanging duiker Appelgaard	0	95.000	0	0	0	0
(2020) Vervanging/reparatie riolering	0	100.000	0	0	0	0
(2020) Rioleringsbeheerplan	0	0	500.000	0	0	0
(2021) Vervanging/reparatie riolering	0	0	100.000	0	0	0
(2021) Rioleringsbeheerplan	0	0	0	500.000	0	0
(2022) Vervanging/reparatie riolering	0	0	0	100.000	0	0
(2022) Rioleringsbeheerplan	0	0	0	0	500.000	0
(2023) Vervanging/reparatie riolering	0	0	0	0	100.000	0
(2023) Rioleringsbeheerplan	0	0	0	0	0	500.000
(2024) Vervanging/reparatie riolering	0	0	0	0	0	100.000
(2024) Rioleringsbeheerplan	0	0	0	0	0	0
Pompen en riolering	734.363	695.000	600.000	600.000	600.000	600.000
(2017) Speelplaatsenplan	0	0	0	0	0	0
(2017) Speelveld groenstrook Merwedestraat	80.410	0	0	0	0	0
(2018) Speelplaatsenplan	75.000	0	0	0	0	0
(2019) Speelplaatsenplan	75.000	0	0	0	0	0
(2020) Speelplaatsenplan	0	75.000	0	0	0	0
(2021) Speelplaatsenplan	0	0	90.000	0	0	0
(2022) Speelplaatsenplan	0	0	0	90.000	0	0
(2023) Speelplaatsenplan	0	0	0	0	90.000	0
(2024) Speelplaatsenplan	0	0	0	0	0	90.000
Speelplaatsen	230.410	75.000	90.000	90.000	90.000	90.000

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023	2024
(2017) Verwarmingsinstallatie zwembad	185.000	0	0	0	0	0
(2018) Renovatie sportvelden (VVH)	0	0	0	0	0	0
(2018) Kunstgrasvelden korfbalverenigingen veld 1	25.000	0	0	0	0	0
(2019) Kunstgrasvelden korfbalverenigingen veld 2	45.000	0	0	0	0	0
(2019) Kunstgrasvelden korfbalverenigingen veld 2	30.000	0	0	0	0	0
Onderhoud voetbalvelden veld 3 en 4	60.000	0	0	0	0	0
Onderhoud voetbalvelden veld 3 en 4	0	0	0	60.000	0	0
Sportvoorzieningen	345.000	0	0	60.000	0	0
(2017) Renovatie straatverlichting	32.571	0	0	0	0	0
(2018) Renovatie straatverlichting	46.000	0	0	0	0	0
(2019) Renovatie straatverlichting	46.000	0	0	0	0	0
(2018) Vervangen SOX-lampen door LED verlichting	57.900	0	0	0	0	0
(2019) Vervangen SOX-lampen door LED verlichting	25.500	0	0	0	0	0
(2020) Vervangen SOX-lampen door LED verlichting	0	38.400	0	0	0	0
(2020) Renovatie straatverlichting	0	46.000	0	0	0	0
(2021) Renovatie straatverlichting	0	0	46.000	0	0	0
(2022) Renovatie straatverlichting	0	0	0	46.000	0	0
(2023) Renovatie straatverlichting	0	0	0	0	46.000	0
(2024) Renovatie straatverlichting	0	0	0	0	0	46.000
Straatverlichting	207.971	84.400	46.000	46.000	46.000	46.000
(2017) Verv. Ford Connect 47-BX-ZV	25.000	0	0	0	0	0
(2017) Verv. Ford Connect 48-BX-ZV	25.000	0	0	0	0	0
(2017) Verv. Ford Connect 49-BX-ZV	25.000	0	0	0	0	0
(2017) Knikmops	22.500	0	0	0	0	0
Vervanging maaibalk en frees door multimachine	18.000	0	0	0	0	0
Vervangen tractor	48.500	0	0	0	0	0
(2017) Heftruck en lader Komatsu	0	25.000	0	0	0	0
(2017) Kolkenzuiger	0	35.000	0	0	0	0
(2018) Aanhangstrooier NIDO Stratos	0	40.000	0	0	0	0
(2019) Verv. Ford Transit 74-VZN-9	0	50.000	0	0	0	0
(2019) Verv. MAN BX-FP-58	0	121.080	0	0	0	0
(2019) Verv. autolaadkraan BX-FP-58	0	29.000	0	0	0	0
(2019) John Deere kooimaaiër	0	82.500	0	0	0	0
(2020) Verv. VW transporter (7-VVP-49)	0	50.000	0	0	0	0
(2020) Verv. VW transporter (6-VPX-86)	0	55.000	0	0	0	0
(2020) Verv. Piaggio (7-VVP-47)	0	33.000	0	0	0	0
(2021) Verv. materiaalanhanger	0	0	12.000	0	0	0
Vervoermiddelen	164.000	520.580	12.000	0	0	0
Asfalteren Spoorweg/Binnendams	296.048	0	0	0	0	0
(2014) Hakgriend	142.500	0	0	0	0	0
(2014) Molenstraat	48.750	0	0	0	0	0
(2017) Asphalt	19.542	0	0	0	0	0
(2017) Elementen	107.188	0	0	0	0	0
Verbet. positie fietsers bij op- en afritten A15 thv Nieuweweg	30.000	0	0	0	0	0
(2018) Elementen	146.000	0	0	0	0	0
(2019) Asphalt	220.000	0	0	0	0	0
(2019) Elementen	146.000	0	0	0	0	0
Verbeteren toegang station centrum Merwedelingelijn	50.000	0	0	0	0	0
Uitbreiding fietsparkeren Merwedelingelijn	20.000	0	0	0	0	0
Verbeteren verkeersveiligheid spoorwegoverg. Giessenzoom	50.000	300.000	0	0	0	0
Onderzoek reconstructie Spindermolen	0	25.000	0	0	0	0
Aanpassen steiger veerdienst ivm elektrisch varen	0	50.000	0	0	0	0
Verb. verkeerssituatie Nieuweweg-Noord (grond)	0	200.000	0	0	0	0
(2020) Asphalt	0	220.000	0	0	0	0
(2020) Elementen	0	146.000	0	0	0	0
(2021) Reconstructie Spindermolen	0	0	450.000	0	0	0
(2021) Asphalt	0	0	220.000	0	0	0
(2021) Elementen	0	0	146.000	0	0	0
Herinrichting Buitendams	0	0	800.000	0	0	0
(2022) Asphalt	0	0	0	220.000	0	0
(2022) Elementen	0	0	0	146.000	0	0
Herinrichting Buitendams	0	0	0	800.000	0	0
Aanpassen spoorwegovergang Binnendams	0	0	0	1.000.000	0	0
Verb. verkeerssituatie Nieuweweg-Noord	0	0	0	2.500.000	0	0
Aanlegsteiger Waterbus	0	0	0	300.000	0	0
Verbreiding en herinrichting Spoorweg	0	0	0	390.000	800.000	0
(2023) Asphalt	0	0	0	0	220.000	0
(2023) Elementen	0	0	0	0	146.000	0
Dijkverbreding icm ontwikkeling de Rokerij	0	0	0	0	25.000	0
(2024) Asphalt	0	0	0	0	0	220.000
(2024) Elementen	0	0	0	0	0	146.000
Wegen, straten en pleinen	1.276.028	941.000	1.616.000	5.356.000	1.191.000	366.000
	4.415.929	2.456.980	2.399.000	6.187.000	1.962.000	1.137.000

2.11 Verkorte balans/overzicht financiering

Activa	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
(im) Materiële vaste activa	50.637	53.531	54.466	55.203	59.728	59.865
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	954	888	888	888	888	888
Financiële vaste activa: Leningen	1.140	0	0	0	0	0
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0 +
Totaal Vaste Activa	52.731	54.419	55.354	56.091	60.616	60.753
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen (incl. faciliterend deel)	7.958	6.731	7.197	6.527	5.838	7.981
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen <1 jaar	6.232	4.232	4.232	4.232	4.232	4.232
Liquide middelen	211	211	1.299	1.299	1.299	1.299
Overlopende activa	1.029	1.029	1.029	1.029	1.029	1.029 +
Totaal Vlottende Activa	15.430	12.203	13.757	13.087	12.398	14.541
Totaal Activa	68.161	66.622	69.111	69.178	73.014	75.294
Passiva	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Eigen vermogen	16.994	16.349	25.577	24.972	24.394	23.992
Voorzieningen	4.364	4.487	4.716	4.894	5.079	5.263
Vaste schuld*	28.773	29.013	21.520	18.510	14.175	12.590 +
Totaal Vaste Passiva	50.131	49.849	51.813	48.376	43.648	41.845
Vlottende schuld	13.748	12.491	13.016	16.520	25.084	29.167
Overlopende passiva	4.282	4.282	4.282	4.282	4.282	4.282 +
Totaal Vlottende Passiva	18.030	16.773	17.298	20.802	29.366	33.449
Totaal Passiva	68.161	66.622	69.111	69.178	73.014	75.294

* In de geprognosticeerde balans is geen herfinanciering op de langlopende schuld opgenomen.
Deze zit vooralsnog onder de vlottende schuld

2.12 Kasstroomoverzicht

RESULTAAT		525
<i>Afschrijvingen</i>		
Afschrijvingen immateriële vaste activa	60	
Afschrijvingen materiële vaste activa (EcN)	1.004	
Afschrijvingen materiële vaste activa (MaN)	458	
<i>Totaal afschrijvingen</i>		<i>1.522</i>
<i>Reserves/voorzieningen</i>		
Toename reserves/voorzieningen	11.483	
Afname reserves/voorzieningen	-2.026	
<i>Totaal mutaties reserves</i>		<i>9.457</i>
KASSTROOM		11.504
<i>Bouwgrondexploitaties (inclusief faciliterend deel)</i>		
Toename voorraad bouwgrond	-4.341	
Afname voorraad bouwgrond	3.875	
<i>Totaal mutatie bouwgrondexploitaties</i>		<i>-466</i>
<i>Werkkapitaal</i>		
Mutaties vlottende activa	0	
Mutaties vlottende passiva	0	
<i>Totaal mutatie werkkapitaal</i>		<i>0</i>
KASSTROOM VOOR INVESTERINGEN ACTIVA		11.038
<i>Netto-investeringen vaste activa</i>		
Toename immateriële vaste activa	0	
Toename materiële vaste activa (EcN)	-1.447	
Toename materiële vaste activa (MaN)	-1.010	
		<i>-2.457</i>
OVERSCHOT AAN LIQUIDE MIDDELEN		8.581
<u>Dit is als volgt aangewend:</u>		
<i>Leningen u/g (Financiele vaste activa)</i>		
Aflossingen/afschrijvingen financiele vaste activa	0	
Verstrekte financiele vaste activa	0	
		<i>0</i>
<i>Leningen o/g</i>		
Opgenomen langlopende leningen	0	
Aflossingen langlopende leningen	7.493	
		<i>7.493</i>
<i>Liquide middelen</i>		<i>1.088</i>
		8.581

Kasstroomoverzicht t.b.v. investeringsplanning

KASSTROOMOVERZICHT

	2020	2021	2022	2023
	(x € 1.000)			
RESULTAAT	525	165	-347	-470
<i>Afschrijvingen</i>				
Afschrijvingen immateriële vaste activa	60	63	65	67
Afschrijvingen materiële vaste activa - economisch nut	284	305	303	327
Afschrijvingen materiële vaste activa - economisch nut heffing	720	800	789	804
Afschrijvingen materiële vaste activa - maatschappelijk nut	458	494	505	627
<i>Totaal afschrijvingen</i>	<i>1.522</i>	<i>1.662</i>	<i>1.662</i>	<i>1.825</i>
<i>Reserves/voorzieningen</i>				
Toename reserves/voorzieningen	1.433	1.542	1.580	1.619
Afname reserves/voorzieningen	-1.977	-1.969	-1.973	-1.837
<i>Totaal mutaties reserves</i>	<i>-544</i>	<i>-427</i>	<i>-393</i>	<i>-218</i>
KASSTROOM	1.503	1.400	922	1.137
<i>Werkkapitaal</i>				
Mutaties vlottende activa	0	0	0	0
Mutaties vlottende passiva	0	0	0	0
<i>Totaal mutatie werkkapitaal</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
KASSTROOM VOOR INVESTERINGEN ACTIVA	1.503	1.400	922	1.137
INVESTERINGSRUIMTE O.B.V. FIN. VISIE EN RENTEBELEID (40% VV)	2.505	2.333	1.537	1.895
<i>Netto-investeringen vaste activa</i>				
Toename materiële vaste activa	-2.457	-2.399	-6.187	-1.962
VERSCHIL INVESTERINGSRUIMTE VERSUS INVESTERINGEN	48	-66	-4.650	-67

* In bovenstaand overzicht is nog geen rekening gehouden met winsten vanuit de grondexploitatie en de verkoop van de aandelen ENECO.

2.13 Overzicht opgenomen nieuw beleid

Bij elk programma afzonderlijk is een tabel bij het onderwerp “Wat mag het kosten?” opgenomen, waarin is weergegeven welke budgetten op basis van de perspectiefnota 2020-2023 zijn bijgesteld. In deze tabel is ook aangeven welke onderwerpen nieuw beleid betreffen. Naast deze onderwerpen zijn in de begroting in paragraaf 1.5 de toekomstige ontwikkelingen vermeld. Mogelijke financiële consequenties van deze ontwikkelingen worden afzonderlijk of via de perspectiefnota 2021-2024 aan u voorgelegd.

2.14 Overzicht van reserves en voorzieningen

Naam	31-12-19	2020 toevoeging	2020 onttrekking	2020 onttr.kap.lstn	31-12-20
Omschrijving					
Algemene reserve	2.368.902	4.000.000	0	0	6.368.902
Totaal algemene reserve	2.368.902	4.000.000	0	0	6.368.902
Bestemmingsreserve					
Best. res. Budgetoverheveling	105.000	0	-105.000	0	0
Best. res. Onderhoud gebouwen	286.711	289.525	-365.975	0	210.261
Best. res. Risico gem. Regelingen	103.437	0	-5.500	0	97.937
Best. res. Eigen Risico Soc. Verz. Wetten	79.374	42.647	-37.000	0	85.021
Best. res. Sociaal domein	2.672.830	84.214	-515.750	0	2.241.294
Best. res. Wijkveiligheid	14.458	0	0	0	14.458
Best. res. Openbare verlichting	284.407	53.400	-20.500	-57.569	259.738
Best. res. Wegen	2.861.270	537.000	-275.000	-290.354	2.832.916
Best. res. Compensatie rente wegenonderh	403.673	0	-46.272	0	357.401
Best. res. Scholenbouw c.a.	895.920	20.000	0	-27.805	888.115
Best. res. Waterbeheerplan	219.238	1.025.000	0	-3.388	1.240.850
Best. res. Openbaar groen	157.934	56.200	-56.200	0	157.934
Best. res. Voorzieningenniveau B-H'veld	102.733	0	-16.000	0	86.733
Best. res. Publiek deel gemeentehuis	14.693	0	0	-1.860	12.833
Best. res. Aanpak wateroverlast	842.275	0	0	-32.128	810.147
Best. res. Begraafplaatsen	65.456	15.000	0	-2.374	78.082
Best. res. Bouwgrondexploitaties	2.538.488	0	0	0	2.538.488
Best. res. Sociale woningbouw	123.500	0	0	0	123.500
Best. res. Kazerne Rijnstraat 1C	97.200	0	-16.200	0	81.000
Best. res. Individuele trajecten	100.844	50.000	0	0	150.844
Best. res. Heroverwegingsdiscussie	36.738	0	0	0	36.738
Best. res. Werkplaats	1.413.382	0	0	-23.245	1.390.137
Best. res. Verkeersveiligheid	125.865	0	-48.000	0	77.865
Best. res. Speelplaatsen	434.607	48.000	0	-47.180	435.427
Best. res. Duurzaamheid	0	2.500.000			2.500.000
Best. res. Ruimtelijke ontwikkelingen	0	2.500.000			2.500.000
Totaal bestemmingsreserves	13.980.032	7.220.986	-1.507.397	-485.903	19.207.718
Totaal reserves	16.348.934	11.220.986	-1.507.397	-485.903	25.576.620

Voorzieningen	31-12-19	2020 toevoeging	2020 onttrekking	2020 onttr.kap.lstn	31-12-20
Voorz. Pensioenverplichtingen (verpl)	107.954	0	-7.247	0	100.707
Voorz. Fictiekosten toetreding Drechtsteden	35.236	0	-26.071	0	9.165
Voorz. Riolering	4.338.053	254.039	0	0	4.592.092
Voorz. Reiniging	5.846	7.706	0	0	13.552
Totaal voorzieningen	4.487.089	261.745	-33.318	0	4.715.516

Naam	31-12-20	2021 toevoeging	2021 onttrekking	2021 onttr.kap.lstn	31-12-21
Omschrijving					
Algemene reserve	6.368.902	0	0	0	6.368.902
Totaal algemene reserve	6.368.902	0	0	0	6.368.902
Bestemmingsreserve					
Best. res. Budgetoverheveling	0	0	0	0	0
Best. res. Onderhoud gebouwen	210.261	289.525	- 213.001	0	286.785
Best. res. Risico gem. Regelingen	97.937	0	- 5.500	0	92.437
Best. res. Eigen Risico Soc. Verz. Wetten	85.021	54.404	- 37.000	0	102.425
Best. res. Sociaal domein	2.241.294	84.214	- 440.750	0	1.884.758
Best. res. Wijkveiligheid	14.458	0	0	0	14.458
Best. res. Openbare verlichting	259.738	53.400	- 6.500	- 63.195	243.443
Best. res. Wegen	2.832.916	672.000	- 380.000	- 304.245	2.820.671
Best. res. Compensatie rente wegenonderh	357.401	0	- 40.265	0	317.136
Best. res. Scholenbouw c.a.	888.115	30.000	0	- 31.909	886.206
Best. res. Waterbeheerplan	1.240.850	25.000	- 217.034	- 3.388	1.045.428
Best. res. Openbaar groen	157.934	76.200	- 76.200	0	157.934
Best. res. Voorzieningenniveau B-H'veld	86.733	0	- 16.000	0	70.733
Best. res. Publiek deel gemeentehuis	12.833	0	0	- 1.860	10.973
Best. res. Aanpak wateroverlast	810.147	0	0	- 33.249	776.898
Best. res. Begraafplaatsen	78.082	15.000	0	- 3.983	89.099
Best. res. Bouwgrondexploitaties	2.538.488	0	0	0	2.538.488
Best. res. Sociale woningbouw	123.500	0	0	0	123.500
Best. res. Kazerne Rijnstraat 1C	81.000	0	- 16.200	0	64.800
Best. res. Individuele trajecten	150.844	50.000	0	0	200.844
Best. res. Heroverwegingsdiscussie	36.738	0	0	0	36.738
Best. res. Werkplaats	1.390.137	0	0	- 24.116	1.366.021
Best. res. Verkeersveiligheid	77.865	0	- 35.000	0	42.865
Best. res. Speelplaatsen	435.427	48.000	0	- 53.180	430.247
Best. res. Duurzaamheid	2.500.000				2.500.000
Best. res. Ruimtelijke ontwikkelingen	2.500.000				2.500.000
	19.207.718	1.397.743	- 1.483.450	- 519.125	18.602.886
Totaal reserves	25.576.620	1.397.743	- 1.483.450	- 519.125	24.971.788

Voorzieningen	31-12-20	2021 toevoeging	2021 onttrekking	2021 onttr.kap.lstn	31-12-21
Voorz. Pensioenverplichtingen (verpl)	100.707	0	- 7.247	0	93.460
Voorz. Frictiekosten toetreding Drechtsteden	9.165	0	- 9.010	0	155
Voorz. Riolering	4.592.092	180.581	0	0	4.772.673
Voorz. Reiniging	13.552	13.778	0	0	27.330
Totaal voorzieningen	4.715.516	194.359	- 16.257	0	4.893.618

Naam	31-12-21	2022 toevoeging	2022 onttrekking	2022 onttr.kap.lstn	31-12-22
Omschrijving					
Algemene reserve	6.368.902	0	0	0	6.368.902
Totaal algemene reserve	6.368.902	0	0	0	6.368.902
Bestemmingsreserve					
Best. res. Budgetoverheveling	0	0	0	0	0
Best. res. Onderhoud gebouwen	286.785	289.525	-240.348	0	335.962
Best. res. Risico gem. Regelingen	92.437	0	-5.500	0	86.937
Best. res. Eigen Risico Soc. Verz. Wetten	102.425	54.404	-37.000	0	119.829
Best. res. Sociaal domein	1.884.758	34.214	-360.750	0	1.558.222
Best. res. Wijkveiligheid	14.458	0	0	0	14.458
Best. res. Openbare verlichting	243.443	53.400	-20.500	-66.262	210.081
Best. res. Wegen	2.820.671	702.000	-380.000	-335.006	2.807.664
Best. res. Compensatie rente wegenonderh	317.136	0	-34.931	0	282.205
Best. res. Scholenbouw c.a.	886.206	40.000	0	-31.826	894.380
Best. res. Waterbeheerplan	1.045.428	25.000	-217.034	-3.388	850.006
Best. res. Openbaar groen	157.934	76.200	-76.200	0	157.934
Best. res. Voorzieningenniveau B-H'veld	70.733	0	-16.000	0	54.733
Best. res. Publiek deel gemeentehuis	10.973	0	0	-1.860	9.113
Best. res. Aanpak wateroverlast	776.898	0	0	-34.416	742.482
Best. res. Begraafplaatsen	89.099	15.000	0	-3.991	100.108
Best. res. Bouwgrondexploitatie	2.538.488	0	0	0	2.538.488
Best. res. Sociale woningbouw	123.500	0	0	0	123.500
Best. res. Kazerne Rijnstraat 1C	64.800	0	-16.200	0	48.600
Best. res. Individuele trajecten	200.844	50.000	0	0	250.844
Best. res. Heroverwegingsdiscussie	36.738	0	0	0	36.738
Best. res. Werkplaats	1.366.021	0	0	-25.021	1.341.000
Best. res. Verkeersveiligheid	42.865	0	0	0	42.865
Best. res. Speelplaatsen	430.247	48.000	0	-59.180	419.067
Best. res. Duurzaamheid	2.500.000				2.500.000
Best. res. Ruimtelijke ontwikkelingen	2.500.000				2.500.000
Totaal bestemmingsreserves	18.602.886	1.387.743	-1.404.463	-560.950	18.025.216
Totaal reserves	24.971.788	1.387.743	-1.404.463	-560.950	24.394.118

Voorzieningen	31-12-21	2022 toevoeging	2022 onttrekking	2022 onttr.kap.lstn	31-12-22
Voorz. Pensioenverplichtingen (verpl)	93.460	0	-7.247	0	86.213
Voorz. Frictiekosten toetreding Drechtsteden	155	0	0	0	155
Voorz. Riolering	4.772.673	178.986	0	0	4.951.659
Voorz. Reiniging	27.330	13.620	0	0	40.950
Totaal voorzieningen	4.893.618	192.606	-7.247	0	5.078.977

Naam	31-12-22	2023 toevoeging	2023 onttrekking	2023 onttr.kap.lstn	31-12-23
Omschrijving					
Algemene reserve	6.368.902	0	0	0	6.368.902
Totaal algemene reserve	6.368.902	0	0	0	6.368.902
<u>Bestemmingsreserve</u>					
Best. res. Budgetoverheveling	0	0	0	0	0
Best. res. Onderhoud gebouwen	335.962	289.525	-219.573	0	405.914
Best. res. Risico gem. Regelingen	86.937	0	-5.500	0	81.437
Best. res. Eigen Risico Soc. Verz. Wetten	119.829	54.404	-37.000	0	137.233
Best. res. Sociaal domein	1.558.222	34.214	-160.750	0	1.431.686
Best. res. Wijkveiligheid	14.458	0	0	0	14.458
Best. res. Openbare verlichting	210.081	53.400	-6.500	-69.329	187.652
Best. res. Wegen	2.807.664	732.000	-467.500	-293.736	2.778.428
Best. res. Compensatie rente wegenonderh	282.205	0	-30.461	0	251.744
Best. res. Scholenbouw c.a.	894.380	50.000	0	-31.738	912.642
Best. res. Waterbeheerplan	850.006	25.000	-217.034	-3.388	654.584
Best. res. Openbaar groen	157.934	76.200	-76.200	0	157.934
Best. res. Voorzieningenniveau B-H'veld	54.733	0	0	0	54.733
Best. res. Publiek deel gemeentehuis	9.113	0	0	-1.860	7.253
Best. res. Aanpak wateroverlast	742.482	0	0	-35.631	706.851
Best. res. Begraafplaatsen	100.108	15.000	0	-3.999	111.109
Best. res. Bouwgrondexploitaties	2.538.488	0	0	0	2.538.488
Best. res. Sociale woningbouw	123.500	0	0	0	123.500
Best. res. Kazerne Rijnstraat 1C	48.600	0	-16.200	0	32.400
Best. res. Individuele trajecten	250.844	50.000	0	0	300.844
Best. res. Heroverwegingsdiscussie	36.738	0	0	0	36.738
Best. res. Werkplaats	1.341.000	0	0	-25.959	1.315.041
Best. res. Verkeersveiligheid	42.865	0	0	0	42.865
Best. res. Speelplaatsen	419.057	48.000	0	-65.180	401.877
Best. res. Duurzaamheid	2.500.000				2.500.000
Best. res. Ruimtelijke ontwikkelingen	2.500.000			-62.500	2.437.500
Totaal bestemmingsreserves	18.025.206	1.427.743	-1.236.718	-593.320	17.622.911
Totaal reserves	24.394.108	1.427.743	-1.236.718	-593.320	23.991.813

Voorzieningen	31-12-22	2023 toevoeging	2023 onttrekking	2023 onttr.kap.lstn	45.291
Voorz. Pensioenverplichtingen (verpl)	86.213	0	-7.247	0	78.966
Voorz. Friciekosten toetreding Drechtsteden	155	0	0	0	155
Voorz. Riolering	4.951.659	177.614	0	0	5.129.273
Voorz. Reiniging	40.950	13.439	0	0	54.389
Totaal voorzieningen	5.078.977	191.053	-7.247	0	5.262.783

2.15 Taakveldmatrix

Door middel van bijgevoegde taakveldenmatrix kan aansluiting worden gevonden tussen de cijfers uit de programmabegroting en de taakvelden

Omschrijving Programma	Taakveld
P01 Bestuur	0.1 Bestuur 0.10 Mutaties reserves 0.4 Ondersteuning organisatie
P02 Leven, reizen en documenten	0.2 Burgerzaken
P03 Openbare orde en veiligheid	0.10 Mutaties reserves 1.1 Crisisbeheersing en Brandweer 1.2 Openbare orde en Veiligheid
P04 Verkeer en vervoer	0.10 Mutaties reserves 2.1 Verkeer en vervoer 2.4 Economische Havens en waterwegen 2.5 Openbaar vervoer 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
P05 Ondernemen en bedrijvigheid	0.5 Treasury 3.1 Economische ontwikkeling 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen
P06 Scholing	0.10 Mutaties reserves 4.1 Openbaar basisonderwijs 4.2 Onderwijshuisvesting 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
P07 Samenleven	0.10 Mutaties reserves 5.1 Sportbeleid en activering 5.2 Sportaccommodaties 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie 5.4 Musea 5.6 Media 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
P08 Werk en inkomen	6.3 Inkomensregelingen 6.4 Begeleide participatie
P09 Zorg en welzijn	0.10 Mutaties reserves 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie 6.2 Wijkteams 6.3 Inkomensregelingen 6.6 Maatwerk-voorzieningen (WMO) 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ 6.82 Geëscaleerde zorg 18- 7.1 Volksgezondheid
P10 Gezondheid en milieu	0.10 Mutaties reserves 7.2 Riolering 7.3 Afval 7.4 Milieubeheer 7.5 Begraafplaatsen

Omschrijving Programma	Taakveld
P11 Bouwen, wonen en gebruiken	8.1 Ruimtelijke Ordening 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) 8.3 Wonen en bouwen
P12 Woonomgeving	0.10 Mutaties reserves 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
P13 Financiering / Alg. dekkingsmiddelen	0.10 Mutaties reserves 0.5 Treasury 0.61 OZB woningen 0.62 OZB niet-woningen 0.64 Belastingen Overig 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds 0.8 Overige baten en lasten
P14 Bedrijfsvoering (kostenplaatsen)	0.10 Mutaties reserves 0.4 Ondersteuning organisatie 0.5 Treasury 0.8 Overige baten en lasten